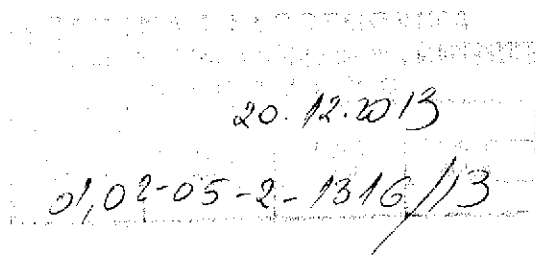

Број: 05-05-3635-2/13
Сарајево, 18. децембар 2013. године

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у вези са прекограничним програмом Хрватска-Босна и Херцеговина у оквиру Инструмента за претприступну помоћ за 2012. годину (Централизовано управљање). Споразум је потписан 21. децембра 2012. године у Бриселу и 27. септембра 2013. године у Сарајеву, а потписала га је, у име Босне и Херцеговине, гђа. Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Борис Буха

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-32-05-5-43358/13
Datum: 10.12.2013.godine

ПРЕДСЈЕДНИШТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
САРАЈЕВО

ПРЕДСЈЕДНИШТВО			
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ			
САРАЈЕВО			
ПРЕМЈЕНО: 10-12-2013			
05	141	3635-1	

*Ab. Minusoluk
Bijelj*

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

САРАЈЕВО

Predmet: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu, dostavlja se

U prilogu akta dostavljamo prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu potpisan u Briselu, 21.decembra 2012.godine i u Sarajevu, 27.septembra.2013.godine na engleskom jeziku.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 72. sjednici, održanoj 28.11.2013. godine utvrdilo prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma, čiji zaključak dostavljamo u prilogu akta.

Molimo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine da donese odluku o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu.

S poštovanjem,

MINISTAR

Zlatko Lagumdzija

SPORAZUM O FINANSIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EVROPSKE KOMISIJE

U POGLEDU PREKOGRANIČNOG PROGRAMA
HRVATSKA - BOSNA I HERCEGOVINA

U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU
POMOĆ

ZA 2012. GODINU

(Centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Preambula

1. Program

2. Realizacija programa

3. Odgovorne strukture i nadležna tijela

4. Finansiranje

5. Rok za ugovaranje

6. Rok za izvršavanje ugovora

7. Rok za isplatu sredstava

8. Tretiranje primitaka

9. Prihvatljivost troškova

10. Čuvanje dokumentacije

11. Mapa puta za decentralizaciju bez ex ante kontrola

12. Tumačenje

13. Djelimična nevalidnost i nenamjerni propusti

14. Pregled, izmjena i dopuna

15. Prekid

16. Rješavanje razlika

17. Obavijesti

18. Broj originalnih primjeraka

19. Dodaci

20. Stupanje na snagu

Dodatak A Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina u okviru
IPA komponente prekogranične saradnje za 2012. godinu koji je usvojen
prema Odluci Komisije C (2012) 9259 od 07. decembra 2012. godine

Dodatak B Okvirni sporazum između Komisije Evropskih zajednica i Bosne i
Hercegovine, od 20. februara 2008. godine

Dodatak C Izvještavanje

SPORAZUM O FINANSIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EVROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički označeni kao "Strane", ili pojedinačno kao "zemlja korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili kao "Komisija" u slučaju Evropske komisije.

S obzirom da:

- (a) Dana 01. avgusta 2006, Vijeće Evropske unije je usvojilo Uredbu (EZ) broj 1085/2006 za uspostavu instrumenta za pretpristupnu pomoć (u daljnjem tekstu: "Okvirna IPA uredba"). Stupivši na snagu od 01. januara 2007. ovaj instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje finansijske pomoći zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da unaprijede političke, ekonomske i institucionalne reforme s ciljem njihovog eventualnog učlanjenja u Evropsku uniju.
- (b) Dana 12. juna 2007. Komisija je usvojila Uredbu (EZ) broj 718/2007, kojom se provodi Okvirna IPA uredba, kojom se detaljno razrađuju odredbe o primjenjivom upravljanju i kontroli (u daljnjem tekstu: "IPA Uredba o realizaciji").
- (c) Pomoć Evropske unije u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć treba da nastavi da podržava zemlje korisnice u njihovim nastojanjima da ojačaju demokratske institucije i vladavinu prava, reformu javne uprave, provođenje ekonomskih reformi, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, promociju jednakosti polova, održavanje razvoja civilnog društva i unaprijeđenje regionalne saradnje, kao i pomirenje i rekonstrukciju, te doprinos održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne kandidate pomoć Evropske unije također može obuhvatati usklađivanje s *pravnom stečevinom* EU, kao i podršku za investicijske projekte, naročito ciljajući na izgradnju kapaciteta upravljanja u području regionalnog razvoja, razvoja ljudskih potencijala i ruralnog razvoja.

- (d) Strane su zaključile 20. februara 2008. godine Okvirni sporazum kojim se utvrđuju opšti uslovi saradnje i realizacije pomoći Evropske unije u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.
- (e) "Višegodišnji Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina" za godine 2007 - 2013 usvojen je Odlukom C (2007) 5934 od 10. decembra 2007, i revidiran Odlukom C (2010) 5826 od 23. avgusta 2010. godine i Odlukom o realizaciji C (2012) 9259 od 07. decembra 2012. godine (dalje u tekstu: "program"). Ovaj program provodi Komisija na centraliziranoj osnovi.
- (f) Neophodno je za realizaciju ovog Programa da Strane zaključe Finansijski sporazum za utvrđivanje uslova za isporuku pomoći Evropske unije i pravilnik i postupke za isplatu u vezi te pomoći, kao i uslove pod kojim će se upravljati tom pomoći.

DOGOVORILI SU SLIJEDEĆE:

1 PROGRAM

Komisija će putem granta doprinijeti finansiranju slijedećeg programa, koji je izložen u Dodatku A ovog Sporazuma.

Program broj: Bosna i Hercegovina: 2012/023-591 (CRIS)

Naslov: Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina u okviru IPA komponente prekogranične saradnje za 2012. godinu.

2 REALIZACIJA PROGRAMA

- (1) Dio ovog programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu realizira Komisija na centraliziranoj osnovi, u smislu Člana 53a Uredbe Vijeća (EZ Euratom) br. 1605/2002 o Finansijskoj uredbi koja se primjenjuje na opšti budžet Evropskih zajednica, kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1525/2007 od 17. decembra 2007. godine (dalje u tekstu: "Finansijska uredba").
- (2) Program se realizira u skladu sa odredbama Okvirnog sporazuma o Pravilniku za saradnju u vezi s Pomoći EU za Bosnu i Hercegovinu i realizaciju Pomoći u okviru Instrumenta pomoći za pretpristup (IPA) koji su Strane zaključile 20. februara 2008. godine (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je izložen u Dodatku B ovog Sporazuma.

3 ODGOVORNE STRUKTURE I NADLEŽNI ORGANI

- (1) Korisnik određuje nacionalnog IPA koordinatora, u skladu sa Okvirnim sporazumom, koji nastupa kao predstavnik Korisnika pred Komisijom. On / ona osiguravaju održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika u pogledu opšteg procesa pristupanja i u pogledu pomoći za pretpristup EU u okviru IPA.
- (2) Nacionalni IPA koordinator odgovoran je za koordinaciju učešća zemlje korisnice u mjerodavnim prekograničnim programima kao i u transnacionalnim, meduregionalnim i programima morskih slivova u okviru drugih instrumenata Evropske unije.
- (3) Zemlje korisnice uspostavljaju operativne strukture za dio programa koji se odnosi na njihovu teritoriju. Njihove funkcije i odgovornosti su definirane u programu prekogranične saradnje, uz izuzetak tendera, ugovaranja i plaćanja, koji spadaju u odgovornost Komisije.
- (4) Operativna struktura usko saraduje u realizaciji ovog programa s operativnom strukturom / (-ama) Hrvatske.

- (5) Operativne strukture i zemlje učesnice uspostavljaju zajednički tehnički sekretarijat koji pruža pomoć operativnim strukturama i zajednički nadzorni odbor prema Članu 142 IPA Uredbe o realizaciji u izvršavanju svojih preuzetih obaveza.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati uspostavljene podružnice u svakoj od zemalja učesnica.

4 FINANSIRANJE

Finansiranje za realizaciju ovog Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Doprinos Evropske unije za 2012. godinu je fiksiran na maksimalno 1.000.000 EUR (jedan milion eura) za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Prilogu A1 i Dodatku A ovog Sporazuma. Međutim, plaćanje doprinosa Evropske unije od strane Komisije vrši se u okviru raspoloživih sredstava.
- (b) Troškove odgovornih struktura i nadležnih tijela koje uspostavlja država korisnica za provođenje programa snosi Korisnik uz izuzetak troškova navedenih u Članu 94 (1) (f) IPA Uredbe o realizaciji, kako je navedeno u Dodatku A ovog Sporazuma.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi kojima se realizira ovaj Sporazum zaključuju se najkasnije do tri godine nakon datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sredstva za koja nije potpisan ugovor prije isteka roka za ugovaranje se otkazuju.

6 ROK ZA IZVRŠAVANJE UGOVORA

- (1) Ugovori moraju biti izvršeni u roku od maksimalno 2 godine od isteka datuma za ugovaranje.
- (2) Rok za izvršavanje ugovora može biti produžen prije isticanja njegovog roka za završetak u opravdanim slučajevima.

7 ROK ZA ISPLATU SREDSTAVA

- (1) Isplata sredstava mora biti izvršena najkasnije godinu dana nakon krajnjeg roka za izvršavanje ugovora.
- (2) Rok za isplatu sredstava može biti produžen prije isticanja njegovog krajnjeg roka u opravdanim slučajevima.

8 TRETIRANJE PRIMITAKA

- (1) Primici u svrhu IPA uključuju prihod ostvaren u operaciji, tokom razdoblja njenog sufinansiranja, od prodaje, iznajmljivanja, usluge registracije / naknada za usluge ili drugih jednakovrijednih primitaka osim:
 - (a) prihoda ostvarenih tokom ekonomskog vijeka sufinansiranih investicija u slučaju investicija u preduzeća;
 - (b) prihoda ostvarenih u okviru mjere finansijskog inženjeringa, uključujući poduzetnički kapital i sredstva za zajmove, garantna sredstva, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinansiranje operacija, koji se prikazuju zajedno s javnim doprinosom u finansijskim tabelama programa.
- (2) Primici kako su prethodno određeni u stavu 1, predstavljaju prihod koji se oduzima od iznosa prihvatljivih troškova za predmetne operacije. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi prihodi oduzimaju se od prihvatljivih troškova predmetne operacije u potpunosti ili srazmjerno, zavisno od toga jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelimično kroz sufinansiranu operaciju.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (1) Izdaci u okviru programa u Dodatku A su prihvatljivi za doprinos Evropske unije ako su zapravo nastali nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (2) Slijedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Evropske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - (a) porezi, uključujući porez na dodanu vrijednost;
 - (b) carinske i uvozne takse, ili neke druge takse;
 - (c) kupovina, zakup ili leasing zemljišta i postojećih zgrada;
 - (d) novčane kazne, finansijski penali i sudski troškovi;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) polovna oprema;
 - (g) bankarski troškovi, troškovi garancija i slične naknade;
 - (h) troškovi konverzije, troškovi i gubici u vezi s bilo kojom komponentom posebnih deviznih curo računa, kao i drugi čisto finansijski troškovi;
 - (i) ostali doprinosi u naturi;

(j) kamata na dug.

(3) Izuzetno od prethodnog stava 2 slijedeći izdaci su prihvatljivi:

(a) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

(i) porezi na dodanu vrijednost se ne mogu povratiti ni na koji način;

(ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i

(iii) oni su jasno identificirani u prijedlogu projekta.

(b) troškovi koji se odnose na transnacionalne finansijske transakcije;

(c) u slučaju kada provođenje neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje računa;

(d) naknade za pravne savjete, notarske naknade, troškovi tehničkih ili finansijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su direktno povezani sa sufinansiranom operacijom i neophodni su za njenu pripremu ili provođenje;

(e) troškovi garancije banke ili druge finansijske institucije, u mjeri u kojoj se te jamstva zahtijevaju prema državnim zakonima i zakonima EU;

(f) opšti troškovi, pod uslovom da se zasnivaju na stvarnim troškovima vezanim za izvršenje predmetne operacije. Jedinствене paušalne stope zasnovane na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% od direktnih troškova operacije koji mogu uticati na nivo opštih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodično pregleda;

(g) kupovina zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih troškova u predmetnoj aktivnosti.

(4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz Člana 94 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provođenju operacije su prihvatljivi:

(a) troškovi stručnih usluga koje pružaju javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provođenju operacije;

(b) troškovi pružanja usluga vezanih uz pripremu i provođenje operacija koje pruža javna vlast, koja je sama po sebi krajnji korisnik i koja provodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na same izdatke i direktno se plaćaju za sufinansiranu operaciju.

Predmetno nadležno javno tijelo ili fakturira troškove iz tačke (a) ovog stava prema krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na osnovu dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je predmetno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- (5) Bez obzira na odredbe stavova 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu biti propisana u prekograničnom programu u Dodatku A ovog Sporazuma

10 ČUVANJE DOKUMENTACIJE

- (1) Svi dokumenti koji se odnose na program u Dodatku A čuvaju se u razdoblju od najmanje pet godina od datuma na koji Parlament Evrope odobri praznjenje za budžetsku godinu na koju se predmetna dokumentacija odnosi.
- (2) U slučaju da program u Dodatku A nije definitivno zatvoren u roku koji je definiran u prethodnom stavu 1, dokumentacija koja se na njega odnosi čuva se do kraja godine koja slijedi godinu u kojoj je program iz Dodatak A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX ANTE KONTROLA

- (1) Zemlja korisnica uspostavlja detaljnu mapu puta sa indikativnim mjerilima i rokovima za postizanje decentralizacije sa *ex ante* kontrolama od strane Komisije. Pored toga, zemlja korisnica uspostavlja indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.
- (2) Komisija prati provođenje mape puta spomenute u stavu 1, i vodi računa o rezultatima koje zemlja korisnica ostvari u ovom kontekstu, posebno u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postupno ukidanje različitih vrsta *ex ante* kontrole.
- (3) Zemlja korisnica redovno izvještava Komisiju o napretku koji se ostvari u realizaciji ovog plana.

12 TUMAČENJE

- (1) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, termini upotrijebljeni u ovom Sporazumu imaju isto značenje koje im je pripisano u Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o realizaciji.

- (2) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, sve reference na ovaj Sporazum su reference na Sporazum kako je izmijenjen, dopunjen, proširen ili zamijenjen s vremena na vrijeme.
- (3) Sva pozivanja na propise Vijeća ili Komisije odnose se na verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi transponuju se u ovaj Sporazum putem amandmana.
- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

13 DJELIMIČNA NEVALIDNOST I NENAMJERNI PROPUSTI

- (1) Ako odredba ovog Sporazuma jeste ili postane nevažeća, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne propuste, to neće uticati na validnost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Strane će zamijeniti svaku nevaljanu odredbu valjanom odredbom koja je najbliža moguća svrsi i namjeni nevažeće odredbe.
- (2) Strane će ispraviti bilo koji nenamjerni propust odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, u skladu s Okvirnom IPA uredbom i IPA Uredbom o realizaciji.

14 PREGLED, IZMJENA I DOPUNA

- (1) Provođenje ovog Sporazuma biti će predmet periodičnih pregleda u vrijeme koje dogovore Strane.
- (2) Svaki amandman koji dogovore Strane biti će u pismenoj formi i biti će dio ovog Sporazuma. Takav amandman stupa na snagu na dan koji utvrde Strane.

15 PREKID

- (1) Bez obzira na stav 2, ovaj Sporazum prestaje važiti osam godina nakon datuma potpisivanja. Ovaj prekid ne isključuje mogućnost da Komisija izradi finansijske korekcije u skladu sa Članom 56 spomenute IPA Uredbe o realizaciji.
- (2) Ovaj Sporazum može raskinuti bilo koja Strana dostavljajući pismenu obavijest drugoj Strani. Takav prekid stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pismene obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- (1) Razlike koje proizlaze iz tumačenja, operacije i provođenja ovog Sporazuma, na bilo kojem i na svim nivoima učešća, rješavaju se mimim putem kroz konsultacije među Stranama.

- (2) U odsustvu sporazumnog rješenja mirnim putem, bilo koja Strana može uputiti predmet na arbitražu u skladu sa Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu koja uključuje međunarodne organizacije i države, a koja su na snazi na dan potpisivanja ovog Sporazuma.
- (3) Jezik koji se koristi u arbitražnom postupku je engleski jezik. Nadležni organ za zakazivanje je Glavni sekretar Stalnog arbitražnog suda, po zaprimanju pisanog zahtjeva koji podnese bilo koja Strana. Odluka suca arbitražnog suda je obavezujuća za sve Strane i ne postoji mogućnost žalbe.

17 OBAVIJESTI

- (1) Svaka komunikacija u vezi s ovim Sporazumom vrši se u pisanoj formi i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i mora se isporučiti kao originalni dokument ili putem faksimila.
- (2) Svaka komunikacija u vezi s ovim Sporazumom mora biti poslana na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured direktora Pierrea Mirela
Evropska Komisija
Opšta uprava za proširenje / C
Rue de la Loi 170
B -1049 Brisel, Belgija
Faksimil: +32 229 68727

Za Zemlju korisnicu

Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Direkcija za evropske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faksimil: +387 33 703 198

18 BROJ ORIGINALNIH PRIMJERAKA

Ovaj Sporazum je sačinjen u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 DODACI

Dodaci A, B i C čine integralni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan potpisivanja. Ako Strane potpišu dokument na različite datume, ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše druga od dvije Strane.

Potpis, za i u ime Komisije

.....
Pierre Mirel
Direktor
Brisel, Belgija

Datum: 21.12.2012.

Potpis, za i u ime Bosne i Hercegovine

.....
Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum: 27.09.2013.

**DODATAK A PREKOGRANIČNI PROGRAM HRVATSKA - BOSNA I
HERCEGOVINA U OKVIRU IPA KOMPONENTE
PREKOGRANIČNE SARADNJE ZA 2012. GODINU KOJI JE
USVOJEN PREMA ODLUCI KOMISIJE C (2012) 9259 OD 07.
DECEMBRA 2012.**

PRILOG A1: Prijedlog finansiranja za 2012. godinu za Prekogranični
program Hrvatska - Bosna i Hercegovina koji je usvojen Odlukom
Komisije o provođenju C (2012) 9259 od 07. decembra 2012. godine.

PRILOG A2: Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina
2007-2013 revidiran Odlukom Komisije C (2012) 9259 od 07.
decembra 2012. godine.

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EVROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. FEBRUARA
2008. GODINE**

DODATAK C IZVJEŠTAVANJE

- (1) Operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u prekograničnom programu šalju Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima godišnji izvještaj i završni izvještaj o realizaciji prekograničnog programa nakon pregleda od strane zajedničkog nadzornog odbora.

Godišnji izvještaj se dostavlja do 30. juna svake godine i po prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

Završni izvještaj se dostavlja najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

- (2) Izvještaji iz stava 1 ovog člana sadrže slijedeće podatke:

(a) napredak postignut u provođenju prekograničnog programa i prioritete u odnosu na njihove specifične ciljeve, verificirane ciljeve, sa kvantifikacijom, gdje god i kad god mogu biti kvantificirani, koristeći pokazatelje iz Člana 94 (1) (d) IPA Uredbe o realizaciji na nivou osa prioriteta;

(b) korake koje su poduzele operativne strukture i / ili zajednički nadzorni odbor za osiguranje kvaliteta i djelotvornosti provođenja, naročito:

- mjere nadzora i evaluacije, uključujući aranžmane za prikupljanje podataka,
- pregled svih značajnih problema u provođenju prekograničnog programa i sve poduzete mjere;
- upotrebu tehničke pomoći;

(c) mjere koje su poduzete da se osiguraju informacije i u javnosti objavi prekogranični program.

Gdje je potrebno, informacije iz tačkaka (a) do (c) ovog stava mogu biti date u skraćenom obliku.

Informacije iz tačke (b) ne moraju biti uključene ako nije bilo značajne izmjene od prethodnog izvještaja.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.
Ovj.br. 29/03/2013-6-a
Prijedor, 29. marta 2013.

Aleksandra Majkić,
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpska i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. novembra 2002.

DODATAK 1:
FINANSIJSKI PRIJEDLOG ZA GODINE 2012. I 2013.
PREKOGRANIČNOG PROGRAMA
HRVATSKA – BOSNA I HERCEGOVINA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Hrvatska i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Hrvatska 2012/023-630; 2013/023-642 Bosna i Hercegovina: 2012/023-591; 2013/23685
Godine	2012. i 2013 ¹ .
Cijena	2012: Hrvatska: 1.0 milion EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milion EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 miliona EUR 2013: Hrvatska: 1.0 milion EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milion EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 miliona EUR
Operativne strukture	Hrvatska: Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova Bosna i Hercegovina: Direkcija za evropske integracije
Tijelo za ugovaranje / Agencija za provođenje	Za Bosnu i Hercegovinu: Evropska komisija Za Hrvatsku: Agencija za regionalni razvoj
Konačni datum za zaključivanje Finansijskih sporazuma:	Za sredstva za 2012. godinu: najkasnije do 31. decembra 2013. godine Za sredstva za 2013. godinu: najkasnije do 31. decembra 2014. godine
Konačni datum za ugovaranje	3 godine nakon datuma za zaključivanje svakog Finansijskog sporazuma. Nema roka za reviziju i projekte evaluacije koji su pokriveni ovim Finansijskim sporazumom, prema Članu 166 (2) Finansijske uredbe. Ovi datumi se također odnose na državno sufinansiranje.

¹ Projekti koji se finansiraju u okviru dodjela u 2013. godini podliježu budžetskom odobrenju odgovarajućeg budžetskog tijela za budžet za 2013. godinu.

Krajnji rok za izvršenje	2 godine nakon krajnjeg datuma za ugovaranje za svaki Finansijski sporazum Ovi datumi se također odnose na državno sufinansiranje.
Kôd Sektora	11120, 16061, 32130, 33210, 41010, 43040, 91010
Predmetne budžetske linije	22.020401
Predmetni menadžeri programa	ELARG Jedinica B1 Hrvatska, Crna Gora
Predmetni menadžeri implementacije	Za Hrvatsku: Agencija za regionalni razvoj Za Bosnu i Hercegovinu: Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini, Operativni sektor II

2. PREGLED

2.1. Uvod

2.1.1. *Veza s VIPD*

Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) 2011-2013 za Komponentu II - Prekogranična saradnja postavlja strateški okvir za programe koji se finansiraju u okviru ove Komponente, i to: programe prekogranične saradnje između zemalja kandidata / potencijalnih kandidata (na intra-zapadnim granicama Balkana) i programe prekogranične saradnje između njih i susjednih država članica EU.

IPA prekogranična saradnja kombinira koheziju i ciljeve vanjskih odnosa, uzimajući u obzir specifične pojedinačne potrebe pograničnih regiona. Prekogranične višegodišnje programe zajednički pripremaju partnerske zemlje. Prioriteti za IPA PGS pomoć su slijedeći:

- podrška prekogranične privredne, socijalne i teritorijalne saradnje u pograničnim područjima, i time podsticanje društveno-privrednog razvoja pograničnih regija;
- rješavanje zajedničkih izazova u područjima kao što su okoliš, prirodno i kulturno naslijeđe, javno zdravlje, sprječavanje i borba protiv organiziranog kriminala;
- osiguravanje efikasnih i sigurnih granica;
- promoviranje zajedničkih manjih lokalnih aktivnosti ("ljudi-ljudima");
- podrška za mreže, pristup i pripravnost u hitnim slučajevima.

2.1.2. *Proces programiranja*

Proces programiranja odvijao se od decembra 2006. do maja 2007. Program je razvijen kroz proces opsežnih konsultacija s lokalnim akterima i potencijalnim korisnicima s obe strane granice. Zajednički programski odbor (ZPO) je sastavljen od predstavnika iz državnih organa vlasti Hrvatske i Bosne i

Hercegovine, kao i iz regionalnih organa vlasti iz pograničnih regija. ZPO je usvojio konačni nacrt programskog dokumenta 25. maja 2007.

U skladu sa Članom 93 (1) IPA Uredbe o realizaciji, na inicijativu Komisije, u dogovoru sa zemljama učesnicama, prekogranični program je izmijenjen i dopunjen radi ažuriranja plana finansiranja kako bi se dodala izdvajanja za 2012. i 2013. godinu, prema reviziji Višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira za 2011-2013. Revidirani program je usvojen od strane Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) 30. novembra 2011.

2.1.3. Popis prihvatljivih područja i susjednih područja

U Hrvatskoj, prihvatljivo područje u skladu sa Članom 88 IPA Uredbe o realizaciji sastoji se od 9 županija (statistički regioni odgovaraju nivou 3 NUTS klasifikacije):

Vukovarsko-srijemska županija, Brodsko-posavska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija, Ličko-senjska županija, Zadarska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Dubrovačko-neretvanska županija.

U Bosni i Hercegovini, prihvatljivo područje u skladu sa Članom 88 IPA Uredbe o realizaciji sastoji se od Sjeveroistočnog, Sjeverozapadnog i Hercegovačkog regiona, koji uključuju slijedeće općine:

Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Ilan Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Kalesija, Sapna.

Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf / Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ / Ribnik, Mrkonjić Grad / Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Bosanska Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa.

Hercegovina: Prozor / Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

U Hrvatskoj, susjedne oblasti u skladu sa Članom 97 IPA Uredbe o realizaciji su: Osječko-baranjska županija, Požeško-slavonska županija, Zagrebačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Primorsko-goranska županija (statistički regioni odgovaraju nivou 3 NUTS klasifikacije).

U Bosni i Hercegovini, susjedna oblast u skladu sa Članom 97 IPA Uredbe o realizaciji je Centralna regija Bosne i Hercegovine, koja obuhvaća slijedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić.

2.2. Globalni cilj programa

Globalni cilj ovog programa je potaknuti stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem da se revitalizira privreda, zaštiti priroda i okoliš, i poveća socijalna kohezija programskog područja.

Dodatni cilj ovog programa je izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima EU, i priprema za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja Evropske teritorijalne saradnje unutar Strukturnih fondova EU.

Program je u skladu sa glavnim državnim sektorskim strategijama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu ograničena sredstva koja su na raspolaganju u okviru IPA 2007-2013 i veličinu programskog područja, ambicija ovog programa je prvenstveno u pridonošenju oživljavanja graničnih veza i aktivnosti u programskom području kroz ohrabrivanje saradnje na lokalnom nivou i po zajedničkim pitanjima okoliša i socijalno-privrednih problema.

2.3. Prioritetna osa, povezane mjere i njihovi specifični aspekti vezani za realizaciju budžeta za 2012-2013.

Prioriteti i mjere definirani u ovom prekograničnom programu sastavljeni su na takav način da poštuju i osiguraju realizaciju konkretnih ciljeva. Dva prioriteta su identificirana za prekograničnu saradnju. Oni su izabrani s ciljem usmjeravanja pomoći u području konkretnog potencijala, kao što su turizam i sektor MSP, i u oblasti koje će poboljšati kvalitet života i poboljšati socijalnu koheziju kroz zaštitu prirode i okoliša i kroz poboljšanje pristupa uslugama. Pored toga, jedan od prioriteta se fokusira na tehničku pomoć, osiguravajući djelotvorno upravljanje i realizaciju programa.

Što se tiče Hrvatske poduzeće se sve da se osigura to da nema operativnih ili finansijskih preklapanja, uključujući i onih na nivou sudionika, s bilo kojom od mjera sadržanih u Operativnim programima za Hrvatsku u okviru IPA Komponenti I, III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Svaki prekogranični program utvrđuje pravila prihvatljivosti za odabir operacija kojima se osiguravaju isti uslovi za prihvatljivost za slične aktivnosti, kao i poštovanje standarda EU, gdje je to relevantno, između različitih prekograničnih programa i drugih IPA komponenata.

Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog Ekonomskog prostora

Ovaj prioritet je odgovor na tešku privrednu situaciju s obe strane granice, koja se odlikuje opadanjem brojnosti stanovništva, visokim stupnjem ovisnosti od nerazvijenog sektora poljoprivrede i sektora MSP koji se suočavaju sa problemima kao što su nedostatak pristupa kreditima, nedostatak stručnosti i poduzetništva. Sektor turizma je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja - u blizini jadranske obale - ali je prilično nerazvijen u središnjim i istočnim dijelovima. Neke od glavnih prepreka za razvoj sektora turizma su slaba turistička infrastruktura (uglavnom u ne-priobalnim područjima), nizak nivo marketinga, kao i nedostatak razmjene informacija među turističkim operaterima i drugim privrednim sektorima (posebno poljoprivrede).

Cilj ovog prioriteta je pridonošenje integraciji privrede u pograničnim područjima kroz podsticanje saradnje u području turizma, podršku sektoru malih i srednjih poduzeća i promociju poduzetništva. Specifični ciljevi su razvijanje prepoznatljive zajedničke turističke ponude utemeljene na zajedničkom ekološkom i kulturnom naslijeđu i poboljšanje konkurentnosti lokalne turističke privrede. Pored toga, program će podržati razvoj regionalne privrede kroz jačanje sektora MSP i institucija za podršku poslovanju i uslugama.

Stvaranje zajedničkog privrednog prostora biti će realizirano kroz dvije mjere:

Mjera 1: Zajednički razvoj turističke ponude

Zajednički razvoj turističke ponude će podržati poboljšanje i diversifikaciju turističkih proizvoda i usluga, kao i zajednički plasman ovih proizvoda i usluga. Mjera će mobilizirati potencijale u okviru zaštite okoliša i kulturnog područja i doprinijeti unaprijednju vještina i znanja osoba koje rade u turizmu, poljoprivredi i kulturi.

Vrste prihvatljivih aktivnosti mogle bi na primjer biti: certifikacija domaćih proizvoda, promocija turizma i marketinške inicijative, očuvanje i valorizacija kulturnog naslijeđa, razvoj tematskih (prekograničnih) ruta itd.

Mjera 2: Promocija poduzetništva

Druga mjera podržava promociju poduzetništva i inicijative za povećanje konkurentnosti i inovativnosti sektora MSP. Mjera potiče šeme koje stvaraju poslovne, istraživačke ili obrazovne mreže preko granice. To mogu biti: aktivnosti obuke i obrazovanja za mala i srednja poduzeća, razvoj partnerstva između malih i srednjih poduzeća i univerziteta ili zajedničkih institucija za podršku poslovanju.

Mjere 1 i 2 će se ugovoriti kroz pozive za podnošenje prijedloga.

Prioritet 2: Unaprijeđenje kvalitete života i socijalne kohezije

Prioritet 2 je odgovor na društvene i ekološke probleme pograničnog područja. Nivo nezaposlenosti je visok, osobito u ruralnim područjima, a postoji i nedostatak aktivnih mjera za zapošljavanje u cilju rješavanja ove situacije. Postoji opća tendencija „odljeva mozgova“ i nedostatak pristupa obrazovanju i socijalnim uslugama.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina se suočavaju s istim izazovima i imaju iste mogućnosti. Sa obe strane granice postoje značajni prirodni resursi - parkovi prirode i rijeke, ali ne postoji koordinacija po pitanju toga kako bi se zaštitio okoliš npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoje koordinirani naponi kako se nositi s prirodnim katastrofama kao što su poplave ili borba protiv požara. I minska polja su također čest problem u programskom području. Procjenjuje se da je neophodno raščistiti još 305.000 neeksplodiranih mina, koje pokrivaju oko 1.800 km².

Opšti cilj prioriteta 2 jeste poboljšanje kvaliteta života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete / rizika po okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama. Postoje dva specifična cilja: prvi je zaštita i očuvanje okoliša i podsticanje održivog korištenja prirodnih resursa u pograničnim područjima kroz zajedničke akcije i kampanje za podizanje svijesti. Drugi specifični cilj ima za zadatak da omogući pristup zajedničkim uslugama u zajednici koje imaju uticaja na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnog stanovništva i zajednica.

Slijedeće dvije mjere imaju za cilj poboljšanje kvaliteta života i socijalne kohezije:

Mjera 1: Zaštita prirode i okoliša

Zaštita prirode i okoliša je važna sama po sebi, ali je također važna za razvoj turizma. Zato će ova mjera podržati inicijative koje sprječavaju degradaciju okoliša i promoviraju održivo korišćenje prirodnih resursa. Primjeri aktivnosti mogu biti: zajednički planski dokumenti za vodosnabdijevanje i obradu otpadnih voda, studije o obnovljivoj energiji, podizanje svijesti o zaštiti okoliša i zajedničke interventne akcije u slučaju poplava ili požara.

Mjera 2: Unaprijeđenje dostupnosti zajedničkih usluga u graničnoj oblasti

Druga mjera fokusirati će se na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih zajednica i doprinijeti će unaprijeđenju prekograničnih odnosa. Mjera će podržati razvoj aktivnosti među ljudima preko granice u područjima kao što su obrazovanje, socijalna i zdravstvena zaštita, kultura i sport. To će uključiti lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere i potaknuti će uspostavljanje prekograničnih mreža u aktivnostima socijalne kohezije. To mogu biti: zajedničke omladinske inicijative, pomoć marginaliziranim grupama, lakši pristup zdravstvu, kulturi i obrazovanju, itd.

Mjere 1 i 2 će se ugovoriti kroz pozive za podnošenje prijedloga.

Generalno govoreći, prekogranična izgradnja kapaciteta biti će horizontalna tema Prioriteta 1 i 2 i, gdje god je to moguće, i biti će integrirana u sve mjere u ovim prioritetima.

Prekogranični kapacitet će biti izgrađen davanjem prednosti projektima koji:

- (a) poboljšavaju saradnju i razmjenu iskustava između lokalnih i regionalnih aktera u cilju povećanja prekogranične saradnje.
- (b) intenziviraju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucionalne odnose između lokalnih uprava i drugih relevantnih lokalnih ili regionalnih zainteresiranih strana.
- (c) opremaju aktere lokalnih i regionalnih vlasti informacijama i vještinama za razvoj, provođenje i upravljanje prekograničnim projektima.

Predviđeni su slijedeći katalitički efekti: unaprijeđenje ekoloških standarda, poboljšanje društvenog i kulturnog blagostanja, održivo korištenje lokalnih materijalnih i ljudskih resursa, transfer znanja kroz projekat saradnje, efekti poduzetništva koji će na kraju ukloniti potrebu za vanjskim finansiranjem u budućnosti i stvaranje radnih mjesta. Osim toga, provođenje projekata stimulisati će i stvoriti će pozitivno okruženje za daljnju saradnju.

Obaveze državnog sufinansiranja garantiraju da je EU princip dodavanja u potpunosti uključen.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj prioriteta tehničke pomoći je da se poboljša kvalitet prekogranične saradnje i alati za upravljanje. On će uglavnom pokriti troškove direktno vezane za provođenje programa: troškove za širenje informacija i osiguravanje vidljivost programa, podizanje svijesti u prekograničnom regionu, promoviranje saradnje i razmjene iskustava, administrativne i logističke troškove zajedničkih struktura programa (Zajednički nadzorni odbor, Zajednički tehnički sekretarijat i njegova podružnica, uključujući troškove osoblja, s izuzetkom plata za državne službenike), a što obuhvata praćenje i prvostepenu kontrolu, troškove i sudjelovanje na različitim sastancima vezanim za provođenje programa.

Prioritet 3 provesti će se kroz 2 mjere:

Mjera 1: Podrška administraciji i provedbi programa

Ova mjera će osigurati podršku za rad državnih Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Ona će također osigurati pružanje savjeta i podrške krajnjim korisnicima u razvoju projekta i realizaciji.

Mjera 2: Podrška informacijama o programu, publicitetu i evaluaciji

Druga mjera Tehničke pomoći pružiti će podršku Programskim informacijama, publicitetu i evaluaciji. Ona će osigurati svijest o programu među lokalnim, regionalnim i državnim donositeljima odluka, kao i među stanovnicima programskog područja i opšte javnosti u obe zemlje. Pored toga, mjera će podržati pružanje ekspertize Zajedničkom nadzornom odboru za planiranje i provođenje evaluacije programa.

Uslovni raspored i indikativni iznosi za provođenje mjera:

Za Prioritete 1 i 2, uslovno je predviđeno da dva ugovaratelja pokrenu zajedničku poziv za podnošenje prijedloga, uključujući i sve mjere koje se odnose na ukupan iznos sredstava za 2012. i 2013. godinu u prvoj polovini 2013. godine.

Osnovni kriteriji za odabir i kriteriji za dodjelu grantova trebaju biti oni koji su navedeni u praktičnom vodiču (PRAG) za ugovorne postupke za vanjsku pomoć Evropske unije. Detaljniji kriteriji za odabir i dodjelu grantova biti će navedeni u Pozivu za prijedloge – Paket za prijavu (Uputstvo za kandidate).

Za Prioritet 3, s obzirom na to da nadležne državne vlasti (Operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopol (u smislu Čl. 168, stav 1, tačka c Pravilnika za provođenje² Finansijske uredbe³) u provođenju prekograničnog programa, relevantne ugovorne vlasti u obe zemlje mogu uspostaviti pojedinačne sporazume o direktnim grantovima, bez poziva za podnošenje prijedloga Operativnim strukturama za iznose do onih koji se dobivaju u okviru Tehničke pomoći Prioriteta 3 u svakoj zemlji. Podugovaranje, od strane Operativnih struktura, aktivnosti koje pokrivaju sporazumi o direktnim grantovima (npr. Tehnička pomoć, evaluacija, publicitet itd.) dozvoljeno je u skladu sa Članom 120 Finansijske uredbe i Članom 184 Pravilnika za provođenje Finansijske uredbe. Sporazumi o direktnim grantovima mogu biti potpisani čim se zaključe odgovarajući Finansijski sporazumi. Radi efikasnog korišćenja sredstava Tehničke pomoći, potrebna je bliska koordinacija između državnih tijela (Operativnih struktura, koordinatora PGS) zemalja učesnica.

2.4. Pregled prethodnog i tekućeg iskustva u PGS, uključujući naučene lekcije i koordinaciju donatora

Hrvatska

- Projekti / programi koji su realizirani:

- CARDS 2001 'Strategija i izgradnja kapaciteta za saradnju u graničnom području' (Identifikacija budućih projekata na granici sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom)
- CARDS 2002 'Strategija i izgradnja kapaciteta za regionalni razvoj' (Institucionalni aranžmani za upravljanje PGS)
- CARDS 2003 'Regionalni razvoj lokalne granice' (Šema granta sa Slovenijom)
- CARDS 2003 'Tehnička pomoć za upravljanje programima susjedstva' (Podrška za ZTS za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Madarska)
- CARDS 2004 'Izgradnja institucija i kapaciteta za PGS' (Podrška Ministarstvu pomorstva, turizma, saobraćaja i razvoja)

² Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. Gl. L 357, od 31.12.2002. str. 1)

³ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. Gl. L 248, od 16.09.2002. str. 1)

- CARDS 2004 'Saradnja u pograničnom regionu' (Grant šema sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom); 8 projekata sprovelo je Transnacionalni program CADSES 2004-2006; 9 realiziranih projekata
- PHARE 2005 'Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske' (Trilateralna šema granta), Program susjedstva između Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004-2006; 25 realiziranih projekata
- PHARE 2005 'Jadranska prekogranična saradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III A - Novi jadranski program za susjedstvo 2004-2006; 35 realiziranih projekata
- PHARE 2006 'Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske' (Trilateralna šema granta), Program susjedstva između Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004-2006; 21 realizirani projekat

PHARE 2006 'Jadranska prekogranična saradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III - Novi jadranski program za susjedstvo 2004-2006; 17 realiziranih projekata

- Projekti / programi koji se trenutno realiziraju:

- Projekti:

- IPA 2008 Program za Hrvatsku - Twinning projekt - Pomoć za upravljanje Ciljem 3 u okviru kohezijske politike

- Programi:

- IPA 2007 i IPA 2008 PGS programi saradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina (14 projekata u fazi realizacije), Hrvatska - Crna Gora (5 projekata u fazi realizacije), Hrvatska- Srbija (11 projekata u fazi realizacije), Hrvatska - Mađarska (102 projekata u fazi realizacije), Hrvatska-Slovenija (45 projekata u fazi realizacije), PGS IPA Jadran (28 projekata u fazi realizacije), ERDF Transnacionalni programi Evropske teritorijalne saradnje "Jugoistočna Evropa" (10 projekata u fazi realizacije) i "Mediteran" (6 projekata u fazi realizacije)

Bosna i Hercegovina

- Projekti koji se trenutno realiziraju:

- CARDS 2004-2006 Jadranski program za susjedstvo
- Trans-nacionalni program CADSES 2004-2006
- IPA 2007 i IPA 2008 Programi prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Hrvatska, Bosna i Hercegovina - Srbija, Bosna i Hercegovina - Crna Gora,
- PGS Jadran
- ERDF transnacionalni programi Evropske teritorijalne saradnje "Jugoistočna Evropa" "Mediteran" (ovaj posljednji samo u okviru sredstava IPA 2008)

Programi prekogranične saradnje mogu dati vrijedan doprinos pomirenju i dobrosusjedskim odnosima, a korisnici su pokazali velika očekivanja u vezi s rezultatima programa ove komponente, također u svjetlu činjenice da pristup PGS 'učenja kroz praksu' značajno doprinosi izgradnji lokalnih kapaciteta. Ova velika očekivanja su se ogledala u velikom broju podnesenih prijava na pozive za prijedloge, uprkos gotovo simboličnom iznosu raspoloživih zajedničkih fondova.

- PGS IPA Jadran - Partneri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine učestvuju u 17 projekata: ADRIA.MUSE; AdriaticMoS - Razvijanje autocesta morskog sistema u jadranskom području; ADRISTORICAL LANDS - Historija, kultura, turizam, umjetnost i drevni zanati u evropskom jadranskom području; AGRONET - Ostvarivanje stalne logističke mreže, distribucijske mreže i mreže uslužne infrastrukture u lancu prehrambene industrije jadranskog područja; AHVN - Mreža jadranskog zdravlja i vitalnosti; CLUSTER CLUB - Jadranski ekonomski klaster klub; FLA - Razvijanje mreže lanca za snabdijevanje drvetom i namještajem u jadranskom području; FUTURE MEDICINE - Prijedlog za uspostavljanje prekogranične jadranske mreže kliničkih centara za medicinski asistiranu reprodukciju i regenerativnu medicinu; KEY Q - Ključ za kvalitet u razvoju i odgovornu izgradnju vrijednosti poljoprivredno-prehrambenih resursa na obe obale Jadrana; METRIS PLUS - Podsticanje istraživanja i potencijala inovacija jadranskog prekograničnog područja kroz zajedničke istraživačke inicijative koje predvodi Metris istraživački centar; PITAGORA - Platforma za informacijske tehnologije u cilju dobivanja mogućnosti da se smanji ICT jaz u jadranskom području; S.T.A.R. - Statističke mreže u sektoru turizma jadranskog područja; SEA-R - Održiva energija u jadranskom području: Znanje za investiranje; SHAPE - Oblikovanje cjelovitog pristupa očuvanju jadranskog okoliša: između obale i mora; SLID - Socijalna i radna integracija osoba s invaliditetom; YOUTH ADRIANET - Dijeljenje iskustava i razvijanje zajedničkih alata u cilju povećanja učešća mladih jadranskog stanovništva u civilnom društvu i stvaranje mreža; ZOON - zootehničko umrežavanje za održive inovacije u jadranskom Euroregionu.

- ERDF Transnacionalni program Jugoistočna Evropa (SEE) - Partneri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine učestvuju u 2 projekta: ATRUIM - Arhitektura totalitarnih režima XX vijeka u urbanom upravljanju; SEE Digi TV - Digitalna televizija Jugoistočne Evrope.

Naučene lekcije

Obe zemlje su stekle iskustvo iz prethodnog učešća u programima prekogranične saradnje, naročito u onim programima koji uključuju zemlje članice EU sa snažnom praksom prekogranične saradnje koja se može prenijeti na one zemlje koje imaju manje iskustva. Kao rezultat toga, granična područja prema državama članicama EU imaju mnogo veći kapacitet i znanje u projektima prekogranične saradnje u odnosu na područja koja graniče sa zemljama ne-članicama EU. Ova situacija se reflektirala u toku realizacije CARDS 2004 "Program saradnje u pograničnom regionu", kada su susjedne oblasti iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore imale prvu priliku da se prijave za male projekte prekogranične saradnje. Postojao je opšti nedostatak znanja o tome kako da se pripreme i upravljaju projekti, i lokalnim akterima je bilo teško pronaći partnere s druge strane granice.

Iskustvo u saradnji u pograničnom području do sada pokazuje da je solidna pripremna faza, uključujući podizanje nivoa svijesti i obuku prije pokretanja aktivnosti, od ključnog značaja za ishod programa.

Delegacija EU je ugovorila stručnjake da provedu nadzorne posjete za praćenje projekata koji se finansiraju u okviru Programa prekogranične i transnacionalne saradnje, u okviru programa IPA za 2007. i 2008. godinu. Ukupno 32 ugovora je pregledano tokom mjeseca juna i septembra 2011. godine, uključujući sve projekte ugovorene u okviru prvog Poziva za dostavljanje prijedloga za Program HRV-CG. Zaključci nadzora su bili pozitivni i nisu identificirani rizici koji bi ugrozili provođenje programa.

Pošto već postoje dva Poziva za podnošenje prijedloga koji su objavljeni u okviru ovog programa, korisnici na području koje pokriva program su stekli dragocjeno iskustvo u praksama EU, javnoj nabavi, primjeni i provođenju projekata.

Privremena procjena Prekograničnog programa između zemalja kandidata / potencijalnih kandidata (intra-zapadne granice Balkana) u okviru IPA Komponente prekogranične saradnje završena je u junu 2011.

Tematska evaluacija PGS programa u okviru PHARE programa zaključila je da je većina projekata jasno uticala na dio pograničnog područja, ali da su zajednički projekti prije bili izuzetak nego pravilo. Otuda značaj da se osigura to da su projekti rezultat zajedničkih lokalnih ili regionalnih inicijativa. Drugi zaključak prethodno spomenute procjene je da je sinhronizacija u zajedničkim projektima od ključnog značaja u smislu rezultata, uticaja i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave dogovorenu koordinaciju planova i mehanizme prije potpisivanja Finansijskih sporazuma.

Donatorska koordinacija

U skladu sa Članom 20 IPA Uredbe i Članom 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, u 2007. godini Evropska komisija je zatražila od predstavnika država članica i lokalnih međunarodnih finansijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da daju svoje komentare u vezi s nacrtom višegodišnjeg programa prekogranične saradnje koji je dostavljen Komisiji. Komisija je zaprimila komentare iz ambasade Velike Britanije u Zagrebu i od Svjetske banke.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promovisati održivo upravljanje okolišem kroz unaprijeđenje saradnje između institucija za provođenje zajedničkih aktivnosti za zaštitu okoliša.

Program će također podržati rodnu osviještenost i politiku jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji uključuju posvećivanje posebne pažnje jednakim mogućnostima za spolove, nacionalnosti i osobe s invaliditetom u skladu sa načelima Evropske unije.

2.6. Uslovi

Uspješno provođenje programa zavisi od odgovarajućeg kadra i funkcioniranja Operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora i Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegove podružnice.

2.7. Reperne tačke

sredstva za 2012.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)	N+3 (kumulativno)
Broj direktnih sporazuma o grantu u Hrvatskoj	1	1	1	1
Broj direktnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0	60	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	60	100	100

sredstva za 2013.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)	N+3 (kumulativno)
Broj direktnih sporazuma o grantu u Hrvatskoj	1	1	1	1
Broj direktnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0	100	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100	100

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja EU fondovima bez ex ante kontrole od strane Komisije

U Hrvatskoj su pripreme za odricanje od ex ante kontrola u toku. Odluka da se odustane od ex ante kontrola za Komponentu II treba biti donesena prije datuma pristupanja, inače svi ugovori potpisani između datuma pristupanja i datuma kada je odluka Komisije usvojena neće se smatrati prihvatljivim u skladu sa Članom 29 Zakona o pristupanju iz 2011. godine. Odluka Komisije treba se zasnivati na dokumentaciji koja pokazuje da je hrvatski sistem za upravljanje za Komponentu II dobro pripremljen i da je potpuno operativan.

Strategija za decentralizirani sistem provođenja (DSP) Bosne i Hercegovine usvojena je u julu 2008. godine. U aprilu 2010. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je odluke za imenovanje Nadležnog službenika za ovjeravanje (NSO), Državnog službenika za autorizaciju (DSA), i Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK). CJFU (Centralna jedinica za finansije i ugovore) i Državni fond (DF) su osnovani u okviru Ministarstva finansija i trezora i funkcionalni su, iako još uvijek nisu u potpunosti kadrovski popunjeni.

Što se tiče IPA Komponente II - PGS - može se registrirati izvjestan napredak: Vijeće ministara usvojilo Odluku o osnivanju Operativne strukture za IPA komponentu II u septembru 2011. godine, a formalnu obavijest o ovoj odluci izdao je DSA u decembru. Imenovanje na funkciju rukovoditelja Operativne strukture je u toku. Također, odluka o osnivanju Revizorskog tijela još nije donesena. Što se tiče drugih komponenata, nikakav napredak nije ostvaren zbog nedostatka političkog dogovora.

3. BUDŽET ZA 2012. I 2013. GODINU

3.1. Indikativna tabela za 2012. godinu za Hrvatsku

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (kolona c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za kolonu (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.2. Indikativna tabela za 2012. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (kolona c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za kolonu (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.3. Indikativna tabela za 2013. godinu za Hrvatsku

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (kolona c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za kolonu (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.4. Indikativna tabela za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna osa 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (kolona c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za kolonu (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.5. Princip sufinansiranja koji se primjenjuje na projekte financirane u okviru programa

Doprinos EU je obračunat u odnosu na prihvatljive rashode, koji su za " Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina" zasnovani na ukupnim troškovima, kao što je dogovoreno između zemalja učesnica, i propisano u prekograničnom programu.

Doprinos EU na nivou prioritete ne prelazi gornju granicu od 85% od prihvatljivih troškova.

Doprinos EU za svaku osu prioriteta ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova.

Primjenjuju se odredbe Člana 90 IPA Uredbe o realizaciji.

Sufinansiranje u sklopu osa Prioriteta 1 i 2 osigurati će krajnji korisnici granta, a ono može doći i iz javnih ili privatnih fondova. Sufinansiranje u sklopu ose Prioriteta 3 (Tehničke pomoći) biti će obezbijeđeno iz državnih fondova.

4. ORGANIZACIJA PROVOĐENJA

4.1. Način provođenja

Dio ovog programa koji se odnosi na Hrvatsku provodi se u skladu sa Članom 53c Finansijske uredbe⁴ i odgovarajućim odredbama Pravilnika o provođenju⁵. Zemlja korisnica nastaviti će da osigurava to da se uslovi koji su navedeni u Članu 56 Finansijske uredbe poštuju u svakom trenutku.

Ex ante kontrola koju vrši Komisija primjenjuju se u skladu sa Odlukom Komisije o prenosu upravljačkih ovlaštenja, u skladu sa Članom 14 IPA Uredbe o realizaciji.

Dio ovog programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodi Evropska komisija na centraliziranoj osnovi, u skladu sa Članom 53 Finansijske uredbe⁶ i odgovarajućim odredbama Pravilnika o provođenju⁷.

U slučaju centraliziranog upravljanja uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru programa prekogranične saradnje između zemalja korisnica je navedena u Članu 140 IPA Uredbe o realizaciji.

4.2. Opšta pravila za nabavke i postupak dodjele granta

Nabavka prati odredbe Dijela Dva, Naslova IV Finansijske uredbe i Dijela Dva, Naslova III, Poglavlja 3 njenog Pravilnika o provođenju, kao i pravila i postupke za ugovore o uslugama, nabavkama i radovima koji se financiraju iz opšteg budžeta Evropskih zajednica za potrebe saradnje s trećim zemljama usvojeni od strane Komisije 24. maja 2007. godine (C (2007) 2034).

⁴ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. Gl. L 248, od 16.09.2002. str.1)

⁵ Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. Gl. L 357, od 31.12.2002. str.1)

⁶ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. gl. L 248, od 16.09.2002. str.1)

⁷ Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. gl. L 357, od 31.12.2002. str.1)

Postupci dodjele granta slijede odredbe Dijela Jedan, Naslova VI Finansijske uredbe i Dijela Dva, Naslova VI njenog Pravilnika o provođenju.

Gdje je to moguće, Ugovorna tijela bi također trebalo da koriste standardne šablone i modele koji olakšavaju primjenu navedenih pravila predviđenih u "Praktičnom vodiču za ugovorne postupke za vanjske aktivnosti Evropske unije" ("Praktični vodič"), koji je objavljen na internetskoj stranici EvropeAid⁸ na dan pokretanja nabavke ili postupka dodjele granta.

4.3. Procjena uticaja na okoliš i očuvanje prirode

Sve investicije se provode u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU.

Postupci za procjenu uticaja na okoliš kao što je navedeno u EIA Direktivi⁹ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA. Ako EIA Direktiva još nije u potpunosti transponirana, postupci trebaju biti slični onima utvrđenim u prethodno spomenutoj direktivi.

Ako je vjerojatno da će projekat uticati na lokacije od značaja za očuvanje prirode, potrebno je da bude izvršena odgovarajuća procjena zaštite prirode, ekvivalentna onoj koja je predviđena Članom 6 Direktive o staništima¹⁰.

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provođenje prekograničnog programa pratiti će Zajednički nadzorni odbor iz Člana 142 IPA Uredbe o realizaciji, koji uspostave zemlje korisnice, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Hrvatskoj provođenje programa pratiti će se također kroz IPA nadzorni odbor u skladu sa Članom 58 IPA Uredbe o realizaciji.

IPA nadzorni odbor procjenjuje djelotvornost, kvalitet i koherentnost provođenja programa kako bi se osiguralo ostvarivanje programskih ciljeva i poboljšala efikasnost pružene pomoći.

U Bosni i Hercegovini Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim da bi pratila predmetni program.

5.2. Evaluacija

Programi podliježu evaluaciji, u skladu sa Članom 141 IPA Uredbe o realizaciji, s ciljem da se poboljša kvalitet, djelotvornost i dosljednost pomoći iz fondova EU, i strategija i provođenja programa prekogranične saradnje.

⁸ trenutna adresa:
http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

⁹ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. juna 1985. o procjeni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (Sl. gl. L 175, od 05.07.1985, str 40.

¹⁰ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. maja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (Sl. gl. L 206, od 22.07.1992).

6. REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA, MJERE BORBE PROTIV PREVARA, FINANSIJSKA PRILAGODAVANJA, PREVENTIVNE MJERE I FINANSIJSKE KOREKCIJE

6.1. Revizija, financijska kontrola i mjere borbe protiv prevara

Računi i operacije svih strana uključenih u realizaciju ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, podliježu, s jedne strane, nadzoru i financijskoj kontroli od strane Komisije (uključujući i Evropski ured za suzbijanje prevara), koja može izvršiti provjere po svom nahođenju, bilo samostalno ili preko vanjskog revizora, i, s druge strane, reviziji Evropskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput *ex ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje provodi Delegacija u Hrvatskoj.

Da bi se osigurala djelotvorna zaštita financijskih interesa Evropske unije, Komisija (uključujući Evropski ured za suzbijanje prevara) može provesti provjere na licu mjesta i inspekcije, u skladu sa postupcima koji su predviđeni u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) 2185/96¹¹.

Kontrole i revizije koje su prethodno opisane vrijede za sve izvođače radova, podizvođače i korisnike grantova koji su primili sredstva EU.

6.2. Financijska usklađivanja

U Hrvatskoj državni službenik za autorizaciju, koji prvenstveno snosi odgovornosti za ispitivanje svih nepravilnosti, donosi financijske prilagodbe gdje se utvrde nepravilnosti ili nemar u vezi s provođenjem ovog programa, tako što otkazuje svu ili dio pomoći EU. Državni službenik za autorizaciju uzima u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak za pomoć EU.

U slučaju nepravilnosti, uključujući nemar i prevare, državni službenik za autorizaciju vrši povrat EU pomoći koja je isplaćena korisniku, u skladu sa državnim postupcima za povrat.

6.3. Sljedivost revizije

U Hrvatskoj državni službenik za autorizaciju osigurava da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u svakom trenutku omogućila sljedivost revizije. Ove informacije obuhvaćaju pisane dokaze o odobrenju plaćanja, o obračunima i isplati, kao i obradi avansa, garancija i dugova.

6.4. Preventivne mjere

Hrvatska osigurava istragu i djelotvornu obradu slučajeva sumnje na prevaru i nepravilnosti, i osigurava funkcioniranje mehanizama kontrole i izvještavanja koji odgovaraju onima koji su predviđeni u Uredbi Komisije 1828/2006¹². Svi osumnjičeni ili stvarni slučajevi prevare i nepravilnosti, kao i sve mjere koje su preduzete u vezi s tim moraju biti prijavljeni službama Komisije bez odlaganja. Ukoliko ne bude osumnjičenih ili stvarnih slučajeva prevare ili nepravilnosti za izvještavanje, zemlja korisnica obavijestiti će Komisiju o tome u roku od dva mjeseca po isteku svakog tromjesečja.

Nepravilnost označava svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora, kao posljedice činjenja, ili posljedice propusta od strane ekonomskog operatera koji ima, ili bi imao, efekt prejudiciranja opšteg budžeta Evropske unije kroz punjenje za neopravdanu stavku rashoda po opšti budžet.

¹¹ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2185/96 (Sl. gl. L 292, od 15.11.1996. str. 2).

¹² Sl. gl. L 371, od 27.12.2006, str. 1

Prevara označava svaku namjernu radnju ili propust koji se odnosi na: korišćenje ili prezentaciju lažnih, netačnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, koji imaju kao svoj efekat prisvajanje ili neprimjereno zadržavanje sredstava iz opšteg budžeta Evropske unije ili budžeta kojima upravlja Evropska unija, ili se njima upravlja u ime Evropske unije; neotkrivanje informacija u suprotnosti s određenom obavezom s istim efektom; pogrešna upotreba takvih sredstava za druge svrhe osim onih za koje su prvobitno odobrena.

Zemlja korisnica poduzima sve odgovarajuće mjere da spriječi i suprotstavi se aktivnim i pasivnim praksama korupcije u bilo kojoj fazi postupka nabave ili dodjele granta, kao i tokom provođenja odgovarajućih ugovora.

Aktivna korupcija definira se kao namjerna aktivnost bilo koje osobe koja obećava ili daje, neposredno ili preko posrednika, prednost, u bilo kojem smislu, funkcioneru osobno, ili nekoj trećoj strani, da djeluju ili da se uzdrže od djelovanja u skladu sa njihovim dužnostima ili u obavljanju njihovih funkcija, u suprotnosti s njihovim službenim dužnostima, na način kojim se narušavaju, ili se mogu narušiti finansijski interesi EU.

Pasivna korupcija definira se kao namjerno djelovanje dužnosnika, koji, direktno ili preko posrednika, zahtijevaju ili zaprimaju prednosti bilo koje vrste, za sebe ili za treću stranu, ili prihvataju obećanje takve prednosti, ako djeluju ili se uzdrže od postupanja u skladu sa njihovom dužnosti, ili u obavljanju njihovih funkcija u suprotnosti s njihovim službenim dužnostima na način kojim se narušavaju, ili se mogu narušiti finansijski interesi EU.

Vlasti zemlje korisnice, uključujući osoblje odgovorno za provođenje programa, također se obavezuju da poduzmu sve mjere predostrožnosti koje su neophodne da bi se izbjegao rizik od sukoba interesa i odmah obavještavaju Komisiju o postojanju takvog sukoba interesa, ili bilo koje situacije koja bi mogla dovesti do takvog sukoba interesa.

6.5. Finansijske korekcije

Da bi se osiguralo to da se sredstva koriste u skladu sa važećim pravilima, u Hrvatskoj Komisija primjenjuje postupke pražnjenja ili mehanizme finansijske korekcije u skladu sa Članom 53c (2) Finansijske uredbe, i kao što je detaljno opisano u Okvirnom sporazumu koji je zaključen između Komisije i Hrvatske.

Finansijska korekcija može nastupiti nakon:

- identifikacije određene nepravilnosti, uključujući prevaru; ili
- identifikacije manjkavosti ili nedostatka u sistemima upravljanja i kontrole zemlje korisnice.

Ako Komisija utvrdi da su troškovi u okviru ovog programa nastali na način koji predstavlja kršenje važećih pravila, ona odlučuje o tome koji iznosi trebaju biti izuzeti iz EU finansiranja.

Obračun i utvrđivanje svake takve korekcije, kao i odnosni povrat, obavlja Komisija na osnovu kriterijuma i postupaka predviđenih u IPA Uredbi o realizaciji.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Ovlašteni službenik delegacije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije (AOSD), u skladu sa

ovlaštenjima koje je na njega prenio AOD, u skladu sa načelima dobrog finansijskog upravljanja, može poduzeti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebne izmjene i dopune finansijske odluke. U tom kontekstu, kumulativna preraspodjela koja ne prelazi 20% od ukupnog iznosa dodijeljenog za program, pod uslovom ograničenja od 4 miliona EUR, neće se smatrati značajnom, pod uslovom da ona ne utiče na prirodu i ciljeve programa. IPA odbor se obavještava o gorepomenutoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENA PRILAGODAVANJA U PROVODENJU PROGRAMA

Ograničena prilagodavanja u provođenju ovog programa koje utiču na osnovne elemente navedene u Članu 90 Pravilnika o provođenju Finansijske uredbe, a koje su indikativne prirode¹³, može poduzeti ovlašteni službenik delegacije Komisije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije Komisije (AOSD), u skladu sa ovlaštenjima koja je na njega prenio AOD, u skladu sa načelima dobrog finansijskog upravljanja bez neophodne izmjene i dopune odluke o finansiranju.

¹³

Ovi osnovni elementi indikativne prirode su, za grantove: indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavke, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje postupka nabavke.

DODATAK 2
Prekogranični program
Hrvatska – Bosna i Hercegovina

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.
Ovj.br. 29/03/2013-1-b
Prijevor, 29. marta 2013.

Aleksandra Majkić,
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. novembra 2002.

Instrument za pretpristup (IPA)

Prekogranični program

Hrvatska – Bosna i Hercegovina

2007-2013

-Revidirana verzija od 30. novembra 2011. godine

[Period pokriven revizijom 2012-2013]

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	4
1. DIO I UVOD I SAŽETAK	5
1.1. UVOD U PREKOGRANIČNI PROGRAM	5
1.2. PROGRAMSKO PODRUČJE	5
1.3. ISKUSTVO U PREKOGRANIČNOJ SARADNJI	7
1.4. NAUČENE LEKCIJE	8
1.5. SAŽETAK ZAJEDNIČKOG PROGRAMSKOG PROCESA	9
1.6. SAŽETAK PREDLOŽENE PROGRAMSKE STRATEGIJE	11
2. DIO II STANJE I SWOT ANALIZA	13
2.1. PRIHVATLJIVA I SUSJEDNA PODRUČJA	13
2.2. OPIS POGRANIČNOG PODRUČJA	13
2.2.1. <i>Historija</i>	13
2.2.2. <i>Geografski opis</i>	13
2.2.3. <i>Demografija</i>	14
2.2.4. <i>Etničke manjine</i>	15
2.2.5. <i>Infrastruktura</i>	15
2.3. EKONOMSKI OPIS	16
2.3.1. <i>Poljoprivreda i ruralni razvoj</i>	17
2.3.2. <i>Mala i srednja poduzeća</i>	17
2.3.3. <i>Turizam</i>	17
2.4. LJUDSKI RESURSI	18
2.4.1. <i>Obrazovanje, istraživanje i razvoj</i>	18
2.4.2. <i>Tržište rada</i>	18
2.5. OKOLIŠ	19
2.6. KULTURA	19
2.7. SWOT ANALIZA	20
3. DIO III PROGRAMSKA STRATEGIJA	24
3.1. OPŠTI CILJ	24
3.2. USKLAĐENOST S PROGRAMIMA EU I DRŽAVNIM PROGRAMIMA	25
3.2.1. <i>Državni Programi – Hrvatska</i>	26
3.2.2. <i>Državni Programi – Bosna i Hercegovina</i>	27
3.3. USKLAĐENOST S DRUGIM POLITIKAMA ZAJEDNICE	27
3.4. OPIS PRIORITETA I MJERA	28
3.4.1. <i>Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog privrednog prostora</i>	28
3.4.2. <i>Prioritet 2: Pobołjšan kvalitet života i socijalna kohezija</i>	33
3.4.3. <i>Prioritet 3: Tehnička pomoć</i>	36
3.5. SAŽETAK PRIORITETA I MJERA	40

3.6.	POKAZATELJI	41
3.7.	PLAN FINANSIRANJA	43
3.8.	PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA.....	46
4.	DIO IV: PROVEDBENE ODREDBE	47
4.1.	PROGRAMSKE STRUKTURE I TIJELA	47
4.1.1.	<i>Operativne strukture (OS) u Državama korisnicama</i>	47
4.1.2.	<i>Zajednički nadzorni odbor (ZNO).....</i>	49
4.1.3.	<i>Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)</i>	50
4.1.4.	<i>Uloga Komisije</i>	51
4.2.	POSTUPCI ZA PROGRAMIRANJE, ODABIR I DODJELU SREDSTAVA	52
4.2.1.	<i>Zajednički strateški projekti</i>	52
4.2.2.	<i>Pozivi za dostavu projektnih prijedloga</i>	52
4.2.3.	<i>Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga</i>	53
4.3.	POSTUPCI ZA FINANSIRANJE I KONTROLU	54
4.3.1.	<i>Odluka o finansiranju i ugovaranje</i>	54
4.3.2.	<i>Državno sufinansiranje</i>	54
4.3.3.	<i>Upravljanje finansiranjem, plaćanje i kontrola</i>	54
4.4.	PROVOĐENJE PROJEKTA	55
4.4.1.	<i>Projekat</i>	55
4.4.2.	<i>Partneri na projektima i njihove uloge u zajedničkom provođenju projekta</i>	55
4.5.	PRAĆENJE I VREDNOVANJE	55
4.5.1.	<i>Praćenje na nivou Projekta</i>	55
4.5.2.	<i>Praćenje programa</i>	56
4.5.3.	<i>Evaluacija Programa.....</i>	56
4.5.4.	<i>Informiranje i promocija</i>	56
	DODACI	58
	DODATAK 1	58
	DODATAK 2	60
	DODATAK 3	62
	DODATAK 4	64

SKRAĆENICE

CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju
PGS	Prekogranična saradnja
CfP	Poziv za dostavu projektnih prijedloga
DEI	Direkcija za evropske integracije
ERDF	Evropski fond za regionalni razvoj
ESF	Evropski socijalni fond
BDP	Bruto domaći proizvod
GfA	Smjernice za aplikante
IMWG	Međuresorska radna grupa (u Hrvatskoj)
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
ZTIN	Zajednički tim za izradu nacerta
ZNO	Zajednički nadzorni odbor
ZPO	Zajednički programski odbor
ZUO	Zajednički upravni odbor
ZTS	Zajednički tehnički sekretarijat
MRRŠV	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede
MRDEUF	Uprava / Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
PHARE	Pomoć Poljske i Mađarske za obnovu privrede
R & D	Istraživanje i razvoj
TP	Tehnička pomoć

1. DIO I UVOD I SAŽETAK

1.1. Uvod u Prekogranični program

Ovaj dokument opisuje prekogranični program između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koji će se provoditi tokom razdoblja 2007-2013. Ovaj strateški dokument zasniva se na zajedničkom radu na planiranju hrvatske i bosanske strane. Program podržava komponenta II (prekogranična saradnja) EU 'Instrumenta za Pretpristupnu pomoć' (IPA), prema kojoj su dodijeljena sredstva od 6 miliona eura za prve tri godine. Dodatna sredstva od 1.058.823 eura osigurati će zemlje partneri, uglavnom od programskih korisnika u pograničnom području.

Granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine se proteže na gotovo 1.000 km. Uprkos heterogenosti područja, pogranična područja se suočavaju sa sličnim izazovima: ekonomskom krizom vezano uz kolaps tradicionalnih industrija / tržišta nakon raspada Jugoslavije, velike migracije tokom i nakon rata praćene kontinuiranom depopulacijom od tada, i teškim oštećenjima na javnoj infrastrukturi, koja su samo djelimično popravljena kroz nedovoljne investicije. Tradicionalne ekonomske i kulturne veze između dvije države u pograničnim područjima također su teško pogođene sukobom i njegovim posljedicama. Ovaj će program stoga nastojati da obnovi te prijašnje prekogranične veze i djelatnosti uz rješavanje nekih od zajedničkih društveno-ekonomskih i ekoloških pitanja.

1.2. Programsko područje

Programsko područje sastoji se od 'prihvatljivih' i 'susjednih' područja, kako je definirano u Članovima 88 i 97 IPA Uredbe o realizaciji. Ove regije, o kojima je odlučeno na sastanku *Zajedničkog programskog odbora* (vidjeti Dio 1.4), koji je održan 20. aprila, u Sarajevu i koje su dopunjene na sastanku *Zajedničkog nadzornog odbora* održanog 26. oktobra 2009. godine u Sarajevu, navedene su u nastavku.

Tabela 1 Prekogranično Programsko područje

Programsko područje	Relevantni članovi Uredbe kojom se provodi Uredba Vijeća(EZ) broj 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za pristupnu pomoć (IPA)	
	HRVATSKA	
	Član 88 Prihvatljivo područje	Član 97 Susjedno područje
Vukovarsko-srijemska županija	*	
Brodsko-posavska županija	*	
Sisačko-moslavačka županija	*	
Karlovačka županija	*	
Ličko-senjska županija	*	
Zadarska županija	*	
Šibensko-kninska županija	*	
Splitsko-dalmatinska županija	*	
Dubrovačko-neretvanska županija	*	
Osječko-baranjska županija		*
Požeško-slavonska županija		*
Zagrebačka županija		*
Bjelovarsko-bilogorska županija		*
Primorsko-goranska županija		*

Prihvatljivo područje

- Sjevero-istok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Distrikt Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han-Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Katesija, Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Sapna.
- Sjevero-zapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinae, Kotor Varoš, Skender-Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa
- Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

Član 97

Susjedno područje

- Centralna Bosna i Hercegovina: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić

Regije Bosne i Hercegovine

Prihvatljivo područje uključuje 9 hrvatskih (NUTS 3 ekvivalent) županija i 3 bosansko-hercegovačke regije (ekvivalent prema NUTS 3 klasifikaciji) što obuhvata 95 opština.

Osim toga, Program uključuje i pet dodatnih hrvatskih (NUTS 3 ekvivalent) županija u susjednom području: Osječko-baranjsku, Bjelovarsko-bilogorsku, Požeško-slavonsku, Zagrebačku² i Primorsko-goransku županiju. Argument za uključivanje ovih regija unutar programskog područja je prvenstveno taj da one imaju zajednička demografska, privredna, geografska i kulturna obilježja.

Zagrebačka županija uključuje gradsko područje Zagreba (isključujući Grad Zagreb), gdje je Sava najvažniji riječni sistem koji čini prirodnu granicu s Bosnom i Hercegovinom u sjevernom dijelu programskog područja. Štaviše, Zagrebačka županija je usko vezana za Sisačko-moslavačku županiju kroz provođenje razvojnih projekata, kao što je, između ostalog, izgradnja novog sistema autoputa A 11, koji se povezuje sa saobraćajnim smjerovima iz sjeverozapadnog dijela Bosne i Hercegovine.

Primorsko-goranska županija je susjedna županija do Karlovačke županije, pri čemu su obe županije uključene u prirodnu regiju Hrvatske poznatu kao Gorski kotar sa značajnim

¹ Sve opštine koje su dio područja navedenih u nastavku su prihvatljive, iako nisu eksplicitno imenovane.

² Zagrebačka županija ne uključuje Grad Zagreb, koji je glavni grad i ima status zasebne Županije.

šumskim i rekreativnim potencijalom. Gorski kotar je takođe prirodno stanište brojnih ugroženih vrsta (Natura 2000), s intenzivnim migracijama iz Dinarskog gorja preko Gorskog kotara prema sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini, i natrag. Štaviše, ovaj dio Hrvatske predstavlja zajednički riječni sistem Kupe, Korane (pogranična rijeka s Bosnom i Hercegovinom), Dobre i Mrežnice.

Primorsko-goranska županija također ima i stratešku važnost za teritoriju Hrvatske kao dio saobraćajnog sistema koji služi kao poveznica između kontinentalnog dijela Hrvatske i obalne zone u obliku autoputa Zagreb – Karlovac – Rijeka i novoplanirane brze pruge na istom smjeru, koja bi trebalo da postane operativna od 2013. U tom smislu, Karlovačka županija i Bihaćko-cazinsko područje u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine prirodno je zaleđe najvažnije hrvatske luke Rijeka i njenog okolnog obalnog pojasa.

Programsko područje obuhvata takođe i Centralnu regiju Bosne i Hercegovine kao susjedno područje u Bosni i Hercegovini. Centralna regija Bosne i Hercegovine uključuje slijedećih 16 (šesnaest) opština: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez i Teslić). Argument za uključivanje ove regije unutar programskog područja je prvenstveno činjenica da se tradicionalno jake ekonomske, historijske i kulturne veze između Centralne regije Bosne i Hercegovine i lokalnih zajednica u Hrvatskoj vide kao solidna osnova za buduću saradnju u tim područjima. Dobra putna povezanost između sjevernog dijela prihvatljivog područja u Hrvatskoj i Centralne regije Bosne i Hercegovine očekuje se da bude dodatno poboljšana kroz koridor Vc, koji će lokalne zajednice iz dviju zemalja približiti bliže jedne drugima. Udio Centralne regije Bosne i Hercegovine u ukupnom izvozu Federacije Bosne i Hercegovine procjenjuje se na 33%, a 25% od tog udjela odnosi se na izvoz u Hrvatsku. Također, većina izvoza / uvoza u ovoj regiji prolazi kroz luku Ploče u Hrvatskoj, što je važan argument za saradnju Centralne regije Bosne i Hercegovine sa južnim dijelom prihvatljivog područja u Hrvatskoj. Uključivanje ove regije u Programsko područje predstavlja priliku za zajedničke aktivnosti u društveno-ekonomskom razvoju u širem području, pridonosi obostranom interesu obiju zemalja u ponovnom uspostavljanju prekinutih veza između ljudi s obe strane granice.

1.3. Iskustvo u prekograničnoj saradnji

Prethodno iskustvo Hrvatske s prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Projekti koji su provedeni:

- **CARDS 2001 "Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu saradnju"**
(Određivanje budućih projekata na granicama sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom)
- **CARDS 2002 "Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj"** (Institucionalni aranžmani za upravljanje prekograničnom saradnjom)
- **CARDS 2003 "Lokalni pogranični regionalni razvoj"** (Grant šema sa Slovenijom)
- **CARDS 2003 "Tehnička pomoć u upravljanju susjednim programima"** (Podrška ZTS za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Mađarska)

Projekti koji se trenutno provode:

- **CARDS 2004 "Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu saradnju"** (Podrška za

MRRŠVP³)

- **CARDS 2004 "Pogranična regionalna saradnja"** (Grant šema sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom)
- **Phare 2005 "Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske"** (Trilateralna grant šema)
- **PHARE 2005 "Jadranska prekogranična saradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III A - Novi jadranski program za susjedstvo"** (Grant šema)
- **Phare 2006 'Prekogranična saradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske'** (Grant šema)
- **Phare 2006 "Jadranska prekogranična saradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III – Novi jadranski program za susjedstvo"** (Grant šema)
- **Transnacionalni program CADSES** (Grant šema)

Prethodno iskustvo Bosne i Hercegovine s prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Projekti koji se trenutno provode:

- **CARDS 2004-6 "Jadranski program za susjedstvo"** (Grant šema)
- **Transnacionalni program CADSES** (Grant šema)

Iako obe zemlje imaju iskustva s programima prekogranične saradnje (PGS) s drugim zemljama koje finansira EU, one imaju ograničeno iskustvo takve saradnje između sebe. Tokom razdoblja 2004-2006 samo grant šema *'Saradnja prekograničnih regija sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom'* (finansirana iz Hrvatske CARDS 2004 raspodjele) ima hrvatske i bosanske partnere. Ova šema granta još je predmet evaluacije, a tačan broj grantova koji će se dodijeliti još je uvijek nepoznat. Osim toga, Interreg IIIA Jadranski program PGS finansirao je 7 projekata (od 36 sa hrvatskim korisnicima) koji uključuju Hrvatsko-Bosansko partnerstvo, međutim samo 5 od njih ima partnere unutar programskog područja. Dodatnih 39 projekata s hrvatskim i bosansko-hercegovačkim partnerima u toku su ugovaranja u sklopu drugog poziva Jadranskog programa.

1.4. Naučene lekcije

Hrvatski sudionici prvi su put imali priliku da sudjeluju u prekograničnim projektima 2003. god. u okviru prekogranične saradnje s Mađarskom, Slovenijom i Italijom. Zahvaljujući tim prvim prekograničnim projektima, hrvatski partneri su stekli znanja i vještine od njihovih prekograničnih partnera, te izgradili kapacitete za samostalnu izradu i provođenje projekata prekogranične saradnje u budućnosti.

S uvođenjem Novog partnerstva za susjedstvo 2004-2006 raspoloživa sredstva za hrvatske partnere su povećana, i stoga se povećao i interes mnogih lokalnih sudionika duž granica s Mađarskom, Slovenijom i Italijom.

U prvim pozivima za dostavu prijedloga projekata unutar Program partnerstva za susjedstvo NP SLO / MAĐ / HRV i NP Jadran, određeni broj opština i organizacija civilnog društva je uspješno uključen u prekograničnu saradnju s njihovim partnerima, dokazujući svoj kapacitet za izradu i provođenje projekata koje finansira EU.

³ MRRŠVP: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede (od januara 2012. MRRŠVP: Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova)

U drugom krugu poziva za dostavu prijedloga projekata unutar dva Programa partnerstva za susjedstvo, podnesen je čak i veći broj prijedloga projekata. Međutim, samo mali broj prijava bio je zadovoljavajućeg kvaliteta.

Stoga se može zaključiti da postoji zanimanje i sposobnost do određene mjere u područjima koja graniče s Državama članicama. Međutim, potonje je potrebno ojačati posebno imajući u vidu povećane nivoe raspoloživih sredstava u okviru IPA programa prekogranične saradnje.

S druge strane, hrvatski sudionici na istočnim granicama (s državama ne-Članicama) imaju vrlo ograničeno iskustvo u prekograničnoj saradnji. Hrvatske županije koje graniče s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Crnom Gorom imale su prvu priliku da se prijave za male projekte prekogranične saradnje u drugoj polovini 2006. Očito je iz ovog iskustva da postoji opšti manjak znanja i kapaciteta za izradu i upravljanje projektima, te da lokalni sudionici teško pronalaze partnere s druge strane granice.

Može se zaključiti da županije koje graniče s državama Članicama imaju više kapaciteta za i znanja o prekograničnoj saradnji od županija koje graniče s ne-Članicama čije je iskustvo još uvijek minimalno, ili uopšte ne postoji.

Prema postojećim programima, korisnici projekata uglavnom su se bavili manjim projektima. Relativno veća dodjela grantova, koja će biti dostupna u okviru IPA programa prekogranične saradnje, predstavljaće stvarni izazov za mnoge lokalne sudionike čiji je finansijski kapacitet još uvijek mali.

U razdoblju od 2004, sudionici iz Bosne i Hercegovine učestvovali su u 17 projekata u sklopu programa INTERREG IIIA uglavnom sa doprinosom "u naturi". Većina njih je bila samo formalno uključena u projekte prekogranične saradnje s italijanskim vodećim partnerima, ali iskustvo dobijeno u tom razdoblju i veze uspostavljene s partnerima u Italiji predstavljali su dobar osnov za kasniju saradnju.

Prvo pravo iskustvo s projektima prekogranične saradnje je stečeno kroz posljedni Poziv za dostavu prijedloga za dva Nova Programa za susjedstvo, u kojim je Bosna i Hercegovina učestvovala u razdoblju 2004-2006: INTERREG IIIA Novi Jadranski program za susjedstvo i INTERREG III B CADSES transnacionalni program.

Posljednji Poziv za prijavu projekata Programa CADSES rezultirao je s dva projekta, uključujući partnere iz Bosne i Hercegovine s finansijskim zahtjevima za Regionalna sredstva CARDS 2004-2006, dok je od 93 projekta koji su odobreni unutar Novog Jadranskog programa za susjedstvo, 28 projekata uključivalo partnere iz Bosne i Hercegovine s takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata dokazao je da postoji značajan interes partnera iz Bosne i Hercegovine u ovoj vrsti Programa. Međutim, razumijevanje zahtjeva koji se odnose na modalitete programa za susjedstvo, kvalitet i veličinu projekata, a time i nivoi aktivnosti koje se provode u Bosni i Hercegovini, ostali su niski.

U smislu prekogranične saradnje na unutrašnjim granicama, s obzirom na početnu fazu ovog programa, prerano je da se identificiraju naučne lekcije, ali vrijedno je uočiti da interes, pa čak i određene inicijative za pokretanje prekogranične saradnje, postoje na lokalnom nivou. S druge strane, relativno veća dodjela grantova, dostupna u okviru programa prekogranične saradnje IPA, predstavljati će stvarni izazov za mnoge lokalne sudionike čiji je finansijski kapacitet još uvijek mali.

1.5. Sažetak Zajedničkog programskog procesa

Proces izrade IPA Programa prekogranične saradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine počeo je 22. decembra 2006. godine s prvim bilateralnim sastankom predstavnika državnih institucija odgovornih za IPA komponentu II. Na tom sastanku diskutiran je i dogovoren proces izrade programa između dvije strane.

Prvi sastanak *Zajedničkog programskog odbora (ZPO)* održan je 22. marta 2007. Ovim sastankom je odobreno ZPO članstvo, usvojen je poslovnik, i odobren je mandat i članstvo *Zajedničkog tima za izradu nacarta (ZTIN)*. Tako formirane 2 zajedničke strukture imaju slijedeće opise i zadatke:

■ *Zajednički programski odbor:*

Zajednički programski odbor (ZPO) je zajedničko tijelo za donošenje odluka uspostavljeno na početku procesa programiranja, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do konačnog podnošenja programa Evropskoj komisiji. ZPO se sastoji od predstavnika hrvatskih i bosanskih nacionalnih tijela zaduženih za IPA komponentu II, zajedno s regionalnim tijelima iz pograničnih područja, koja su prihvatljiva za sudjelovanje u programu. Članove ZOP-a predložile su njihove nadležne institucije sa nadležnošću za sudjelovanje u procesu donošenja odluka.

Glavni zadaci:

- Potvrda članova ZPO jednom kada ih nominira svaka od država
- Dogovor o radnim postupcima ZPO (usvajanje Poslovnika)
- Raspravljanje i dogovor oko svih faza pripreme programa
- Davanje jasnih smjernica Zajedničkom timu za izradu o pripremi programa i njegovih dodataka
- Osiguravanje pravovremene pripreme svih faza programa i relevantnih dodataka

■ *Zajednički tim za izradu nacarta*

Zajednički tim za izradu nacarta (ZTIN) zajedničko je tehničko tijelo, koje uspostavlja ZPO na početku izrade programa, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do donošenja konačnog programa od strane ZPO. ZTIN se sastoji od predstavnika državnih institucija nadležnih za prekograničnu saradnju, ugovorene tehničke pomoći i predstavnika regionalnih nadležnih tijela. Suštinski rad ZTIN (vidjeti u nastavku) ostvaren je preko predstavnika državnih institucija i tehničke pomoći. Regionalni predstavnici bili su odgovorni za osiguranje tačnosti regionalnih podataka i njihove analize, davanje ulaznih informacija i komentara u svakoj fazi razrade programa, te sudjelovanje u savjetodavnim radionicama.

Glavni zadaci:

- Sakupljanje svih potrebnih podataka za razradu programa
- Nacrti tekstova za sva poglavlja i relevantne dodatke u skladu sa ZPO smjernicama
- Organizacija i provođenje procesa konsultacija sa svim relevantnim institucijama sa državnog, regionalnog i lokalnog nivoa
- Unaprijeđivanje tekstova u skladu s postupkom savjetovanja s partnerima (vidjeti u

nastavku) i ulaznih informacija iz ZPO

- Pravovremeno pripremanje sve odnosne dokumentacije (nacrti tekstova) za sastanke ZPO

Pored predstavnika iz lokalnih, regionalnih i državnih vlasti uključenih u članstvo ZPO i ZTIN, dogovorene su konsultacije sa širim partnerstvom iz javnog, civilnog i privatnog sektora putem regionalnih radionica i upitnika-anketa. Sastav ZPO, ZTIN i partnerskih grupa nalazi se u Dodatku 1.

Drugi sastanak *Zajedničkog odbora za praćenje* održan je 26. oktobra 2009. godine u Sarajevu, a na ovom sastanku su usvojene predložene izmjene za reviziju Programa (u suštini ažuriranje finansijske tabele s uključivanjem sredstava 2010-2011). Na ovom sastanku Centralna regija Bosne i Hercegovine je odobrena kao susjedna regija u Bosni i Hercegovini, i uključena je u Programsko područje.

Glavni sastanci održani tokom pripreme programa navedeni su u nastavku:

Tabela 2 Priprema Programa – glavni sastanci

	Sastanak	Datum i mjesto	Ishod
1.	22. decembar 2006.	Bilateralni sastanak (državne institucije odgovorne za IPA komponentu II)	Zajednički dogovoren vremenski okvir za razradu programa. Definirane uloge institucija i zajedničke strukture.
2	13. mart 2007.	Radionica Hrvatskog TIN (tima za izradu nacrti)- resorne radne grupe Zadar, Hrvatska	Obrazloženje SWOT i Situacijske analize za hrvatsku stranu Programskog područja.
3	22. mart 2007.	1. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska	Usvajanje ZPO i TIN članstva i mandata, i usvajanje vremenskog rasporeda za programiranje.
4	04. april 2007.	Radionica Zajedničkog TIN Šibenik, Hrvatska odgovornog za IPA komponentu II)	Obrazloženje SWOT i Situacijske analize za Programsko područje.
5	20. april 2007.	2. sastanak ZPO Sarajevo, Bosna i Hercegovina	Usvajanje SWOT i Situacijske analize za Programsko područje, i davanje smjernica za Strategiju.
6	25. april 2007.	Konsultacije sa hrvatskim socio-ekonomskim partnerima (iz 5 županija) o predloženim prioritetima i mjerama. Split, Hrvatska	Rasprava o predloženim prioritetima, mjerama, prihvatljivim vrstama aktivnosti i aplikantima.
7	27. april 2007.	Konsultacije sa hrvatskim socio-ekonomskim partnerima (iz 4 županije) o predloženim prioritetima i mjerama. Vinkovci, Hrvatska	Rasprava o predloženim prioritetima, mjerama, prihvatljivim vrstama aktivnosti i aplikantima.
8	08. maj 2007.	Radionica Zajedničkog TIN Neum, Bosna i Hercegovina	Obrazloženje Strateškog dijela Programa (prioriteti, mjere, prihvatljive vrste aktivnosti i aplikanti)
9	11. maj 2007.	3. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska	Usvajanje Strateškog dijela Programa i uvođenje u Poglavlje implementacije.
10	25. maj 2007.	4. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska.	Usvajanje nacrti Prekograničnog programa.
11	26. oktobar 2009.	2. sastanak ZNO	Usvajanje revidirane verzije PGP 2009-

Koordinacija donatora

U skladu s Članom 20 Uredbe o programu IPA i Članom 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, EU je zatražila od predstavnika Država članica i lokalnih Međunarodnih finansijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da dostave svoje komentare u pogledu nacрта programa prekogranične saradnje koji se podnose Komisiji.

1.6. Sažetak predloženog programa Strategije

Ciljevi Programa su:

- ohrabrivanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava, te razvoj zajedničkih prekograničnih akcija s ciljem revitalizacije privrede, zaštite prirode i okoliša, i povećanje socijalne kohezije u programskom području
- izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje EU programima i za njihovo pripremanje za upravljanje budućim programima prekogranične saradnje u okviru Cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Ti će se ciljevi postići kroz provođenje aktivnosti u okviru slijedećeg seta programskih prioriteta i mjera:

Tabela 3 Programski prioriteta i mjere

Prioritet 1 Stvaranje Zajedničkog ekonomskog prostora	Prioritet 2 Poboljšan kvalitet života i socijalna kohezija	Prioritet 3 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednički razvoj turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Podrška Programskoj administraciji i implementaciji
Mjera 1.2: Promocija poduzetništva	Mjera 2.2: Poboljšan pristup uslugama zajednice u graničnom području	Mjera 3.2: Podrška Programskim informacijama, javnosti i evaluaciji
Horizontalna tema:		
Izgradnja prekograničnih kapaciteta		

2. DIO II STANJE I SWOT ANALIZA

2.1. Prihvatljiva i susjedna područja

Programsko ciljano područje je područje zajedničke hrvatsko – bosansko-hercegovačke granice. Ciljne županije su teritorijalne jedinice na nivou NUTS III u slučaju Hrvatske, i teritorije ekvivalentne nivou NUTS III u slučaju Bosne i Hercegovine.

Postoji devet prihvatljivih županija na hrvatskoj strani granice: Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska. Prihvatljivo područje na hrvatskoj strani obuhvata 30.882 km² teritorije i ima 1.623.886 stanovnika.

95 prihvatljivih opština na bosansko-hercegovačkoj strani granice zauzima 38.022 km² teritorije sa 2.770.945 stanovnika.

Slijedeće teritorije su predložene za susjedne regije u Hrvatskoj u okviru ovog Programa: Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Zagrebačka i Primorsko-goranska. Predložena susjedna područja u Hrvatskoj pokrivaju 15.266 km² i imaju 854.926 stanovnika.

Centralna regija Bosne i Hercegovine je predložena za susjednu regiju u Bosni i Hercegovini. To uključuje slijedeće opštine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usoru, Zavidoviće, Zenicu, Žepče, Bugojno, Busovaču, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić. Predložena susjedna regija u Bosni i Hercegovini zauzima 5.295.91 km² i ima 571.661 stanovnika.

Mapa prihvatljivih i susjednih područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini nalazi se u Dodatku 4.

2.2. Opis pogranične regije

2.2.1. Historija

Kroz historiju, teritorija i stanovništvo programskog područja periodično su pripadali istoj državi, a onda su opet povremeno bili podijeljeni granicama i ratovima. To je prouzrokovalo to da su veze između zajednica u pograničnom području jake i međuzavisne.

Od 9. stoljeća dijelovi današnje Bosne i Hercegovine bili su sastavni dio teritorije Kraljevine Hrvatske. U to su vrijeme uticaji iz Zapadne Evrope donijeli hrišćanstvo na programsko područje. U 12. stoljeću Hrvatska i dijelovi Bosne i Hercegovine su bili integrirani u Ugarsko carstvo (Personalna unija Mađarske i Hrvatske), dok su ostali dijelovi Bosne i Hercegovine bili integrirani u Vizantijsko Carstvo. Nakon kratkog razdoblja nezavisnosti pod Kulinom Banom u 13. stoljeću Bosna i Hercegovina je bila dio Osmanlijskog carstva od 14. do 19. stoljeća. Tokom tog dugog razdoblja, Hrvatska je ostala dio Ugarskog Carstva, a kasnije Austro-Ugarske. Tih dugih 500 godina bile su najteže za ljude iz pograničnih regija, uz stalne vojne sukobe, migracije lokalnog stanovništva i vrlo različite kulturne i vjerske uticaje sa dvije strane granice.

U kasnom 19. stoljeću, intelektualci u tom području počinju promovirati ideju ujedinjenja

slavenskih naroda što je na kraju rezultiralo stvaranjem prve Jugoslavije⁴. Kraljevstvo se raspalo s izbijanjem Drugog svjetskog rata, a druga Jugoslavija⁵ je formirana 1945. godine. Teritorije današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine su definirane, i Hrvatska i Bosna i Hercegovina su bile dvije od šest republika koje su činile SFRJ.

2.2.2. Geografski opis

S dužinom od 992 km, prihvatljiva granica je najduža granica u cijelom IPA Programu prekogranične saradnje.

Prirodne regije hrvatsko – bosansko-hercegovačkog prekograničnog područja podijeljene su na tri glavna dijela od sjevera prema jugu: 1) nizinski dio s mogućnostima za poljoprivrednu djelatnost i znatnim izvorima energije; 2) planinski dio sa šumskim potencijalom i rekreativnom vrijednosti; 3) pomorski dio, s turističkim potencijalom zasnovanim na Jadranskom moru i valorizaciji kulturne baštine.

Reljef ovoga područja sastoji se od nizinskog i planinskog područja. Pretežno je nizinski na sjevernom boku s planinski područjem koje se proteže gotovo cijelim zapadnim pograničnim područjem.

Moćna rijeka Sava čini granicu između dvije zemlje, a postoji više međunarodnih donatorskih projekata usmjerenih na plovnost i rehabilitaciju rijeke Save.

2.2.3. Demografija

Stanovništvo

Ukupno stanovništvo Programskog područja obuhvaćenog IPA Programom prekogranične saradnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine iznosi 5.821.418 stanovnika. Graničnu regiju karakterizirale su velike migracije unutar i izvan regije zbog rata u 1990-ima koji je značajno promijenio demografsku strukturu. Danas su Hrvati jedan od konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini, što čini potrebu za saradnjom između dviju zemalja čak jačom. Istovremeno, Srbi, koji su također jedan od konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini, su najveća nacionalna manjina u Hrvatskoj, a njihove veze treba da budu ojačane i podržane.

Broj stanovnika u prihvatljivom Programskom području na hrvatskoj strani predstavlja više od trećine ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. On iznosi 1.623.866 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001, što je znatno manje nego deset godina ranije⁶ (Dodatak 2, Tabela 01). Velike migracije stanovništva između Hrvatske i Bosne i Hercegovine ostvarene su sa obe strane granice u 1990-im. Kao rezultat toga, danas se demografska slika Programskog područja značajno razlikuje od one koja je postojala prije rata. Te promjene čini se da su nepovratne s obzirom na spor i težak povrat izbjeglica. Najveći pad broja stanovnika vidljiv je u opštinama – uglavnom ruralnih područja – uz granicu s Bosnom i Hercegovinom.

⁴ Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca 1918 – 1941

⁵ Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ)

⁶ Stanovništvo u pograničnom području je smanjeno za gotovo 300.000 stanovnika u posljednjih 15 godina: ranije je bilo 1.894.885 stanovnika prema popisu stanovništva iz 1991. godine.

Ukupan broj stanovnika na strani Programskog područja u Bosni i Hercegovini iznosi 2.770.945 stanovnika, uključujući sva tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Hrvate i Srbe, kao i nekoliko nacionalnih manjina.

Dobna struktura

Postoji kontinuirani trend pada populacije uz negativan omjer rođenih i umrlih lica na cijeloj hrvatskoj strani Programskog područja u posljednjih 10 godina. Izuzetak čine Splitsko-dalmatinska, Zadarska i Dubrovačko-neretvanska županija zbog povećanog broja mladih porodica koje žive u gradovima uz obalu.

Kao što je prikazano u Tabeli 02, Dodatka 2, dobna struktura hrvatske strane Programskog područja nije daleko od nacionalnog prosjeka. Ličko-senjska, Karlovačka i Šibensko-kninska županija imaju populaciju karakteristično stariju od nacionalnog prosjeka. Mlade stanovništvo je koncentrirano u regionalnim urbanim centrima, dok starija populacija uglavnom boravi u ruralnim mikroregijama na granici.

Dobna struktura je relativno mlada na strani Programskog područja u Bosni i Hercegovini (Tabela 03 u Dodatku 2). Ovaj visoki udio radno sposobnog stanovništva je zasigurno jedan od najvažnijih resursa za budući razvoj projekata u regiji.

2.2.4. Etničke manjine

Najveća manjinska grupa u Hrvatskoj je srpska manjina⁷.

Bošnjačka manjina je relativno mala (0,47% u Hrvatskoj), ali većina živi u programskom području.

Odnosi između Hrvata i Srba su bili napeti i teški tokom devedesetih, ali se situacija nešto poboljšala od početka novog vijeka⁸.

Etnička struktura u Bosni i Hercegovini vrlo je složena. Bosna i Hercegovina se sastoji od tri konstitutivna naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Odnosi tih konstitutivnih naroda su bili, i dalje ostaju, glavni izazov za stabilnost i razvoj zemlje.

Najveća nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini je romska manjina.

2.2.5. Infrastruktura

Gustina kategorizirane putne mreže u Programskom području iznosi 45,18 km/100 km² na strani područja Bosne i Hercegovine i 45,5 km/100 km² na hrvatskoj strani.

Gustina puteva duž granice je daleko ispod nacionalnog nivoa. Postojeći putevi su u vrlo lošem stanju i slabo su povezani s državnim putevima. Osim toga, postojalo je vrlo malo sredstava dodijeljenih za razvoj putne mreže u graničnim područjima, pošto se ove posljednje ne smatraju prioritetom na državnom nivou.

Postoji šest aerodroma u Programskom području lociranih u Splitu, Dubrovniku, Zadru, Banja Luci, Tuzli i Mostaru. U sjevernom dijelu Programskog područja, aerodromi u Osijeku i Zagrebu su u relativnoj blizini.

⁷ Srbi u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji predstavljaju više od 10% od ukupnog stanovništva i 7,59% na hrvatskoj strani programskog područja.

⁸ Krajem 2002, Hrvatski sabor je donio novi Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji pruža bolju zaštitu manjinskih prava i njihovu zastupljenost u institucijama lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlada.

Značajne mogućnosti korištenja riječnog saobraćaja u sistemu programskog područja se odnose na rijeku Savu. Mogućnosti integriranja saobraćaja (putevi, željeznice i vodeni putevi) u području utvrđene su u predratnom istraživanju, ali još nisu poduzete. Ključne riječne luke na Savi su Luka Brčko Distrikta, Sisak i Slavonski Brod. Potencijal tih luka nije korišten u devedesetima, pa je potrebno ulagati u dokove, skladišta i opremu kako bi se postigli evropski standardi.

Sistemi vodosnabdijevanja u Programskom području obuhvataju stanovništvo koje živi u užim područjima, oko opštinskih centara i većih naselja. Osim mreže vodosnabdijevanja u većim opštinama i naseljima, postoje mnogi manji sistemi vodosnabdijevanja niskog kapaciteta u selima. Predgrada i ruralna područja bez vodovodne mreže koriste alternativne sisteme kao što lokalni izvori i zdenci, cisterne, rezervoari i sl. Kvalitet vode koja se isporučuje nije uvijek dobar.

Nedostatak velikih i integriranih vodovodnih sistema na opštinskom, međuopštinskom i regionalnom nivou pridonosi lošim životnim uslovima stanovništva i ometa privredni razvoj. Štaviše, budući da je većina postojećih sistema stara, oštećena ratnim zbivanjima i neredovno održavana, isticanja vode su ogromna tj. iznose u prosjeku do 35%, a ponekad čak i do 70%. Postoji puno prekida u vodosnabdijevanju, posebno tokom suvih ljetnih sezona.

Samo veće opštine imaju koristi od organiziranih mreža za otpadne vode. U mnogim opštinama kanalizacija nije u stanju da primi svu kanalizacijsku vodu koja se ispušta bez prethodne obrade. U drugim mjestima ovo se pitanje rješava alternativnim načinima, koji su nezadovoljavajući s ekološkog stajališta, kao što su direktno ispuštanje u potoke, rezervoare, septičke jame, itd.

Sistem upravljanja krutim otpadom zasniva se na prikupljanju, prevozu i odlaganju krutog otpada od strane javnih komunalnih poduzeća na opštinskom nivou. Zbrinjavanje krutog otpada obavlja se na deponijama otpada, koje često ne ispunjavaju minimalne sanitarne i higijenske standarde. Obrada otpada, kao što je kompresija, recikliranje, sagorijevanje itd. takođe je vrlo loše organizirano, ili uopšte ne postoji.

2.3. Privredni opis

Većina prihvatljivih županija unutar programskog područja suočava se s teškim posljedicama rata i ozbiljnim privrednim i finansijskim poteškoćama. Dokazi prikupljeni iz različitih izvora ukazuju na rasprostranjene društveno-ekonomске nejednakosti. To je uglavnom zbog nedostatka komunikacije između različitih subjekata uključenih u dostavljanje podataka tj. opštinskim tijelima, zaduženim za privredu, ne dostavljaju se stvarni podaci o određenom privrednom subjektu od pravosudnih organa-opštinskih sudova ili poreskih organa. Ukupni nivo privrednog razvoja programskog područja je vrlo nizak u poređenju sa prosjekom EU27. Područje karakterizira nizak BDP, dominantnost poljoprivrednog sektora, nedostatak ulaganja i nedovoljni radni kapital lokalnih poduzeća. Nekoliko faktora objašnjava loše privredne rezultate područja. Oni uključuju visok stepen zavisnosti od zaposlenosti i prihoda zasnovanih na poljoprivredi, i nedovoljnu zastupljenost u poslovnim sektorima više dodane vrijednosti. Područje ne uživa privredne i šire koristi od unutrašnjih investicija u istoj mjeri kao ni ostale regije.

Tabela 4 BDP po stanovniku u paritetu kupovne moći (PPP)

2003.	BDP po stanovniku PPP
Bosna i Hercegovina, programsko područje	Nedostupni podaci
Bosna i Hercegovina – ukupno	2.100

Hrvatsko programsko područje	7.460
Hrvatska – ukupno	9.684

Izvor: Hrvatski centralni zavod za statistiku, 2003. i Državni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine, 2003.

Da bi se najbolje iskoristile regionalne komparativne prednosti koje su povezane s prirodnim resursima, struktura privrede u programskom području orijentirana je na turizam (naročito u jadranskim županijama), drvnu industriju, metalnu industriju, poljoprivrednu i prerađivačku industriju, duhansku industriju, tekstilnu industriju i industriju kože i obuće. Orijehtacija na ove grupe industrija omogućava specijalizaciju u skladu s komparativnim prednostima, te tako povećava konkurentnost programskog područja. Analizom industrijskog potencijala, i imajući u vidu globalne trendove, postaje očito da budućnost proizvođača u programskom području leži u povećanju produktivnosti kroz povećanje investicija u istraživanje i razvoj, inovacije, korištenje novih tehnologija, bolju saradnju sa naučnim institucijama, integraciju nauke, tehnologije i proizvodnje, te različite načine povezivanja sa partnerima i vodećim proizvođačima na globalnom tržištu, kako bi se osigurala dostupnost resursa i pristup stranim tržištima. Nadalje, potrebno se specijalizirati koliko je to moguće u proizvodima visoke dodane vrijednosti, preći s proizvoda s niskim stepenom obrade na one s visokim stepenom obrade, naglasiti obuku i cjeloživotno učenje zaposlenika, razviti umrežavanje i klastere kojima bi se povezali proizvođači, omogućio razvoj robnih marki i usvajanje međunarodnih standarda.

2.3.1. Poljoprivreda i ruralni razvoj

Programsko područje je relativno bogato poljoprivrednim zemljištem, a poljoprivredni sektor zapošljava dosta velik broj stanovnika. S druge strane - postotak poljoprivredne proizvodnje u ukupnom BDP-u je nizak što ukazuje na ozbiljne probleme u tom sektoru. Glavni problemi s kojima se suočava sektor su male dimenzije poljoprivrednih imanja te prosječnih zemljišnih parcela, stariji vlasnici imanja, nizak nivo obrazovanja populacije na poljoprivrednim imanjima, niska produktivnost i niska dodana vrijednost, visok udio honorarnih poljoprivrednika, neorganiziran marketing poljoprivrednih proizvoda i nizak nivo menadžerskih znanja među poljoprivrednicima. Također postoji nedovoljna povezanost prehrambene industrije i turističkog sektora, što sprečava udruživanje ili vertikalne veze koje bi stvorile prepoznatljive poljoprivredne robne marke.

2.3.2. Mala i srednja poduzeća

Sektor MSP-a relativno je dobro zastupljen i potencijalni je izvor snage. Postoji 42.904 registrirana MSP u Programskom području (24.362 na bosansko-hercegovačkoj strani i 18.542 na hrvatskoj strani). Većina tih MSP-a, međutim, vrlo je mala i nedostaje im stručna podrška i usluge koje bi pomogle da se izgradi poslovanje i ojača njihova konkurentnost. Unutrašnji problemi sektora MSP su: nedovoljna poduzetnička aktivnost (naročito u sektorima sa značajnim potencijalom rasta, uključujući tehnološko i akademsko poduzetništvo), neprofitabilnost sektora MSP (posljedica niske produktivnosti, kvaliteta proizvoda, inovacija i usmjerenosti ka izvozu), te regionalne razlike u poduzetničkim aktivnostima (koncentracija u većim regionalnim centrima). Problemi nedovoljne podrške poduzetništvu: administrativne prepreke u raznim fazama životnog ciklusa poduzeća, nedostatak obrazovanja za poduzetnike, nedostatak institucija za podršku poslovanju (poslovni centri, poduzetnički inkubator, tehnološki parkovi), nekonzistentnost u implementaciji obrazovanja / obuke za potrebe poduzetništva, nedostatak koordinacije između vladine politike u stvaranju podsticajnog okruženja za poduzetničke aktivnosti, nerazvijenost finansijskog tržišta za ispunjenje potreba sektora MSP i nedovoljno razvijena institucijska podrška na regionalnom nivou za razvoj poduzetništva.

2.3.3. Turizam

Zbog svog geografskog položaja i blizine brzo razvijajućeg turističkog sektora na hrvatskoj obali, Zapadni dio Programskog područja posjeduje izrazit turistički potencijal. Mnogo turističkih resursa (poput: mineralne vode, slanih jezera ili blata) otvaraju mogućnost različitih oblika zdravstvenog / wellness turizma kao proširenje dobro razvijenog turizma na jadranskoj obali. Centralni i istočni kontinentalni dio programskog područja nema razvijen turizam. Planinska područja programskog područja posjeduju komparativnu prednost za skijanje, planinarenje, biciklizam, itd. Kulturni turizam se može razviti u nekim urbanim centrima s obzirom na bogatu kulturnu baštinu i veliku raznovrsnost kulturnih događaja koji se organizuju tokom cijele godine. Potencijal za agro-turizam i eko-turizam još uvijek nije realiziran. Vjerski turizam u programskom području južnog dijela Bosne i Hercegovine je dodatno uporište za razvoj zajedničkog turističkog proizvoda. Glavne prepreke razvoju turizma su loša turistička infrastruktura (prvenstveno u ne-priobalnim područjima), nizak nivo marketinga, kao i nedovoljna razmjena informacija unutar turističke industrije i kooperativnog marketinga, nizak nivo umrežavanja turističkih operatera i ostalih sektora (a pogotovo u poljoprivredi).

U 2005. godini bilo je 4.637.936 posjetilaca i 22.756.292 noćenja na hrvatskoj strani granice. Sa bosansko-hercegovačke strane granice bilo je 564.948 posjetilaca i 451.884 noćenja.

2.4. Ljudski resursi

2.4.1. Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sistemi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini su vrlo slični, s obaveznim osnovnoškolskim obrazovanjem i neobaveznim srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem, koje se uglavnom odvija u državnim školama.

Postoji 382 osnovnih i 184 srednje škole sa bosansko-hercegovačke strane granice, i 892 osnovne i 269 srednjih škola na hrvatskoj strani. Osnovna situacija u osnovnom i srednjem školstvu je zadovoljavajuća, s dovoljnim brojem državnih škola. Međutim, postoji i niz funkcionalnih poteškoća kao što je uništena / neprimjerena infrastruktura, nedostatak kvalificiranog nastavnog osoblja (na primjer nastavnika informatike), i visok trošak za prevoz učenika iz ruralnih područja.

Pohađanje srednjih škola relativno je nisko na području Bosne i Hercegovine (samo 68% djece u dobi 15 – 19 godina), dok većina stanovnika ima srednjoškolsko obrazovanje na hrvatskoj strani.

Što se tiče visokog obrazovanja, tu je nizak nivo univerzitetskog i visokoškolskog obrazovanja u cijelom programskom području. Pozitivan trend je povećanje broja regionalnih visokoškolskih ustanova (univerziteta, fakulteta i politehničkih visokoškolskih institucija), te veća raznovrsnost dodiplomskih programa koje oni nude. Trenutno postoje regionalni univerziteti, fakulteti i visokoškolske ustanove u Bihaću, Banja Luci, Prijedoru, Laktašima, Doboju, Mostaru, Tuzli, Trebinju u Bosni i Hercegovini i Univerziteti u Splitu i Zadru, te fakulteti i ostale više školske institucije u Slavanskom Brodu, Šibeniku, Dubrovniku, Sisku, Vukovaru, Gospiću, Petrinji, Kninu i Karlovcu.

Broj osoba u obrazovanju je opao u posljednjih 10 godina uglavnom zbog demografskog pada. Jedan od problema s kojima se susreću u širem pograničnom području je vezan uz obrazovnu infrastrukturu. Njeno stanje se pogoršalo na nivou pred-univerzitetskog

obrazovanja u smislu sigurnosti zgrada, osnovnih uslova i opreme. Ruralno područje je više pogođeno zbog teškog pristupa.

Veze između obrazovnih institucija i poslovnog sektora su slabe i rezultiraju niskim stepenom inovacija i nerazvijenim sektorom istraživanja i razvoja. Institucije za istraživanje i razvoj u programskom području na hrvatskoj strani su Institut za okeanografiju i ribarstvo, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Mediteranski institut za prirodne nauke i Tehnološki centar u Splitu, i Centar za razvoj i istraživanje pomorskih kultura u Stonu.

2.4.2. Tržište rada

Tabela 5 Zapošljavanje i stopa nezaposlenosti

	Stopa nezaposlenosti u 2005. (Hrvatska) i 2006. (Bosna i Hercegovina).	Stopa zaposlenosti u 2005. (Hrvatska) i 2006. (Bosna i Hercegovina).
Bosna i Hercegovina, programsko područje	36,57 %	36,06 %
Bosna i Hercegovina	41 %	49,06 %
Hrvatsko programsko područje	21,5 %	50,5 %
Hrvatska – ukupno	16,6 %	54,9 %
EU 25	9,0 %	62,8 %

Izvor: Hrvatski zavod za statistiku, 2005. i Zavod za zapošljavanje Bosne i Hercegovine, 2006.

Kao što je prikazano u Tabeli iznad, hrvatska strana programskog područja (osim Dubrovačko-neretvanske županije) ima značajno višu stopu nezaposlenosti od nacionalnog prosjeka. Stope zaposlenosti u svim su županijama takođe ispod nacionalnog prosjeka. Ove vrijednosti odražavaju privrednu zaostalost, zavisnost od zaposlenja u javnom sektoru i nedostatak poduzetničke inicijative. Regionalna raspodjela nezaposlenosti vrlo je neujednačena, s najvišim stopama nezaposlenosti u ruralnim mikroregijama gdje često uzrokuje ozbiljne društvene probleme.

Nezaposlenost je najčešća među nekvalificiranim radnicima, starijim osobama, mladima i ženama. U nekim županijama (Sisačko-moslavačka i Splitsko-dalmatinska), postoji značajan broj nezaposlenih osoba s visokom stručnom spremom.

U Bosni i Hercegovini struktura zaposlenosti se mnogo promijenila zahvaljujući strukturnim reformama koje su dovele do kolapsa velikih tradicionalnih poslodavaca. Drugi važan faktor je perifernost ili ruralnost većine regija. Udaljena lokacija pograničnog područja od centra i većih gradova čini regiju relativno neprivlačnom za inostrana direktna ulaganja. Stopa zaposlenosti u uslužnom sektoru je vrlo slaba i gotovo polovina zaposlenih radi u javnom sektoru. Najviša stopa nezaposlenosti je zabilježena među licima u dobi od 31 do 50 godina, što predstavlja 45,13 % ukupnog broja nezaposlenih lica u 2006. U istoj godini postotak za dobnu grupu 18 – 30 godina iznosi 41,36 %. To je jedan od najvažnijih razloga za odlazak mnogih mladih ljudi iz ovoga područja.

2.5. Okoliš

Programsko područje Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je prilično homogeno sa prirodne, geografske i ekološke tačke gledišta. Obe strane granice se suočavaju sa sličnim izazovima kako bi osigurale uravnotežen put prema društveno-ekonomskom razvoju, uz održavanje izvanredne prirodne i kulturne baštine, i ispunjavanje ekoloških zahtjeva EU.

Postoji nedostatak integrirane i koordinirane aktivnosti s obe strane granice u zaštiti okoliša i promocije održivog razvoja i to uprkos brojnim ukazanim prilikama, na primjer kroz razvoj i

usavršavanje posebnih zaštićenih područja, posebnih područja zaštite, sistema informacija o posjetiocima, programa razmjene, razvoja informacijskih sistema, i javno-privatnih partnerstva u zaštiti prirode.

Postoji preko 200 zaštićenih područja na hrvatskoj strani granice od kojih su šest Nacionalni parkovi. U programskom području na strani Bosne i Hercegovine također postoji potencijal u tom smislu (Nacionalni park Kozara, Bardača (Ramsarska područja), Hutovo blato, Blidnje, itd). Nadalje, postoji prirodna i očita potreba za saradnjom u zaštiti slivova rijeka Save, Une, Krke, Neretve i drugih rijeka u programskom području.

Nerazvijeni sistemi otpadnih voda su identificirani kao jedan od glavnih faktora rizika za rijeke i podzemne vode.

Kao zaostavština iz rata, još uvijek postoji sumnja na *minirana područja* u programskom području. Ukupno minirano područje u obe zemlje pokriva 1.844 km² sa oko 305.000 mina od kojih se većina nalazi u programskom području.

2.6. Kultura

Kulturna saradnja je bila i još uvijek jeste vrlo značajna poveznica za zajednice sa obe strane granice. Programsko područje dijeli vrlo sličnu tradiciju, običaje, jezik i kulturnu baštinu. Postoji veliki broj kulturnih, manjinskih udruženja i klubova čiji je cilj očuvanje lokalne tradicije i posebnosti.

Osim saradnje malih kulturnih udruženja, postoji neiskorišten potencijal za valorizaciju kulturne baštine u programskom području i njeno uključivanje u turističku ponudu.

2.7. SWOT analiza

Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji zasniva se na Analizi stanja programskog područja i na radionicama s predstavnicima na državnom i regionalnom / lokalnom nivou koje su održane u obe države tokom postupka izrade programa.

Ovo je sažetak SWOT analize kojom se predstavljaju glavni zajednički potencijali i problemi prekogranične regije koji će poslužiti kao baza za razvoj strategije prema ovom Programu.

Tabela 6 SWOT analiza

GEOGRAFIJA, INFRASTRUKTURA	
<p>Snage Dobar geografski položaj – blizina svim značajnim putevima i željezničkim vezama Riječne luke na Savi i Dunavu Morske luke u Dubrovniku, Pločama, Splitu i Zadru Aerodromi u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Mostaru, Banja Luci, Tuzli, (i Osijeku i Zagrebu) Dobra željeznička infrastruktura u južnom dijelu Programskog područja</p>	<p>Slabosti Lokalna i regionalna saobraćajna infrastruktura (lokalni putevi, željeznice) nedovoljno razvijena i održavana. Uništena i neadekvatna osnovna infrastruktura Nedovoljno razvijeni sistemi za snabdijevanje vodom i otpadne vode</p>
<p>Prilike Razvoj lokalnih saobraćajnih veza (lokalnih puteva, željezničkih terminala) Razvoj riječnog saobraćaja Izgradnja autoputa Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče (i povezivanje sa Autoputem u Dubrovniku), i autoputa Banja Luka – Gradiška</p>	<p>Prijetnje Moguće smanjenje broja graničnih prijelaza u bližoj budućnosti zbog nedovoljnih ulaganja u infrastrukturu i snabdijevanje Nedovoljni finansijski instrumenti za izgradnju velikih infrastrukturnih projekata Nedovoljno investiranje u sisteme vodosnabdijevanja, odlaganja otpadnih voda i upravljanje otpadom usljed malih opštinskih i okružnih/županijskih budžeta</p>
OKOLIŠ	
<p>Snage Bogati prirodni resursi (voda, more, šume, poljoprivredno zemljište, minerali) Krajolik i prirodna područja su pogodni za zaštitu ili su već zaštićeni</p>	<p>Slabosti Neadekvatno upravljanje otpadom Nedostatak sistema za odbranu od poplava (u kontinentalnom dijelu – rijeka Sava) Značajna područja još uvijek pokrivena minskim poljima Neadekvatni sistemi za borbu protiv požara Nedostatak sistema za nadzor nad zagađenjem</p>
<p>Prilike Održivo upravljanje vodenim resursima Poboljšano upravljanje otpadom Razvoj i upravljanje obnovljivim izvorima energije</p>	<p>Prijetnje Nastavak zagađivanja Spor proces deminiranja</p>
DEMOGRAFIJA, LJUDSKI RESURSI, OBRAZOVANJE I TRŽIŠTE RADA	
<p>Snage Pristup visokom obrazovanju u regionalnim centrima u programskom području Nema jezičkih barijera u programskom području Postojanje saradnje između organizacija civilnog društva iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine Velika gustina stanovništva u nekim područjima (obala, područje uz rijeku Savu)</p>	<p>Slabosti Značajne migracije u graničnim područjima u 1990-im usljed rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini Visok nivo nezaposlenosti, naročito u ruralnim područjima Velike razlike između potražnje i ponude na tržištu rada Nedostatak prilika za cjeloživotno učenje Odliv mozgova u urbana područja i izvan regiona Depopulacija u nekim područjima Veliki broj starijih lica u graničnom području (oni ne doprinose privredi područja)</p>

Nedovoljan broj bolnica i ljekara	
<p>Prijetnje</p> <p>Nastavak odliva mozgova</p> <p>Nastavak procesa depopulacije u nekim područjima</p> <p>Povećana stopa siromaštva</p> <p>Povećana socijalna inkluzija</p>	<p>Prihodi</p> <p>Poboljšani zajednički zdravstveni i obrazovni sistemi</p> <p>Zajednički pristup problemima tržišta rada</p>
PRIVREDA	
<p>INDUSTRIJA</p> <p>Industrija sa nedovoljno razvijenim tehnologijama</p> <p>Nedovoljna interakcija između bazne i procesne industrije</p> <p>Nedostatak veza između industrije, nauke/obrazovanja i RDI (Institut za istraživanje i razvoj)</p> <p>Nedostatak mreža klastera i SMP</p> <p>Uništena poslovna infrastruktura iz 1990-ih (i spora obnova)</p>	<p>INDUSTRIJA</p> <p>Tradicija u prehrambenoj, drvenoj i metalnoj industriji</p> <p>Rastući sektor MSP</p> <p>Trend razvoja infrastruktura povezanih s poslovanjem</p> <p>Porast u uslužnim djelatnostima</p>
<p>POLJOPRIVREDNI I RURALNI RAZVOJ</p> <p>Male veličine farmi i staromodno upravljanje farmama</p> <p>Nedostatak umrežavanja između farmera</p>	<p>POLJOPRIVREDNI I RURALNI RAZVOJ</p> <p>Tradicija u poljoprivrednom sektoru</p> <p>Značajne površine predstavlja nezagađeno obradivo zemljište</p>
<p>TURIZAM</p> <p>Neadekvatan marketing turističkih destinacija u programskom području (izuzev hrvatske obale)</p> <p>Turistička infrastruktura je nedovoljno razvijena</p> <p>Nedostatak finansijskih instrumenata za razvoj turizma u kontinentalnom dijelu programskog područja</p>	<p>TURIZAM</p> <p>Komparativne prednosti za razvoj turizma (prirodni, kulturni i antropološki resursi)</p>
<p>INDUSTRIJA</p> <p>Nedostatak povoljnih uslova za FDI</p> <p>Nastavak postojanja crne i sive ekonomije (tržišta)</p> <p>Povećan uticaj globalnog ekonomskog tržišta i Pojedinačnog Tržišta – jeftiniji proizvodi</p> <p>Jačanje pozicije i slike kao destinacije sa malom dodanom vrijednosti</p>	<p>INDUSTRIJA</p> <p>Fokus na razvoj privrednih veza između Hrvatske i Bosne i Hercegovine</p> <p>Potencijal za FDI (direktne inostrane investicije)</p> <p>Stepen finalizacije proizvoda</p> <p>Brendiranje i marketing lokalnog proizvoda</p> <p>Razvoj novih finansijskih mehanizama</p> <p>Razvoj prekograničnih informacijskih i konsultativnih usluga za poslovanje</p>
<p>POLJOPRIVREDA</p> <p>Nastavak postojanja malih farmi koje se ne mogu takmičiti na tržištu</p> <p>Nedovoljna iskorištenost kapaciteta u poljoprivredi</p> <p>Pristupanje EU zahtijeva više standarde</p>	<p>POLJOPRIVREDA</p> <p>Uspostavljanje saradnje između proizvođača, procesne industrije i distributera</p>

➤ Potencijal za organsku proizvodnju prema prirodnim resursima	
	TURIZAM
➤ Razvoj zajedničke turističke ponude i proizvoda	Konkurentna ponuda za već razvijena inostrana turistička područja
➤ Valorizacija kulturne baštine	Nedostatak investicija u infrastrukturu nastavlja da predstavlja prepreku za razvoj turizma
➤ Saradnja između turističkog i poljoprivrednog sektora i ruralnog razvoja	

KULTURA

Snage	Slabosti
➤ Zajednička bogata kulturna i historijska baština i raznovrsnost kulturnih praksi	Nedovoljna zaštićenost i neprikladna upotreba kulturne baštine
➤ Jedinstvena tradicija, običaji i zanati, zajedničko slavensko porijeklo jezika i duga tradicija bliskih veza i međusobne interakcije	
Prilike	Prijetnje
➤ Očuvanje i revitalizacija zajedničke kulturne baštine	Marginalizacija etničkih manjina može smanjiti kulturološku raznolikost
➤ Održiva zaštita postojeće kulturološke i teritorijalne raznolikosti	

BEZBIJEDNOST I KAPACITETI ZA SARADNJU

Snage	Slabosti
➤ Tradicionalni odnosi u svim sektorima	Nedovoljno iskustvo u radu na projektima
➤ Poznavanje jezika i mentaliteta	Nedovoljni institucijski kapaciteti za podršku
Prilike	Prijetnje
➤ Saradnja u službama za zaštitu i spasavanje sa dvije strane granice	Potencijalna politička nestabilnost u regionu
➤ Povećanje finansijskih instrumenata za saradnju – IPA PGS Edukacija o PGS i regionalnom razvoju	

3. DIO III PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1. Opšti cilj

Dužina hrvatsko–bosnansko–hercegovačke granice (992 km) i heterogenosti programskog područja čine teškim izdvajanje pitanja koja su zajednička svim uključenim područjima. Nivo privrednog razvoja je, međutim, sličan širom cijelog programskog područja kao što je prikazano u Analizi stanja. S obe strane granice stanovništvo koje je u opadanju i dalje se nosi sa štetnim posljedicama rata i nestankom stare industrije i tržišta, koji su uslijedili nakon raspada bivše Jugoslavije. Čak i hrvatske županije smještene na obali, i koje imaju obilnu korist od razvoja turizma, suočavaju se s ogromnim poteškoćama u svom zaleđu, koje je često prijašnja ratna zona koja je privredno odvojena od obale. Prekogranični program saradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine ima za cilj rješavanje ovih nedostataka davanjem pomoći u područjima za koja se analizom utvrdi da imaju stvarni potencijal. Programsko područje posjeduje neosporan prirodni i kulturni imetak, koji nije u dovoljnoj mjeri iskorišten za razvoj lokalne privrede. Perifernost programskog područja je pojačana padom prekograničnih aktivnosti kao posljedice rata. S obzirom na ograničene resurse koji su na raspolaganju u okviru IPA 2007-2013 i veličinu programskog područja, cilj ovog programa je, kao prvo i osnovno, da doprinese oživljavanju graničnih veza i aktivnosti u programskom području podsticanjem saradnje na lokalnom nivou po zajedničkim pitanjima okoliša i društveno-ekonomskih problema.

- Opšti cilj programa je podsticanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava, i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem revitalizacije privrede, zaštite prirode i okoliša, i povećanje socijalne kohezije programskog područja.

Glavni pokazatelj uspjeha programa biti će broj i kvalitet mreže, veza i projekata, čije će uspostavljanje program pomoći. Oni su lako mjerljivi i ne zahtijevaju složene podatke.

Dodatni cilj programa je izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima EU i njihova priprema za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Navedeni ciljevi će se postići pomoću 3 prioriteta:

- Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog privrednog prostora
- Prioritet 2: Poboljšan kvalitet života i socijalna kohezija
- Prioritet 3: Tehnička pomoć

Ovi prioriteti provesti će se putem 6 zasebnih mjera; Programska strategija je prikazana u nastavku u Tabeli 7.

Tabela 7 Strategija prekograničnog programa – Prioriteti i mjere

Prioritet 1 Stvaranje Zajedničkog ekonomskog prostora	Prioritet 2 Poboljšan kvalitet života i socijalna kohezija	Prioritet 3 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednički razvoj turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Podrška Programskoj administraciji i implementaciji
Mjera 1.2: Promocija poduzetništva	Mjera 2.2: Poboljšan pristup uslugama zajednice u graničnom području	Mjera 3.2: Podrška Programskim informacijama, javnosti i evaluaciji
Horizontalna tema: Izgradnja prekograničnih kapaciteta		

Izgradnja prekograničnih kapaciteta biti će horizontalna tema Prioriteta 1 i 2, i koliko god je to moguće biće integrirana u sve mjere tih prioriteta. Prekogranični kapacitet će se izgraditi kroz davanje prednosti projektima koji:

(a) razvijaju saradnju i udruživanje iskustva između lokalnih i regionalnih sudionika u cilju povećanja prekogranične saradnje;

(b) intenziviraju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucijske odnose između lokalnih uprava i ostalih značajnih lokalnih ili regionalnih sudionika.

(c) opremaju sudionike lokalne i regionalne vlasti informacijama i vještinama za razvoj, implementaciju i upravljanje prekograničnim projektima.

Ostvarivanje prekograničnih ciljeva izgradnje kapaciteta mjeriti će se pomoću slijedećih programskih pokazatelja:

- broj organizacija koje uspostavljaju sporazume o prekograničnoj saradnji;
- broj uspostavljenih prekograničnih mreža usmjerenih na: poboljšanje javnih usluga i/ili obavljanje zajedničkih aktivnosti, i/ili razvoj zajedničkih sistema;
- broj projekata koji se zajednički provode i/ili zajednički kadrovski popunjavaju.

Važno je napomenuti da je opseg programa 2007-2013 ograničen dostupnošću financijskih sredstava. To znači da se neka od pitanja utvrđena kao značajna za razvoj pograničnog područja u analizi stanja i SWOT analizi ne mogu rješavati ovim programom. Značajna pitanja među njima su: poljoprivredno restrukturiranje, deminiranje, modernizacija graničnih prijelaza i pružanje osnovne infrastrukture.

3.2. Usklađenost s Programima EU i državnim Programima

Uredba Vijeća (EZ) broj 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć - Uredba IPA koja pruža pravnu osnovu za ovaj program i Uredba Komisije (EZ) broj 718/2007 predstavljaju IPA Uredbu o realizaciji.

Druge uredbe ili dokumenti EU koji su uzeti u obzir pri izradi prioriteta i mjera ovoga Programa su: Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2003 od 11. jula 2006. kojom se utvrđuju opšte odredbe o Evropskom fondu za regionalni razvoj, o Evropskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1260/1999; Uredba Vijeća EU i Evropskog parlamenta (EZ) br. 1080/2006 od 05. jula 2006. o Evropskom fondu za regionalni razvoj, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1783/1999; Odluka Vijeća br. 11807/06 od 18. avgusta o Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji; Uredba Vijeća i Evropskog parlamenta (EZ) br. 1082/2006 od 05. jula 2006. o Evropskoj grupaciji za teritorijalnu saradnju (EGTC);

Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za razdoblje 2009–2011 označava da će Prekogranična saradnja, kojom se upravlja kroz Komponentu II, podržati Hrvatsku u prekograničnoj i transnacionalnoj i meduregionalnoj saradnji s državama članicama EU i onima koje to nisu. Ona će se usredotočiti na poboljšanje potencijala za turizam, stvarajući bolje veze između pograničnih područja i podsticanje zajedničkih aktivnosti zaštite okoliša.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Bosnu i Hercegovinu za isto razdoblje podržati će aktivnosti usmjerene na promociju i poboljšanje prekogranične saradnje i društveno-ekonomske integracije pograničnih područja. To će biti učinjeno kroz jačanje privrednih, društvenih, ekoloških i kulturnih veza između predmetnih zemalja učesnica, uključujući tip aktivnosti koji uključuje direktno međuljudsko djelovanje.

3.2.1. Državni programi – Hrvatska

Program je u skladu s glavnim ciljevima i područjima intervencije slijedećih Državnih programa:

- **Strateški okvir za razvoj** čiji je glavni strateški cilj promoviranje "rasta i zapošljavanja u konkurentnoj tržišnoj ekonomiji koja djeluje u okviru Evropske države blagostanja u 21. vijeku". Ovaj strateški cilj je potrebno ostvariti kroz simultano i usklađeno djelovanje u slijedećih deset strateških područja: ljudi, znanje i obrazovanje, infrastruktura saobraćaja i energetike, nauka i IT tehnologija, socijalna kohezija i pravda; makroekonomska stabilnost i otvorenost; integrirane finansijske usluge, zaštita okoliša i uravnotežen regionalni razvoj; poduzetničke klime, privatizacija i restrukturiranje, te nova uloga države;
- **Zajednički memorandum o inkluziji** kojim se navode prioriteti i mjere vezani za socijalnu uključenost i borbu protiv siromaštva.
- **IPA Operativni program za regionalnu konkurentnost (OPRK)** koji ima dva cilja: 1/ postizanje veće konkurentnosti i uravnoteženog regionalnog razvoja pružanjem podrške konkurentnosti MSP i poboljšanjem privrednih uslova u hrvatskim područjima koja zaostaju, i 2/ razvijanje sposobnosti hrvatskih institucija za programiranje i provođenje aktivnosti koje podupire ERDF nakon pristupanja. Prioriteti ovog programa su komplementarni s dva glavna prioriteta OPRK regionalne konkurentnosti, a to su 1/ povećanje razvojnog potencijala područja s razvojnim poteškoćama i 2/ poboljšanje konkurentnosti hrvatske privrede. Ovaj program je komplementaran Prioritetu 2 OPRK regionalne konkurentnosti;
- **IPA Operativni program razvoja ljudskih resursa (HRD OP)** predlaže tri Prioritetne ose: 1/ *Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje na tržište rada*; 2/ *Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba u nepovoljnoj situaciji*; 3/ *Proširenje i poboljšanje ulaganja u ljudski kapital*. U ovom programu posebna pažnja će se posvetiti projektima koji pridonose povećanju zapošljavanja lokalnog stanovništva, te poboljšavaju pristup socijalnim uslugama;

Nadalje, program je u skladu s hrvatskim glavnim državnim strategijama, odnosno s Državnim akcijskim planom za zapošljavanje u razdoblju od 2005. do 2008. godine, Planom razvoja obrazovnog sektora 2005-2010, Strategijom i Akcijskim planom za učenje odraslih; Strateških ciljeva razvoja hrvatskog turizma do 2010; Strategijom upravljanja otpadom u Republici Hrvatskoj; Nacrtom državne strategije regionalnog razvoja, Pretpristupnim ekonomskim programom 2006-2008 itd) i Programom Vlade 2003-2007 u kojem se navodi da je razvoj pograničnih područja jedan od najznačajnijih državnih prioriteta s obzirom da 18 od 21 županije ima vanjske granice.

Može se zaključiti da je ovaj Program komplementaran s drugim postojećim programima i da se ne preklapa s njima zbog svog usmjerenja na jačanje prvenstveno onih aktivnosti koje su prepoznate kao važne za obe partnerske zemlje.

3.2.2. Državni Programi – Bosna i Hercegovina

Ovaj program je u skladu s glavnim ciljevima i područjima intervencije slijedećih Državnih programa Bosne i Hercegovine:

- **EU Strategija integracije Bosne i Hercegovine** koja je glavni dokument na kojem će se zasnivati cjelokupan proces pristupanja EU. Njime se ukazuje na osnovne ciljeve i

puteve djelovanja, a on obuhvata skup opštih smjernica za rad državnih i entitetskih ustanova i drugih sudionika u procesu integracije.

- **IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD)** je ključni strateški dokument za pomoć EU u Bosni i Hercegovini u okviru programa IPA, s glavnim strateškim ciljem podržavanja zemlje u tranziciji od države potencijalnog kandidata do države kandidata i dalje do članstva u EU.
- **Strategija za provođenje decentraliziranog sistema provedbe u Bosni i Hercegovini** – cilj ovog dokumenta je pomoć Odjeljenju za koordinaciju pomoći Direkcije za evropske integracije i Ministarstvu finansija i trezora da razviju smjernice za provođenje Decentraliziranog sistema provedbe (DSP) u Bosni i Hercegovini
- **Strategija srednjeročnog razvoja (SSR)** (ranije pod nazivom Strateški dokument za smanjenje siromaštva - PRSP) za Bosnu i Hercegovinu je srednjeročni dokument koji pokriva razdoblje 2004 – 2007. Strategija se zasniva na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uslova za održivi razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzanje procesa integracije u EU u Bosni i Hercegovini. Ovaj strateški dokument takođe sadrži niz sektorskih prioriteta i njihove odgovarajuće mjere. SSR će se zamijeniti DPR (Državnim planom za razvoj), koji se očekuje da bude uspostavljen do početka 2008.
- **Državni plan djelovanja na okoliš (DPDO)**, koji je pripremljen uz podršku Svjetske banke u oba entiteta uporedno, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvoja. On sadrži popis prioriteta projekata na polju okoliša. Osim toga, mnogi lokalni akcijski planovi za okoliš su već pokrenuti.

3.3. Poštovanje drugih politika Zajednice

Po svojoj prirodi i težištu, Program će uključivati glavne politike EU: regionalnu politiku, zaštitu okoliša, jednake mogućnosti i informacijsko društvo.

Nakon Lisabonske strategije za razdoblje 2000-2010, Komunikacija Komisije Evropa 2020 - Strategija za pametan, održiv i uključiv rast Evrope 2020 (3. mart 2010) ima za cilj "pametan, održiv, uključiv rast", s većom koordinacijom državne i evropske politike. Evropa 2020 ima postavljenih pet ciljeva koje je potrebno postići do 2020. godine, a koji se bave zapošljavanjem, inovacijama, obrazovanjem, socijalnom uključenosti i klimom/energijom.

Sveukupni ciljevi pametnog, održivog i uključivog rasta su obrađeni kroz 7 vodećih inicijativa koje pružaju okvir putem kojeg EU i državne vlasti međusobno pojačavaju svoje napore u područjima koja podržavaju prioritete Evropa 2020:

- Pametan rast
 - o Digitalni dnevnik rada za Evropu
 - o Unija Inovacija
 - o Mladi u pokretu
- Održivi rast
 - o Resursno efikasna Evropa
 - o Industrijska politika za doba globalizacije
- Inkluzivni rast
 - o Dnevnik rada za nove vještine i radna mjesta

- o Evropska platforma protiv siromaštva

Program je u skladu s ciljevima Evropa 2020 kroz poboljšanje privredne konkurentnosti pograničnog područja i bolje zapošljavanje kroz ulaganja u saradnju i umrežavanje u turističkom sektoru (što je glavni pokretač regionalne privrede), zaštitu prirodne i kulturne baštine, kao i okoliša. Jačanje konkurentnosti i ekonomska i socijalna integracija prekograničnog područja u skladu je sa Strateškim smjericama Zajednice za kohezijsku politiku 2007-2013 (COM (2005)0299) o prekograničnoj saradnji. Osim toga, Program će također podržati ciljeve Strategije iz Geteborga promoviranjem održivog upravljanja okolišem kroz uspostavljanje saradnje između institucija i provođenje zajedničkih aktivnosti za zaštitu prirode i okoliša.

Program će također podržati politiku rodne osvijestjenosti i politiku jednakih mogućnosti kroz provođenje projekata koji će jasno pokazati napore na stvaranju jednakih mogućnosti za rodne i etničke grupe, te za osobe s invaliditetom u skladu s načelima Evropske unije. U principu, provođenje horizontalnih načela biti će zajamčeno definicijom ciljnih grupa, prihvatljivih aktivnosti u okviru utvrđenih mjera, postupcima ocjene i pokazateljima na nivou Prioriteta i Mjera.

3.4. Opis prioriteta i mjera

3.4.1. Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog privrednog prostora

3.4.1.1. Pozadina i opravdanost

Ovaj prioritet je odgovor na tešku ekonomsku situaciju s obe strane granice, koju karakterizira opadajući broj stanovnika, visok stepen zavisnosti od nedovoljno razvijenog sektora poljoprivrede i sektora MSP koji se suočavaju s problemima poput nedostupnosti kredita te nedostatka stručnosti i poduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja – u blizini obale Jadranskog mora - ali je vrlo nerazvijen u centralnim i istočnim dijelovima. Neke od glavnih prepreka za razvoj turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (većinom u supriobalnim područjima), nizak nivo marketinga kao i nedostatak razmjene informacija između turističkih operatera i ostalih sektora privrede (posebno poljoprivrede).

Analiza programskog područja je pokazala da znatan potencijal rasta leži u sektoru MSP, te da je istraživanje i razvoj izvor dodatne vrijednosti za privredu. Ovaj potencijal, međutim, nije u potpunosti ostvaren budući da trenutno izvjesne slabosti opstruiraju stvaranje i rast malih i srednjih poduzeća, a naročito MSP zasnovanih na znanjima, koji najviše doprinose regionalnoj konkurentnosti. Promocija poduzetništva, te podrška MSP su ključni u poboljšanju privredne perspektive pograničnih područja. Češći kontakti između MSP-a stvorice nove mogućnosti za saradnju. Zajednička podrška MSP pomaže u poboljšanju konkurentnosti postojećih MSP-a, i potiče otvaranje novih poduzeća.

3.4.1.2. Opšti i konkretni ciljevi

Opšti ciljevi

- Pridonijeti integraciji privrede u pograničnim područjima kroz podsticanje saradnje u području turizma i podršku malim i srednjim preduzećima, i promoviranje poduzetništva.

Specifični ciljevi

- Razvoj prepoznatljivih zajedničkih turističkih ponuda zasnovanih na zajedničkoj ekološkoj i kulturnoj baštini i poboljšanje konkurentnosti lokalne turističke privrede.

- Podsticati razvoj regionalne privrede jačanjem sektora MSP i poslovne podrške institucijama i uslugama.

Nakon specifičnih ciljeva, prioritet 1 biti će sproveden kroz dvije mjere:

Mjera 1.1: Razvoj zajedničke turističke ponude

Mjera 1.2: Promocija poduzetništva

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica osnovana na osnovu javnog ili privatnog prava za svrhe od javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od opšteg interesa, a pripadaju, između ostalog, jednoj od slijedećih grupa:

- Regionalnim i lokalnim javnim vlastima;
- Javnim tijelima (fondovima, institucijama, agencijama) koje je osnovala država ili regionalna / lokalna samouprava, kao što su: institucije za istraživanje i razvoj, obrazovanje i osposobljavanje, zdravstvene ustanove, ustanove za zaštitu prirodne i kulturne baštine, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke zajednice i sl.;
- Privatne institucije koje su osnovali subjekti privatnog prava za ispunjavanje potreba od opšteg interesa (kao što su obrazovni ili istraživački instituti) sve dotle dok rade na neprofitnoj osnovi;
- Nevladine organizacije kao što su udruženja i fondacije;
- Privredne, poljoprivredne, zanatske i industrijske komore, klasteri registrirani kao neprofitna pravna lica;
- Poljoprivredna udruženja i zadruga.

Kriterijumi za odabir projekata i mehanizmi isporuke:

Više detalja o kriterijumima odabira projekata biti će naknadno definirani u primjenjivim Smjernicama za aplikante ili/i pozive za dostavljanje prijedloga.

Mjere će se provoditi pretežno kroz šeme grantova. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za finansiranjem ključnih zajedničkih operacija izvan poziva za dostavljanje projektnih prijedloga. U tim slučajevima, mehanizam isporuke biti će nabavka usluga, radova i robe.

3.4.1.3. Mjere

Što se tiče Hrvatske, pažnja će se preduzeti kako bi se osiguralo to da nema operativnih ili finansijskih preklapanja, uključujući i na nivou sudionika, s bilo kojim mjerama uključenim u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA Komponentata III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Mjera 1.1. Razvoj zajedničke turističke ponude

Ova mjera će poduprijeti zajednički razvoj i promociju turističkih ponuda. Ona će podstaći razvoj, unaprijeđenje i raznolikost turističkih proizvoda i usluga, integraciju kulturne baštine i okoliša u turističke proizvode i zajednički marketing tih proizvoda. Ovim će se mobilizirati

produktivan, ekološki i kulturni potencijal uključenih područja, i pridonijeti će se njihovom održivom razvoju.

Mjera će također biti usmjerena na poboljšanje znanja lica koja rade u turizmu, kulturi i poljoprivredi. Konkretno, mjera će podsticati primjenu ICT (računarska i informacijska tehnologija) alata za razvoj i marketing proizvoda i osposobljavanje lica.

Vrste aktivnosti prihvatljivih u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Razvoj novih turističkih proizvoda/usluga s jasnim prekograničnim identitetom (razvoj tematskih ruta, iskorištavanje lokaliteta, itd);
- Razvoj malih turističkih infrastruktura vezanih za atrakcije kao što su šetačke i wellness staze, planinarenje, jahanje i biciklističke staze, piknik mjesta, putokazi, centri za posjetioce, sport i rekreaciju, uređenje okoline, rasvjeta, obnova objekata kulturne/historijske baštine od prekograničnog značaja;
- Komplementarna obuka osoblja potrebnog za rad podržanih atrakcija i sadržaja;
- Sertifikacija lokalnih proizvoda i usluga
- Zajednička turistička promocija i marketinške inicijative, uključujući naročito inicijative za promociju prekograničnog regionalnog identiteta kao turističkog područja: promotivne aktivnosti poput pripreme i distribucije informacija i promotivnog materijala o prekograničnom području i njegovim proizvodima, učestvovanje u, i organizacija zajedničkih turističkih dešavanja, posjete turističkih agenata, turoperatera i turističkih novinara, aktivnosti podizanja javne svijesti i usluge informiranja za lokalna poduzeća i zajednice, komunikacijske kampanje za poboljšanje svijesti o prirodnoj i kulturnoj baštini i doprinosu turizma u razvoju, itd;
- Uspostavljanje i unaprijeđenje zajedničkog marketinga i promocije turizma i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Integracija kulturne baštine u turistički proizvod kroz revitalizaciju i očuvanje kulturne baštine te podsticanje kulturne razmjene i kulturnih događaja;
- Uvođenje moderne tehnologije i informacijskih sistema usmjerenih na poboljšanje pružanja informacija za posjetioce, marketing i planiranje turističkih destinacija, kao što je osnivanje, obnova i opremanje turističkih informativnih centara, njihovo uključivanje u regionalne ili šire mreže i informacijske sisteme, regionalni informativni i distributivni sistemi zasnovani na internetu (e-marketing), informatičke baze podataka itd;
- Stvaranje i provođenje zajedničkih strategija za razvoj turizma i elaboracija analiza, izvještaja, studija, programa i konferencija usmjerenih na zaštitu i promociju prirodne i kulturne baštine.

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda

- Broj projekata koji razvijaju zajedničku prekograničnu turističku/kulturnu infrastrukturu malih razmjera
- Broj zajedničkih projekata provedenih za promociju identiteta i slike područja

- turizma (sertifikacija novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje),
- Broj zajedničkih projekata provedenih za razvoj turističkog sektora,
- Broj rekonstruiranih/obnovljenih lokaliteta baštine.

Pokazatelji rezultata:

- Povećan broj PGS turista u graničnom području koji posjećuju sadržaje u kojima je ostvareno poboljšanje, ili za koje su ostvarene aktivnosti novog proizvoda ili promocije.

Izvor informacija biti će Program i projektni izvještaji i statistike.

Tabela 8 Indikativni iznos granta za Mjeru 1.1.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU finansiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

Mjera 1.2 Promocija poduzetništva

Mjera 1.2 ojačati će veze između poduzeća iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, i uključenost regionalnih razvojnih agencija i organizacija za poslovnu podršku u aktivnostima razvoja MSP. To će podstaći zajedničko razumijevanje prekograničnih regionalnih privrednih prilika.

Mjera će također biti usmjerena prema promoviranju poduzetništva u pograničnim područjima i podržati će inicijative koje promoviraju savremene tehnologije, usmjerenost na izvoz, inovativnost i partnerstvo između malih i srednjih poduzeća i organizacija za istraživanje i razvoj u komercijalizaciji naučnih inovacija.

To će stimulirati redovnu interakciju između poduzetnika s obe strane granice kroz: *business-to-business* mreže i udruživanja; razvoj usluga podrške za mala i srednja poduzeća i zajednički pristup istima; zajednički marketing i promociju na domaćem i tržištima EU, razmjena znanja tzv. „*know-how*“; odabrana ulaganja u male poslovne infrastrukture.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Razvoj i provođenje obuke i obrazovnih aktivnosti za mala i srednja poduzeća;
- Podrška programima za podsticanje razvoja inovacija i istraživanja i razvoja, a naročito uključujući prvenstveno partnerstvo između MSP-a, univerziteta, institucija za istraživanje i razvoj;
- Umrežavanje MSP i uspostavljanje prekograničnih klastera;
- Planiranje i razvoj prekogranične poslovne infrastrukture (industrijska područja i poslovne zone);
- Razvoj zajedničkih institucija za podršku poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, centri za transfer tehnologije, start-up centri);
- Razvoj usluga za pomoć malim i srednjim poduzećima u razvoju poslovnih aktivnosti (opšte savjetovanje i osposobljavanje, zajednički marketing za MSP-e, podizanje svijesti o tržišnim uslovima, itd.).

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj osnovanih centara za podršku poslovanju.
- Broj podržanih projekata za prenos znanja
- Broj projekata koji podstiču razvoj prekogranične poslovne saradnje, mreža i klastera
- Broj sprovedenih zajedničkih projekata saradnje na razvoju vještina i znanja
- Broj uspostavljenih MSP/naučnih/istraživačkih i razvojnih mreža
- Broj promotivnih dešavanja i sajмова za lokalne/regionalne proizvode
- Broj MSP uključenih u / koji imaju korist od prekograničnih projekata

Pokazatelji rezultata:

- Povećanje broja MSP koja se nalaze unutar programskog područja
- Povećanje broja novih radnih mjesta
- Povećan broj stalnih poslovnih kontakata
- Povećan broj zajedničkih strategija i planova
- Povećan nivo inovacija u poslovanju kroz prenos tehnologija za MSP putem univerzitetskih institucija i institucija za istraživanje i razvoj

Izvor informacija biti će Program i projektni izvještaji i statistike.

Tabela 9 Indikativni iznos granta za Mjeru 1.2.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU finansiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

3.4.2. Prioritet 2: Poboljšan kvalitet života i socijalna kohezija

3.4.2.1. Pozadina i opravdanost

Prioritet 2 je odgovor na društvene i ekološke probleme u pograničnom području. Prioritet će se fokusirati na faktore koji pridonose dobrobiti, kvalitetu života i socijalnoj koheziji lokalnih zajednica uključujući i poboljšanje prekograničnih odnosa.

Nivo nezaposlenosti je visok, naročito u ruralnim područjima, a tu je i nedostatak aktivnih mjera za zapošljavanje kako bi se riješila ova situacija. Analiza stanja utvrdila je socijalnu isključenost kao glavnu prijetnju u programskom području. U isto vrijeme, analiza je takode istakla obrazovanje, zdravlje i rad kao glavne prilike za prekograničnu saradnju.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se s istim izazovima i imaju iste prilike. Sa obe strane granice postoje značajne prirodne znamenitosti – parkovi prirode, netaknute šume i rijeke. Područja imaju visok nivo biološke raznolikosti (uključujući mnoge rijetke vrste) koja je povezana s plavnim ravnicama rijeka Save, Une i Neretve.

Međutim, ne postoji koordinacija u tome kako zaštititi okoliš, npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoje koordinirani naponi u tome kako se nositi s prirodnim nepogodama poput poplava i požara. Još jedan uobičajeni problem predstavljaju neregulirane deponije smeća i industrijsko ispuštanje otpada koji imaju nepovoljne uticaje na kvalitet života stanovnika i ukupnu sliku regije. Drugi prioritet baviti će se potrebom očuvanja prirodnog imetka na programskom području kako bi se održao njihov potencijal za razvoj turizma i poboljšao opšti kvalitet života u pograničnom području.

3.4.2.2. Opšti i specifični ciljevi

Opšti cilj

- poboljšanje kvaliteta života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete/rizika za okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama.

Specifični ciljevi

- zaštita i očuvanje okoliša, i podsticanje održivog korištenja prirodnih resursa u graničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti i kampanje podizanja svijesti
- omogućavanje pristupa uslugama u zajednici koje utiču na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednice.

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica osnovana na osnovu javnog ili privatnog prava za svrhe od javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od opšteg interesa, a pripadaju, između ostalog, jednoj od slijedećih grupa:

- Regionalnim i lokalnim javnim vlastima;
- Javnim tijelima (fondovima, institucijama, agencijama) koje je osnovala država ili regionalna / lokalna samouprava, kao što su: institucije za istraživanje i razvoj, obrazovanje i osposobljavanje, zdravstvene ustanove, ustanova za zaštitu prirodne i kulturne baštine, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke zajednice i sl.;
- Privatne institucije koje su osnovali subjekti privatnog prava za ispunjavanje potreba od opšteg interesa (kao što su obrazovni ili istraživački instituti) sve dotle dok rade na neprofitnoj osnovi;
- Nevladine organizacije kao što su udruženja i fondacije;
- Privredne, poljoprivredne, zanatske i industrijske komore, klasteri registrovani kao neprofitna pravna lica;
- Poljoprivredna udruženja i zadruga.
- Nacionalni i regionalni parkovi, pejzažni parkovi

Kriterijumi za odabir projekata i mehanizmi isporuke:

Mjere će se provoditi pretežno kroz šeme grantova. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za finansiranjem ključnih zajedničkih operacija izvan poziva za dostavljanje projektnih prijedloga. U tim slučajevima, mehanizam isporuke biti će nabavka usluga, radova i robe.

Više detalja o kriterijumima odabira projekata biti će naknadno definirani u primjenjivim Smjernicama za aplikante ili/i pozive za dostavljanje obavještenja o prijedlozima.

3.4.2.3. Mjere

Što se tiče Hrvatske, pažnja će se preduzeti kako bi se osiguralo to da nema operativnih ili finansijskih preklapanja, uključujući i onih na nivou sudionika s bilo kojim mjerama uključenim u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA Komponenta III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Mjera 2.1 Zaštita okoliša

Mjera će podržati zajedničke inicijative koje pridonose očuvanju i zaštiti okoliša i prirodne raznolikosti. Mjera će također podržati održivo korištenje prirodnih resursa i korištenje obnovljivih izvora energije. Ona će također podržati zajedničke aktivnosti koje nastoje da spriječe ili otklone propadanje okoliša uzrokovano privrednom aktivnošću.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Planska dokumentacija za vodosnabdijevanje i sistem odvođenja otpadnih voda s prekograničnim uticajem;
- Zajednički ekološki program i inicijative: upravljanje riječnim slivovima, zagađenjem vazduha, crpljenjem termalnih voda, kampanje podizanja svijesti usmjerene prema industriji i javnosti;
- Spriječavanje prirodnih rizika – interventne akcije (u slučaju poplava ili požara)
- Studije i direktne mjere o primjenjivosti obnovljivih izvora energije
- Studije uticaja ljudskih aktivnosti na okoliš
- Zaštita i/ili priprema dokumentacije za zaštićena područja prirode
- Podizanje svijesti o upravljanju i zaštiti okoliša
- Obrazovanje i prenos „*know-how*“ znanja u zaštiti okoliša
- Aktivnosti čišćenja u pograničnom području
- Promocija obnovljivih izvora energije

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zajedničkih projekata koji podstiču i unaprijeđuju zaštitu prirodnih vrijednosti područja;
- Broj provedenih zajedničkih projekata za razvoj sistema za upravljanje zaštitom okoliša;
- Broj ugovora o saradnji/mreža između operatera/agencija na području zaštite okoliša;
- Broj održanih događaja podizanja svijesti;
- Broj stvorenih zajedničkih planova za upravljanje otpadom;

- Broj studija izvodivosti pripremljenih za objekte za pročišćavanje otpadnih voda;
- Broj projekata koji promoviraju korištenje obnovljivih izvora energije;
- Broj formiranih prekograničnih timova za krizne situacije;

Pokazatelji rezultata:

- % smanjenja materijalne i ekološke štete nastale u kriznim situacijama
- % smanjenja broja prekograničnih epizoda zagađenja
- povećana sposobnost planiranja i upravljanja u vezi s kriznim stanjima
- % povećanje zaštite ekološki osjetljivih mjesta
- povećana svijest javnosti o prekograničnim pitanjima zaštite okoliša

Izvor informacija biti će Program i projektni izvještaji i statistike.

Tabela 10 Indikativni iznos granta za Mjeru 2.1

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU finansiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

Mjera 2.2 Poboljšana pristupačnost uslugama u zajednici

Mjera će podržati razvoj međuljudskih aktivnosti preko granice rješavajući potrebe lokalnih zajednica u području obrazovanja i rada, društvene i zdravstvene njege, kulture i sporta. Posebno bi aktivnosti u okviru ove mjere trebalo da olakšaju pristup osnovnim uslugama zajednice prema svim građanima i grupama u pograničnom području.

Mjera će podstaći osnivanje ili jačanje prekograničnih partnerstava i mreža u okviru aktivnosti društvene kohezije, i uključivati će lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere. Inicijative koje se promoviraju ovom Mjerom također moraju pridonositi poboljšanju prekograničnih odnosa.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Zajedničke inicijative i mreže mladih
- Pomoć marginaliziranim grupama
- Lakši pristup zdravstvenim uslugama
- Lakši pristup obrazovanju
- Razvoj zajedničkih lokalnih razvojnih planova i strategija u područjima lokalnog upravljanja, društvenog razvoja, obrazovanja, sporta i kulture

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zajedničkih programa zajednice koji uključuju saradnju između civilnog društva, lokalnih tijela i socijalnih partnera;
- Broj projekata za poboljšanje pristupa obrazovanju;

- Broj projekata za poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama;
- Broj događaja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti;
- Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstva;
- Broj organiziranih događaja kulturne i sportske razmjene;
- Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih grupa.

Pokazatelji ishoda:

- Poboljšan pristup uslugama u zajednici za ranjive grupe/lokalno stanovništvo;
- Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi;
- Povećana svijest javnosti o organizacijskoj/institucijskoj strukturi susjednih zemalja;
- Bolje poznavanje kulture/historije susjedstva.

Izvor informacija biti će Program i projektni izvještaji i statistike.

Tabela 11. Indikativni iznos granta za Mjeru 2.2.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	20.000-50.000 EUR
Maksimalni iznos EU finansiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

3.4.3. Prioritet 3: Tehnička pomoć

3.4.3.1. Pozadina i opravdanost

Tehnička pomoć (TP) koristiti će se za finansiranje troškova koji se odnose na pripremu, administraciju i upravljanje, informacije, publicitet i osposobljavanje, razvoj i djelovanje sistema računarske razmjene podataka, nabavu potrebne opreme, nadzor, evaluaciju i kontrolu programa.

Tehnička pomoć koristiti će se za podršku radu dvije državne Operativne strukture i Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) čime se obezbjeđuje efikasno i djelotvorno provođenje, praćenje, kontrola i evaluacija programa. U načelu to će se postići kroz uspostavljanje i rad Zajedničkog tehničkog sekretarijata (ZTS) i dvije podružnice ZTS. Zajednički tehnički sekretarijat biti će zadužen za svakodnevno upravljanje programom i biti će odgovoran za Operativne strukture i ZNO. Tehnička pomoć poduprijeti će mjere koje će osigurati pripremu i odabir visokokvalitetnih programskih operacija i širenje informacija o programskim aktivnostima i postignućima. Pod vodstvom ZNO budžet za tehničku pomoć koristiti će se za obavljanje vanjske evaluacije programa (*ad hoc*, srednjoročne i *ex-post*).

S obzirom da nadležna državna tijela (Operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopolistički položaj (u smislu Čl. 168, stava 1, pod-stava c Pravilnika za provođenje Financijske uredbe) u provođenju prekograničnog programa, relevantni naručitelji u obe zemlje (Agencija za regionalni razvoj u Hrvatskoj i Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini) uspostaviti će pojedinačne direktne sporazume o grantu bez poziva za dostavu prijedloga Operativnim strukturama za iznos naveden u TP Prioritetu 2 u svakoj zemlji.

Podugovaranje aktivnosti od strane Operativnih struktura koje su pokrivena direktnim sporazumom (npr. TP, evaluacija, promocija, itd.) je dozvoljeno.

3.4.3.2. Opšti i specifični ciljevi

Opšti cilj ove prioritetne ose je osiguravanje djelotvornog i efikasnog upravljanja i provođenja Programa prekogranične saradnje.

Specifični ciljevi

- Poboljšanje kvaliteta i koherentnosti aktivnosti u okviru Programa;
- Povećanje kapaciteta državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima.
- Osiguranje i širenje informacija o programu prema državnim tijelima, široj javnosti i programskim korisnicima i osiguravanje toga da se podrška objavljuje na način kojim se podiže svijest i pomaže razvoj Programa
- Povećanje kapaciteta potencijalnih korisnika, posebno unutar programskog područja, priprema i naknadno provođenje visokokvalitetnih programskih operacija
- Pružanje tehničke ekspertize za vanjske evaluacije programa

Direktni korisnici:

Glavni korisnici ovog prioriteta su:

- Operativne strukture
- Zajednički nadzorni odbor
- Zajednički tehnički sekretarijat (glavni ZTS i podružnice)
- Sve druge strukture/tijela vezani za razvoj i provođenje Prekograničnog programa (npr. Zajednički upravni odbor/Odbor za odabir)
- Korisnici programa

U skladu s područjem primjene ovoga prioriteta, on će se provoditi kroz dvije mjere.

3.4.3.3. Mjere

Mjera 3.1: Podrška za administraciju i provođenje programa.

Ova mjera pružiti će podršku za rad državnih Operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegovih podružnica, i svih ostalih struktura (npr. Zajednički upravni odbor) koji su uključeni u upravljanje i provođenje programa. Nadalje, mjera će pokriti administrativne i operativne troškove vezane uz provođenje programa, uključujući troškove pripreme i praćenja programa, procjene i odabira operacija, organizacije sastanaka odbora za praćenje, itd. Valja napomenuti da fondovi TP mogu pokrivati troškove osoblja ZTS, osim plata javnih službenika. Mjera će također osigurati pružanje savjeta i podrške krajnjim korisnicima u izradi i provođenju projekta.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Kadrovska popunjavanje i rad ZTS-a i njegovih podružnica
- Pružanje podrške državnim Operativnim strukturama u upravljanju programom

- Pružanje podrške Zajedničkom nadzornom odboru u obavljanju njegovih dužnosti u odabiru projekata i praćenju programa
- Pružanje logističke i tehničke podrške za sastanke ZNO
- Program podizanja svijesti i obuke za potencijalne krajnje korisnike
- Pružanje pomoći potencijalnim krajnjim korisnicima u pripremi projekata
- Pružanje odgovarajuće tehničke ekspertize u ocjeni projektnih aplikacija
- Pružanje podrške krajnjim korisnicima u provođenju projekta
- Uspostavljanje i podrška sistema praćenja i kontrole projekta, uključujući prvostepene kontrole
- Provođenje posjeta programskim operacijama na licu mjesta
- Izrada izvještaja o nadzoru projekata i izvještaja o provođenju programa
- Nabavka, instalacija i integracija informatičke opreme za upravljanje, nadzor, procjenu i koordinaciju Programa

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zaposlenog kadra u ZTS;
- Broj ZTS sastanaka;
- Broj obučenog osoblja Operativnih struktura;
- Broj treninga za potencijalne krajnje korisnike;
- Broj ocijenjenih prijedloga projekata;
- Broj provedenih posjeta na licu mjesta;
- Broj izrađenih izvještaja o nadzoru;
- Broj provedenih relevantnih studija/istraživanja;
- Broj i kvalitet IT/kancelarijske opreme;

Pokazatelji rezultata:

- Povećana sposobnost osoblja u Operativnim strukturama
- Povećan kvalitet projektnih prijedloga
- % apsorbiranih sredstava IPA
- Smanjen % nekvalificiranih troškova koje potražuju krajnji korisnici

Izvor informacija biti će Godišnji izvještaj o provođenju, izvještaji o evaluaciji i izvještaji o praćenju

Mjera 3.2: Podrška informiranju, promociji i evaluaciji Programa

Druga mjera TP podržati će informiranje, promociju i evaluaciju programa kroz aktivnosti kao što su priprema, prevod i širenje informacija i reklamnog materijala koji se odnose na program, uključujući i web stranicu programa. Ona će stoga osigurati programsku osviještenost među lokalnim, regionalnim i državnim donositeljima odluka, tijelima za

finansiranje, stanovnicima programskog područja i širom javnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Nadalje, mjera će podržati pružanje ekspertize za ZNO u planiranju i izvršavanju vanjskih evaluacija programa.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Priprema i podjela promotivnih materijala (uključujući obavještenja za medije)
- Dizajniranje, održavanje i promocija web stranice Programa
- Organizacija promotivnih događaja (sastanci, seminari, radionice, konferencije, medijski događaji, informativni dani, forumi, putne revije „road shows“, umrežavanje)
- Redovna produkcija i distribucija biltena
- Obavljanje redovne procjene programa

Ostvarenje mjere mjeriti će se na osnovu slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj promotivnih materijala
- Broj organiziranih događaja za promociju i informiranje o programu
- Broj sudionika na događanjima organiziranim za promociju i informiranje o programu
- Broj posjeta web stranici programa
- Broj biltena
- Broj provedenih evaluacija

Pokazatelji rezultata:

- Povećana svijest o programu u javnosti
- Povećana svijest o programu među potencijalnim korisnicima
- Poboľšano provođenje programa

Izvor informacija biti će Godišnji izvještaj o provođenju, izvještaji o evaluaciji i izvještaji o praćenju.

3.5. Sažetak Prioriteta i Mjera

Tabela 12 Sažetak Prioriteta i Mjera Programa

Opšti cilj		Opšti cilj	
Podsticanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti u pogledu oživljavanja privrede, zaštite prirode i okoliša, i povećavanje socijalne kohezije u programskom području			
Prioritet 1		Prioritet 2	
Doprinosenje integraciji privrede u graničnim područjima kroz podsticanje saradnje na polju turizma i podrške MSP i promocije poduzetništva.		Podsticanje kvaliteta života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete/rizika za okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama.	
Specijalni cilj 1.1.		Specijalni cilj 2.1.	
Razvoj prepoznatljivih zajedničkih turističkih ponuda zasnovanih na zajedničkom ekološkom i kulturnom naslijeđu i poboljšanje konkurentnosti privrede lokalnog turizma.	Specijalni cilj 1.2. Podrška razvoja regionalne privrede kroz jačanje sektora SMP i institucija i usluga za poslovnu podršku	Zaštita i očuvanje okoliša i ohrabrivanje održivog korištenja prirodnih resursa u pograničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti i kampanje podizanja svijesti.	Specijalni cilj 2.2. Omogućavanje pristupa uslugama zajednice koje utiču na blagostanje i socijalnu koheziju mještana i lokalnih zajednica.
Mjera 1.1:	Mjera 1.2:	Mjera 2.1:	Mjera 2.2:
Zajednički razvoj turističke ponude	Promocija poduzetništva	Zaštita prirode i okoliša	Poboljšan pristup uslugama zajednice u pograničnom području
Prioritet 3		Prioritet 3	
Tehnička pomoć		Tehnička pomoć	
Specijalni cilj 3.1.		Specijalni cilj 3.2.	
Poboljšavanje kvaliteta i koherentnosti aktivnosti u okviru Programa; i osnaživanje kapaciteta državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima.	Specijalni cilj 3.1.	Poboljšavanje kvaliteta i koherentnosti aktivnosti u okviru Programa; i osnaživanje kapaciteta državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima.	Specijalni cilj 3.2. Obezbeđivanje i širenje informacija o programu i obezbeđivanje toga da je pomoć objavljena na način koji podiže svijest i pomaže razvoj Programa.
Mjera 3.1:	Mjera 3.1:	Mjera 3.1:	Mjera 3.2:
Podrška za administraciju i provođenje Programa	Podrška za administraciju i provođenje Programa	Podrška za administraciju i provođenje Programa	Podrška informacijama, javnosti i evaluaciji Programa

3.6. Pokazatelji

Tabela 13 Pokazatelji

Prioritet 1		
Pokazatelji		
Mjera 1.1.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata kojim se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura manjih razmjera • Broj zajedničkih projekata provedenih za promociju identiteta i slike područja turizma (sertifikacija novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje), • Broj zajedničkih projekata provedenih za razvoj turističkog sektora, • Broj rekonstruiranih/obnovljenih lokaliteta baštine.
	Rezultat	•Povećan broj PGS turista u graničnom području koji posjećuju sadržaje u kojima je ostvareno poboljšanje, ili za koje su ostvarene aktivnosti novog proizvoda ili promocije.
Mjera 1.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj osnovanih centara za podršku poslovanju. •Broj podržanih projekata za prijenos znanja • Broj projekata koji podstiču razvoj prekogranične poslovne saradnje, mreža i klastera • Broj sprovedenih zajedničkih projekata saradnje na razvoju vještina i znanja • Broj uspostavljenih MSP/naučnih/istraživačkih i razvojnih mreža • Broj promotivnih dešavanja i sajмова za lokalne/regionalne proizvode • Broj MSP uključenih u / koji imaju korist od prekograničnih projekata
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja MSP koja se nalaze unutar programskog područja • Povećanje broja novih radnih mjesta • Povećan broj stalnih poslovnih kontakata • Povećan broj zajedničkih strategija i planova •Povećan nivo inovacija u poslovanju kroz prijenos tehnologija za MSP putem univerzitetskih institucija i institucija za istraživanje i razvoj
Prioritet 2		
Mjera 2.1.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih projekata koji podstiču i unaprijeduju zaštitu prirodnih vrijednosti područja; • Broj provedenih zajedničkih projekata za razvoj sistema za upravljanje zaštitom okoliša; • Broj ugovora o saradnji/mreža između operatera/agencija na području zaštite okoliša; • Broj održanih događaja podizanja svijesti; • Broj stvorenih zajedničkih planova za upravljanje otpadom; • Broj studija izvodivosti pripremljenih za objekte za pročišćavanje otpadnih voda;

		<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata koji promoviraju korištenje obnovljivih izvora energije; • Broj formiranih prekograničnih timova za krizne situacije;
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • % smanjenja materijalne i ekološke štete nastale u kriznim situacijama • % smanjenja broja prekograničnih epizoda zagađenja • Povećana sposobnost planiranja i upravljanja u vezi s kriznim stanjima • % Povećanje zaštite ekološki osjetljivih mjesta • Povećana svijest javnosti o prekograničnim pitanjima zaštite okoliša
Mjera 2.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih programa zajednice koji uključuju saradnju između civilnog društva, lokalnih tijela i socijalnih partnera; • Broj projekata za poboljšanje pristupa obrazovanju; • Broj projekata za poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama; • Broj događaja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti; • Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstva; • broj organizovanih događaja kulturne i sportske razmjene; • Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih grupa.
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšan pristup uslugama u zajednici za ranjive grupe/lokalno stanovništvo; • Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi; • Povećana svijest javnosti o organizacijskoj/institucijskoj strukturi susjednih zemalja; • Bolje poznavanje kulture/historije susjedstva.
Prioritet 3		
Mjera 3.1	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zaposlenog kadra u ZTS; • Broj ZTS sastanaka; • Broj obučenog osoblja Operativnih struktura; • Broj treninga za potencijalne krajnje korisnike; • Broj ocijenjenih prijedloga projekata; • Broj provedenih posjeta na licu mjesta; • Broj izrađenih izvještaja o nadzoru; • Broj provedenih relevantnih studija/istraživanja; • Broj i kvalitet IT/kancelarijske opreme;
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana sposobnost osoblja u Operativnim strukturama • Povećan kvalitet projektnih prijedloga • % apsorbiranih sredstava IPA • Smanjen % nekvalificiranih troškova koje potražuju krajnji korisnici

Mjera 3.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj promotivnih materijala • Broj organiziranih događaja za promociju i informiranje o programu • Broj sudionika na događanjima organiziranim za promociju i informiranje o programu • Broj posjeta web stranici programa • Broj biltena • Broj provedenih evaluacija
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana svijest o programu u javnosti • Povećana svijest o programu među potencijalnim korisnicima • Poboljšano provođenje programa

3.7. Plan finansiranja

Na osnovu sredstava izdvojenih u Višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru i predviđenim prioritetima predloženi su iznosi državnog i EU sufinansiranja za IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina, kako je prikazano u tabelama u nastavku. Osim toga, uslovni vremenski raspored i indikativni iznos poziva za dostavu projektnih prijedloga u razdoblju 2007-2013 daju se u Dodatku III.

EU doprinos je izračunat u odnosu na prihvatljive troškove koji se za prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina zasnivaju na ukupnim izdacima, prema dogovoru država učesnica i kako je propisano u prekograničnom programu.

Doprinos EU na nivou prioritetne ose ne smije premašivati gornju granicu od 85% prihvatljivih troškova.

Doprinos EU za svaku prioritetnu osu ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova.

Primjenjuju se odredbe Člana 90 Uredbe (EZ) br. 718/2007 (IPA Uredba za realizaciji – Sl. gl. L 170 od 29.06. 2007, str. 1).

Tabela 14 Finansijske raspodjele za Prekogranični program

	IPA PGS Hrvatska	Državno sufinansiranje Hrvatska	Ukupno Hrvatska	IPA stopa sufinansiranja Hrvatska	IPA PGS Bosna i Hercegovina	Državno sufinansiranje Bosna i Hercegovina	Ukupno Bosna i Hercegovina	IPA sufinansiranje Bosna i Hercegovina	Ukupno IPA	Ukupno
Prioritet 1	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	6.300.000	7.411.764,64
Stvaranje zajedničkog privrednog prostora										
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2012	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2013	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 2	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	6.300.000	7.411.764,64
Poboljšanje kvalitet života i socijalne kohezije										
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2012	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2013	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 3	700.000	123.529,42	823.529,42	85%	700.000	123.529,42	823.529,42	85%	1.400.000	1.647.058,84
Tehnička pomoć										

2007	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2008	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2009	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2010	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2011	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2012	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2013	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
UKUPNO	7.000.000	1.235.294,06	8.235.294,06	85%	7.000.000	1.235.294,06	8.235.294,06	85%	14.000.000	16.470.588,12

3.8. Prihvatljivost troškova

Kako je utvrđeno u Članu 89 IPA Uredbe o realizaciji slijedeći troškovi se smatraju prihvatljivim:

- (1) Izdaci nastali nakon potpisivanja sporazuma o finansiranju.
- (2) Izuzetno od Člana 34(3) IPA Uredbe o realizaciji, troškovi koji se odnose na:
 - (a) poreze na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni slijedeći uslovi:
 - (i) ne mogu se vratiti na bilo koji način,
 - (ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - (iii) jasno su određeni u prijedlogu projekta.
 - (b) naknade za transnacionalne finansijske transakcije;
 - (c) u slučaju da provođenje neke aktivnosti zahtijeva otvaranje jednog ili više zasebnih računa, bankovne troškove za otvaranje i vođenje računa;
 - (d) naknade za pravno savjetovanje, notarske naknade, troškove tehničkih ili finansijskih stručnjaka, i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su direktno povezani sa sufinansiranim operacijama i neophodni su za njihovu pripremu ili provođenje;
 - (e) troškovi garancija banke ili druge finansijske institucije, u onoj mjeri u kojoj se ta garancija zahtijeva prema državnom zakonu ili zakonu Zajednice;
 - (f) opšti troškovi, pod uslovom da se zasnivaju na stvarnim troškovima proizašlim iz provođenja predmetne operacije. Jedinствене paušalne stope zasnovane na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% direktnih troškova operacije koji mogu uticati na nivo opštih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodički pregleda.
- (3) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz Člana 94 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći su izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provođenju operacije:
 - (a) troškovi stručnih usluga koje pružaju javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provođenju operacije;
 - (b) troškovi pružanja usluga koje se odnose na pripremu i provođenje operacija koje pružaju tijela javne vlasti koja je sama po sebi krajnji korisnik i koja sprovodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na troškove koji se zapravo i direktno plaćaju za sufinansiranu operaciju.

Predmetno javno tijelo ili fakturire troškove iz tačke (a) ovog stava prema krajnjem korisniku, ili potvrđuje te troškove na osnovu dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je predmetno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

4. DIO IV: PROVEDBENE ODREDBE

Provedbene odredbe ovog dokumenta zasnivaju se na odredbama Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (u daljnjem tekstu: "IPA Uredba o realizaciji"), posebno na onima za komponentu prekogranične saradnje (Dio II, Naslov II, Poglavlje III, Odjeljci 1 i 3), kao i na Finansijskoj uredbi (EZ, Euratom) 1605/2002, kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom Vijeća br. 1995/2006, a posebno na Članovima 53, 53a, 53c, 54 i 57 iste, koji utvrđuju odredbe za centralizirano i decentralizirano upravljanje finansiranjem EZ.

Dok će Hrvatska voditi program prema decentraliziranom upravljanju, Bosna i Hercegovina će voditi program prema centraliziranom modelu upravljanja.

4.1. Programske strukture i tijela

Strukture za upravljanje Programom su:

- Su-koordinatori Nacionalne IPA Komponente II
- Čelnici Operativnih struktura
- Operativne strukture (OS)
- Zajednički nadzorni odbor (ZNO)
- Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)

Svaka zemlja sudionica uspostavila je Operativnu strukturu (OS) za odgovarajući dio programa. Zemlje korisnice su također uspostavile i Zajednički nadzorni odbor, koji osigurava efikasnost i kvalitet provođenja programa.

U skladu s IPA Uredbom o realizaciji (Član 139), Operativne strukture imaju osnovan Zajednički tehnički sekretarijat za pomoć Operativnim strukturama i ZNO u njihovim odgovarajućim dužnostima.

4.1.1. Operativne strukture (OS) u Državama Korisnicama

Hrvatska	Bosna i Hercegovina
<ul style="list-style-type: none">• Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova (MRDEUF) - resorno ministarstvo odgovorno za upravljanje i provođenje Komponente II IPA• Agencija za regionalni razvoj (ARR) kao Agencija za provođenje	<ul style="list-style-type: none">• Direkcija za evropske integracije - institucija odgovorna za upravljanje i provođenje Komponente II IPA• Direkcija za evropske integracije - Agencija za provođenje

OS svake zemlje blisko saraduju u programiranju i provođenju programa prekogranične saradnje osnivajući zajedničke mehanizme koordinacije. OS su nadležne za provođenje programa u svojim zemljama.

4.1.1.1. Hrvatska

Nacionalni koordinator programa IPA (NIPAK) (u smislu Čl. 22 IPA Uredbe o realizaciji) je pomoćnik ministra u Ministarstvu za regionalni razvoj i EU fondove (MRREUF). NIPAK je zadužen za ukupnu koordinaciju programa IPA pomoći.

Operativna struktura u Hrvatskoj sastoji se od resornog ministarstva nadležnog za upravljanje Komponentom II IPA: MRREUF zajedno s Agencijom za provođenje: ARD (Službenik za autorizaciju Programa je direktor ARD⁹). Operativna struktura (prethodno je to bilo Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede (MRRŠV)) je dobila ovlaštenja za upravljanje od strane Komisije u novembru 2008¹⁰, kako se zahtijeva IPA Uredbom o realizaciji (Čl. 14). ARD je akreditiran od strane NAO (Službenika za autorizaciju) u novembru 2009. godine u skladu s Čl. 13 i 139 IPA Uredbe o realizaciji. Prenos ovlaštenja za upravljanje na ARD je odobren Odlukom Komisije C (2010) 5826 od 23. avgusta 2010. godine.

Rukovodilac Operativne strukture (ROS)¹¹ je pomoćnik ministra MRREUF i odgovoran je za aktivnosti hrvatske Operativne strukture.

4.1.1.2. Bosna i Hercegovina

Nacionalni IPA koordinator (NIPAK) je direktor Direkcije za evropske integracije (DEI)¹², zadužen za ukupnu koordinaciju pomoći iz programa IPA u Bosni i Hercegovini.

Operativna struktura u Bosni i Hercegovini nalazi se u okviru Uprave za evropske integracije (DEI), koja predstavlja glavno koordinacijsko tijelo za integraciju po EU pitanjima, uključujući i koordinaciju finansijskih programa pomoći EU. Sektor DEI za koordinaciju programa pomoći EU koji uključuje Odjel za programe prekogranične saradnje, odgovoran je za upravljanje i provođenje Komponente II IPA programa u Bosni i Hercegovini.

Rukovodilac Operativne strukture (ROS)¹³ je pomoćnik direktora za koordinaciju programa pomoći EU.

4.1.1.3. Odgovornosti Operativnih struktura

Operativne strukture su, *između ostalog*, odgovorne za:

- zajedničku pripremu prekograničnog programa u skladu sa Čl. 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- zajedničku pripremu izmjena i dopuna programa o kojima će raspravljati Zajednički nadzorni odbor;
- uspostavljanje Zajedničkog tehničkog sekretarijata;

⁹ Odluka o imenovanju pojedinaca odgovornih za upravljanje instrumentom pretprijetne pomoći (IPA) (Sl. Gl. 18/2007); izmjena i dopuna Odluke o imenovanju pojedinaca odgovornih za upravljanje IPA (Sl. Gl. 82/2007; 34/2008; 6/2009; 83/2009).

¹⁰ IPA decentralizirano upravljanje – Odluka o prenosu upravljačkih ovlaštenja na Republiku Hrvatsku za Komponentu II.

¹¹ Operativni sporazum između ROS i direktora ARD potpisan 02. septembra 2009.

¹² Odluka o imenovanju Nacionalnog IPA koordinatora (Sl. Gl. 62/10)

¹³ Odluka o imenovanju Rukovodioca Operativne strukture za provođenje Programa prekogranične saradnje sa zemljama korisnicama IPA pomoći (Sl. Gl. 36/12)

- učestvovanje u Zajedničkom nadzornom odboru i vođenje rada ZNO-u praćenju programa;
- predlaganje predstavnika Zajedničkog upravnog odbora koje imenuje ZNO;
- priprema i provođenje strateških odluka ZNO;
- izvještavanje Koordinatora NIPAK/IPA-Komponente II o svim aspektima u vezi provođenja programa;
- uspostavljanje sistema, uz pomoć ZTS-a, za prikupljanje pouzdanih informacija o provođenju programa i pružanje podataka ZNO-u, Koordinatoru NIPAK/IPA-Komponente II ili Evropskoj komisiji;
- osiguranje kvaliteta provođenja prekograničnih programa zajedno sa ZNO;
- slanje Komisiji i NIPAK-u godišnjeg izvještaja i završnog izvještaja o provođenju prekograničnog programa nakon pregleda i odobrenja od strane ZNO (IPA Uredbe o realizaciji Čl.144)¹⁴;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- vođenje rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata;
- promocija aktivnosti informiranja i javnosti;

U Hrvatskoj, gdje se program provodi pod decentraliziranim upravljanjem, Agencija za provođenje je zadužena za:

- ugovaranje projekata koje odabere Zajednički nadzorni odbor;
- obračun plaćanja i aspekte finansijskog izvještavanja o nabavci usluga, roba, radova i grantova za hrvatski dio Prekograničnog programa;
- osiguranje da se aktivnosti provode prema relevantnim odredbama javnosti nabavke;
- osiguranje toga da krajnji korisnici i druga tijela koja su uključena u provođenje aktivnosti održavaju ili zaseban računovodstveni sistem ili odgovarajući obračunski kôd za sve transakcije povezane s aktivnostima bez obzira na državna računovodstvena pravila;
- osiguranje čuvanja svih dokumenata potrebnih za osiguranje odgovarajuće revizijske slijedivosti;
- osiguranje toga da Državni fond i Državni službenik za ovjeravanje prima sve potrebne informacije o odobrenim troškovima i primijenjenim postupcima;
- provođenje provjera kako bi se osiguralo to da su iskazani troškovi zapravo nastali u skladu s važećim propisima, i da su proizvodi ili usluge isporučeni u skladu s odlukom o odobrenju, i da su zahtjevi za isplatu od strane krajnjeg korisnika tačni.

4.1.2. Zajednički nadzorni odbor (ZNO)

Zemlje korisnice koje učestvuju u programu uspostavljaju Zajednički nadzorni odbor za program u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma u vezi s programom.

Zajednički nadzorni odbor sastoji se od predstavnika dviju Operativnih struktura i državnih,

¹⁴ U slučaju decentraliziranog upravljanja izvještaji se takode šalju i u NAO (Državnom službeniku za autorizaciju).

regionalnih i lokalnih vlasti i socio-ekonomskih partnerstava obiju država učesnica, podjednako zastupljenih. Komisije EU u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini učestvuju u radu Zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnom svojstvu.

ZNO izrađuje svoj Poslovnik u skladu s mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji odredi Komisija, kako bi obavljao svoj zadatak u skladu s IPA Uredbom o realizaciji. ZNO ga donosi na svom prvom sastanku.

Zajednički nadzorni odbor sastaje se najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemalja učesnica ili Komisije, a njime predsjedva predstavnik jedne od zemalja na rotirajućoj osnovi. Zajednički nadzorni odbor uvjerava se u djelotvornost i kvalitet provođenja prekograničnog programa, u skladu sa slijedećim odredbama (prema Članu 142 IPA Uredbe o realizaciji):

- razmatra i odobrava kriterijume za odabir aktivnosti koje se financiraju kroz program prekogranične saradnje i odobrava reviziju tih kriterijuma u skladu s potrebama programiranja;
- periodično ocjenjuje napredak ostvaren u postizanju konkretnih ciljeva prekograničnog programa na osnovu dokumenata koje dostavljaju Operativne Strukture zemalja korisnica koje učestvuju u programu;
- pregleda rezultate provođenja, posebno ostvarivanje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu osu i cvaluacije iz Članova 57(4) i 141 IPA Uredbe o realizaciji;
- pregleda godišnje i završne izvještaje o provođenju iz Člana 144 IPA Uredbe o realizaciji prije slanja NIPAC-u, NAO (samo u slučaju decentraliziranog upravljanja) i Komisija će biti obaviješteni od strane OS, prema potrebi, o godišnjem izvještaju o obavljenim revizijama iz Člana 29(2)(b) prve alineje IPA Uredbe o realizaciji i o svim relevantnim primjedbama koje Komisija može iznijeti nakon pregleda tog izvještaja;
- odgovoran je za odabir operacija. ZNO može delegirati funkciju za procjenu projektnih prijedloga Zajedničkom upravnom odboru koji imenuje ZNO;
- može predložiti izmjenu ili pregled prekograničnog programa kako bi se omogućilo postizanje ciljeva iz Člana 86(2) IPA Uredbe o realizaciji ili unaprijedilo njihovo upravljanje, uključujući i njihovo finansijsko upravljanje;
- razmatra i odobrava bilo koji prijedlog izmjene i dopune sadržaja prekograničnog programa;
- odobrava okvir zadataka Zajedničkog tehničkog sekretarijata;
- usvaja plan informiranja i promocije koji izrađuje pod pokroviteljstvom Operativne strukture.

4.1.3. Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)

Operativne strukture su se dogovorile da osnuju Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) za pomoć Zajedničkom nadzornom odboru i Operativnim strukturama u izvršavanju njihovih predmetnih zadataka. ZTS je tako upravno tijelo programa koje se bavi njegovim svakodnevnim upravljanjem.

Zajednički tehnički sekretarijat ima sjedište u MRREUF u Zagrebu (Hrvatska) uz dvije podružnice na području Bosne i Hercegovine: u Mostaru i Banja Luci.

Sastoji se od predstavnika koje predlažu obe Operativne strukture.

Zajednički tehnički sekretarijat i njegove podružnice obavljaju svoje aktivnosti u okviru Operativne strukture u Hrvatskoj, u saradnji s Operativnom strukturom u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini.

Zajedničkim tehničkim sekretarijatom zajednički upravljaju obe Operativne strukture.

Troškovi Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegovih podružnica sufinansiraju se u okviru budžeta Tehničke pomoći programa, pod uslovom da se odnose na zadatke koji su prihvatljivi za sufinansiranje u skladu s propisima EU.

Dio osoblja ZTS koje je ugovoreno u Bosni i Hercegovini trebalo bi da bude smješten u prostorijama ZTS-a MRREUF u Zagrebu, a dio u predstavništvima u Mostaru i Banja Luci.

Svi hrvatski predstavnici trebalo bi da budu smješteni u prostorijama ZTS-a u Zagrebu.

Zadaci koje izvodi Zajednički tehnički sekretarijat:

Zadaci ZTSa i njegovih podružnica, *između ostalog*, treba da uključuju:

- podršku Operativnim strukturama u provođenju programa;
- obavljanje sekretarskih dužnosti za Operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor, uključujući i pripremu i poštansko slanje dokumentacije za sastanke i zapisnika sa sastanaka (na dva ili više jezika, ukoliko je potrebno);
- uspostavljanje, redovno održavanje i nadogradnja sistema nadzora (unos podataka na nivou programa i projekta, posjeta lokacijama);
- pomoć OS i ZNO-u u izradi svih izvještaja o nadzoru po pitanju provođenja programa;
- pripremanje i osiguranje dostupnosti svih dokumenata potrebnih za provođenje projekta (opšte informacije na programskom nivou, opšte informacije na projektnom nivou, smjernice, kriterijumi, zahtjevi za prikupljanje projektnih ideja, paket za primjenu – smjernice, kriterijumi za odabir projekata, prihvatljivost, obrasci za izvještavanje, ugovori);
- djeluje kao prvi kontakt za potencijalne podnositelje zahtjeva;
- vodi informativne kampanje, obuke, linije za pomoć i internetske stranice za pitanja i odgovore kako bi se pružila podrška potencijalnim podnosiocima zahtjeva u pripremi projektnih prijava;
- organizira odabir i evaluaciju projektnih prijedloga i provjerava da li su dostupne sve informacije za donošenje odluke o projektnim prijedlozima;
- osigurava sekretara za Zajednički upravni odbor i organizuje i upravlja njegovim radom;
- osigurava to da je sva relevantna dokumentacija potrebna za ugovaranje pravovremeno dostupna ugovornim tijelima;
- pomaže naručiteljima u procesu "budžetskog obračuna" prije potpisivanja ugovora; podržava krajnje korisnike u provođenju projekta, uključujući savjete o pomoćnom postupku javne nabavke;
- organizira bilateralne susrete uključujući forume za "traženje partnera";
- razvija i održava mrežu sudionika;
- stvara i nadopunjuje bazu podataka o potencijalnim podnositeljima zahtjeva i

sudionicima radionica i drugih događaja;

- provodi zajedničke aktivnosti informiranja i promocije pod vodstvom Operativnih struktura, uključujući uspostavljanje i održavanje zvanične web stranice programa;
- planira svoje aktivnosti u skladu s godišnjim planom rada koji odobrava ZNO.

4.1.4. Uloga Komisije

Pod decentraliziranim upravljanjem u Hrvatskoj, Komisija ima pravo na *ex-ante* kontrolu, kako je navedeno u odluci Komisije o prenosu ovlaštenja za upravljanje u skladu s Članom 14(3) IPA Uredbe o realizaciji.

Pod centraliziranim upravljanjem u Bosni i Hercegovini, u skladu s Članom 140(1) IPA Uredbe o realizaciji, Evropska komisija zadržava cjelokupnu odgovornost za postupak odobrenja dodjele granta, i, djelujući kao Ugovorno tijelo, za funkcije dodjele, natječaja, ugovaranja i plaćanja.

Osim ovih standardnih uloga, Komisija sudjeluje u savjetodavnom svojstvu u radu Zajedničkog nadzornog odbora.

4.2. Postupci za programiranje, odabir i dodjelu sredstava

4.2.1. Zajednički strateški projekti

Prednost se daje provođenju putem jedinstvenih otvorenih poziva za dostavu projektnih prijedloga. Međutim, ZNO ima mogućnost da u nekim slučajevima identificira 'Zajedničke strateške projekte' usklađene s odredbama Čl. 95 IPA Uredbe o realizaciji. Zajednički strateški projekti određuju se kao oni koji imaju značajan prekogranični uticaj širom Programskog područja i koji će, sami ili u kombinaciji s drugim strateškim projektima, postići ciljeve na nivou mjera. Opis poslova (usluga) i/ili Tehničkih specifikacija (roba i radovi) izrađuju Operativne strukture uz pomoć ZTS-a. Nadležni organi za ugovaranje organiziraju natječaj i ugovaraju projekte na osnovu standardnih PRAG postupaka za predmetne vrste ugovora.

4.2.2. Pozivi za dostavu projektnih prijedloga

Prekogranični program uglavnom djeluje putem programa šeme grantova na osnovu jedinstvenih poziva za dostavu prijedloga i jedinstvenog procesa odabira koji pokriva obe strane granice.

Postupci dodjele granta moraju biti u skladu s odredbama IPA Uredbe o realizaciji (npr. Članovi 95, 96, 140, 145, itd.)

Gdje je to prikladno, prate se postupci PRAG i standardni obrasci i modeli, osim u slučajevima kada je neophodno prilagodavanje odredaba IPA Uredbe o realizaciji i/ili zajedničke prirode poziva.

a) Priprema Paketa za prijavu

- ZTS, pod nadzorom ZNO izrađuje jedinstveni poziv za podnošenje prijedloga, Smjernice za podnositelje i Obrazac za prijavu, te ostale dokumente vezane za provođenje šeme grantova, objašnjavajući pravila o prihvatljivosti podnositelja zahtjeva i partnera, vrste aktivnosti i troškova, koji su prihvatljivi za finansiranje i kriterijume ocjenjivanja, što je moguće bliže prateći formate predviđene u PRAG;

- Obrazac za prijavu trebalo bi da obuhvati obe strane projekta (hrvatsku / bosansko-hercegovačku stranu granice, odnosno zajednički zahtjev), ali uz jasno razdvajanje aktivnosti i troškova na svakoj strani granice. Elementi sadržani u Natječajnoj dokumentaciji (kriterijumi podobnosti i vrednovanja, itd.) moraju biti u potpunosti u skladu s relevantnim Sporazumom o finansiranju.
 - Nacрте јединствених позива на доставу приједлога, Смјернице за подносиоце захтева, и Образац за пријаву, као и остале документе везане за спровођење шема грантова одобрава ZNO;
 - OS подноси коначну верзију Натјећајне документације одговарајућој Делегацији ЕУ на одобрење.
- b) Објављивање јединствених Позива за подношење приједлога
- Оперативне структуре, уз помоћ ZTS-а, подузимају све потребне мјере како би се осигурало да државно и регионално објављени Позив за подношење приједлога допре до циљне групе у складу са захтевима Практичног водича (видјети у наставку дио Информације и Јавност). Натјећајна документација је доступна на веб страници Програма и веб-страницама Уговорних органа, као и у штампаном облику.
 - ZTS је одговоран за кампању информирања и одговарање на питања потенцијалних кандидата. ZTS савјетује потенцијалне предлагаће пројеката у разумјевању и формулирању исправних образаца за пријаву.
 - Питања и одговори требало би да буду доступни на веб страницама Програма и Уговорних органа.

4.2.3. *Одабир пројеката након јединственог позива за подношење приједлога*

Као што је предвиђено IPA Уредбом о реализацији, предани приједлози пројекта проћи ће заједнички процес одабира. Кад год је могуће, пројекти евалуације треба да сlijеде PRAG правила (Поглавље 6.4.), како је прилагодено одредбама IPA Уредбе о реализацији (нпр. Члан 140 о улози Комисије у операцијама одабира)¹⁵.

Заједнички управни одбор којег је именовао ZNO евалуира пројекте према критеријумима утврђеним у Пакету натјећајне документације за пријаву и израђује ранг листу у складу са PRAG-ом. На тој основи, Заједнички надзорни одбор ће затим донјети коначну одлуку о пројектима које треба препоручити за финансирање Уговорним тијелима (Агенција за спровођење у Хрватској, Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини).

Главни кораци поступка би требало да буду како сlijеди:

- ZTS заприма и евидентира захтеве.
- ZNO именује Заједнички управни одбор и, ако је потребно, ванјске процјенитеље, који ће се финансирати у оквиру додјеле Техничке помоћи за програм;
- Заједнички управни одбор се успоставља са једнаком заступљеношћу представника двије земље. Гласачке чланове предлажу Оперативне структуре. Чланови Заједничког управног одбора се именују искључиво на основу техничке и професионалне стручности

¹⁵ IPA уредба о реализацији за Компоненту II обезбјеђује, *између осталог*, одређени степен децентрализације у процесу евалуације и одабира, конкретно у земљама корисницама гдје се IPA средствима управља у оквиру централизованог приступа (нпр. гдје је именован одбор за евалуацију од стране државних тијела у ZNO, а не од стране Комисије, односно Уговорног тијела).

u predmetnom području. ZTS osigurava sekretarijat za Zajednički upravni odbor;

- Obe OS mogu predložiti isti broj vanjskih procjenitelja koji će se financirati iz odgovarajućeg izdvajanja TP;
- Delegacije EU *ex ante* odobravaju sastav Zajedničkog upravnog odbora i vanjskih procjenitelja; na osnovu procedura PRAG, Zajednički upravni odbor ocjenjuje projekte podnesene unutar određenog poziva, priprema Evaluacijske izvještaje i rang liste svih projekata, i dostavlja ih Zajedničkom nadzornom odboru; ZNO prima iz Zajedničkog upravnog odbora Evaluacijski izvještaj i glasa o prihvatanju predložene rang liste. Članovi Zajedničkog upravnog odbora prisustvuju sastanku ZNO radi predstavljanja procesa evaluacije. ZNO ima mogućnost da:
 - o Prihvati Izvještaj o evaluaciji i preporuči Ugovornim tijelima da ugovore odabrane projekte.
 - o Traži novi krug ispitivanja prijedloga projekata pod uslovom da se jasno navede tehnički uzrok koji utiče na kvalitet Evaluacijskog izvještaja tj. da nije jasno kako su projekti bili procjenjivani i rangirani;
 - o Uspostavi novi Zajednički upravni odbor, ako postoji opravdan razlog za sumnju u objektivnost ili kvalifikacije Zajedničkog upravnog odbora.
 - o Ni pod kojim uslovima ZNO nema pravo da promijeni rezultate ili preporuke Zajedničkog nadzornog odbora, niti smije mijenjati šablone procjene koje su popunili ocjenjivači.
 - o U Hrvatskoj Delegacija Evropske unije *ex ante* odobrava odluku ZNO-a o Projektima predloženim za finansiranje i Evaluacijski izvještaj.
 - o U Bosni i Hercegovini, Delegacija EU odobrava Evaluacijski izvještaj i listu projekata odabranih kroz izdavanje ugovora o grantu za krajnje korisnike.
 - o ZTS obavještava svakog podnositelja zahtjeva u pisanom obliku o rezultatu procesa izbora.
 - o ZTS šalje svu dokumentaciju potrebnu za ugovaranje za oba Ugovorna organa u roku od dvije sedmice od odluke ZNO-a.

4.3. Postupci za finansiranje i kontrolu

4.3.1. Odluka o finansiranju i ugovaranju

Odluke o finansiranju donose odgovarajuća Ugovorna tijela (Agencija za regionalni razvoj, ARD, u Hrvatskoj i Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini) na osnovu odluke Zajedničkog nadzornog odbora i, u slučaju Hrvatske, *ex ante* odobrenja od strane Delegacije Evropske komisije. Pri tome se uvjeravaju da su ispunjeni uslovi za EU finansiranje.

Ugovorna tijela i OS mogu se osloniti na pomoć ZTS u komuniciranju s potencijalnim korisnicima grantu tokom procesa "budžetskog obračuna".

4.3.1.1. Hrvatska

- Ugovaranje je odgovornost ARD-a kao Agencije za provođenje za hrvatski dio projekata. Oblik ugovora o dodjeli granta je izradn prema Praktičnom vodiču pomoću formata standardnog ugovora o grantu i njegovih dodataka, koji se prilagođavaju ako je potrebno.
- ARD izdaje ugovore o grantu odabranim korisnicima obično u roku od 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora. Ugovore o grantu podržava – globalno ili pojedinačno – Delegacija EU prije nego što se oni potpišu.

4.3.1.2. Bosna i Hercegovina

- Ugovaranje je odgovornost Delegacije Evropske unije.
- Delegacija Evropske unije izdaje ugovor o grantu odabranim korisnicima.

4.3.2. Državno sufinansiranje

Doprinos EU ne smije premašiti 85% od prihvatljivih troškova i ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova. Državno sufinansiranje iznosiće najmanje 15% i najviše 80% od ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti. Doprinosi u naturi nisu prihvatljivi u okviru IPA regulative, iako mogu biti spomenuti u projektnim prijedlozima kao finansiranje koje ne ispunjava uslove.

4.3.3. Upravljanje finansiranjem, plaćanja i kontrole

Upravljanje finansiranjem, plaćanja i finansijsku kontrolu vrše odgovorne institucije na osnovu Finansijske uredbe (EZ, Euratom) 1605/2002 i IPA Uredbe o realizaciji. Postupci za finansijsko upravljanje i kontrolu određeni su u Okvirnim sporazumima između Država korisnica i Evropske komisije.

4.4. Provođenje projekta

4.4.1. Projekat

Operacije odabrane za prekogranične programe uključuju krajnje korisnike iz najmanje dvije države učesnice koji će saradivati na barem jedan od slijedećih načina za svaku operaciju: zajednički razvoj, zajedničko provođenje, zajedničko osoblje i zajedničko finansiranje.

Pojedinačni pozivi za dostavljanje prijedloga projekata će detaljnije navesti vrste saradnje koje su prihvatljive za finansiranje.

4.4.2. Partneri na projektima i njihove uloge u zajedničkom provođenju projekta

1) Ako nekoliko partnera iz iste države sudjeluje u projektu, oni moraju imenovati Vodećeg državnog korisnika¹⁶ (VDK) među sobom prije podnošenja prijedloga projekta (Čl. 96(3)IPA IR)¹⁷. VDK je:

- odgovoran za provođenje dijela projekta na svojoj strani granice;
- prima grant od Ugovornog tijela i odgovoran je za transfer sredstava prema

¹⁶ Molimo da imate u vidu da je Vodeći državni korisnik jednak Podnositelju 1 i/ili Podnositelju 2 prema PRAG.

¹⁷ Ako postoji samo jedan korisnik u datoj zemlji, on će po definiciji biti i VDK.

partnerima na svojoj strani granice;

- odgovoran je za osiguranje toga da su troškovi ostvareni za potrebe provođenja operacija;
- blisko surađuje s Vodećim funkcionalnim korisnikom (vidjeti u nastavku) i pruža mu sve relevantne podatke o provođenju projekta.

2) U slučaju integriranih (zajedničkih) Projekata jedan od dva VDK ispunjava ulogu Vodećeg funkcionalnog korisnika (VFK). VFK je, između ostalog:

- odgovoran za cjelokupnu koordinaciju projektnih aktivnosti na obe strane granice;
- odgovoran za organizovanje zajedničkih susreta projektnih partnera, sastanke i korespondenciju;
- odgovoran za izvještavanje ZTS-a o cjelokupnom napretku projekta.

Uloga VFK biti će detaljno opisana u ugovoru o grantu između Agencije za provođenje / Ugovornog organa i VFK.

Ugovorne i finansijske odgovornosti svakog od VDK prema odgovarajućim Ugovoračkim tijelima ostaju i ne smiju se prenositi sa VDK na VFK. VDK-i imaju ugovorne obaveze i za druge partnere i saradnike sa njihove strane granice kako je ugovoreno.

4.5. Praćenje i ocjenjivanje

4.5.1. Praćenje na nivou Projekta

Ugovorne obaveze

Vodeći korisnici šalju narativne i finansijske privremene i završne izvještaje svojim odnosnim Ugovornim organima u skladu sa standardnim uslovima ugovora o pomoći.

Izvještavanje na nivou prekograničnog projekta

Vodeći funkcionalni korisnik projekta podnosi Izvještaje o napretku projekta ZTS-u, dajući pregled projektnih aktivnosti i postignuća na obe strane granice i njihovu koordinaciju prema pokazateljima kako je definirano u zajedničkom prijedlogu projekta.

4.5.2. Praćenje Programa

Na osnovu prikupljenih izvještaja o napretku projekta, ZTS sastavlja Zajednički izvještaj o provođenju i podnosi ga na pregled Zajedničkom nadzornom odboru.

Operativne strukture država korisnica šalju Komisiji i odgovarajućim NIPAK i NAO (u slučaju decentraliziranog upravljanja) godišnji izvještaj i završni izvještaj o provođenju prekograničnog programa nakon pregleda od strane Zajedničkog nadzornog odbora.

Godišnji izvještaj podnosi se do 30. juna svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

Završni izvještaj podnosi se najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

Sadržaj izvještaja mora biti u skladu sa zahtjevima Člana 144 IPA Uredbe o realizaciji.

4.5.3. Procjena Programa

Procjenu organizuju Operativne strukture i/ili Komisija, u skladu s odredbama IPA Uredbe o realizaciji (posebno Čl. 141). *Ex-ante* evaluacija nije provedena u skladu sa odredbama pomenutim u prethodnom članu u svjetlu načela proporcionalnosti.

4.5.4. Informiranje i promocija

Zemlje korisnice tj. dvije Operativne strukture pružaju informacije o programima i operacijama i vrše njihovu promociju, uz pomoć ZTS-a po potrebi.

U Hrvatskoj, Operativna struktura je odgovorna za organizaciju objavljivanja liste krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava EU dodijeljenih operacijama. Ona osigurava to da krajnji korisnik bude obaviješten o tome da prihvatanjem finansijskih sredstava takođe prihvata svoje uključivanje u objavljenu listu korisnika. Svi lični podaci sadržani na ovoj listi obrađuju se u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) 45/2001 Evropskog parlamenta i Vijeća¹⁸.

U skladu s Članom 90 Uredbe (EZ, Euratom) 1605/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate postupka javnog nadmetanja u Službenom listu Evropske unije, na web stranici EuropeAid i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, u skladu s primjenjivim ugovornim postupcima za vanjske aktivnosti EU.

Informativne i promotivne mjere prikazane su u obliku komunikacijskog plana čime je provođenje odgovornost odgovarajuće OS. ZTS će takav detaljan informacijski i promotivni plan predstaviti u strukturiranom obliku ZNO-u, jasno navodeći ciljeve i ciljne grupe, sadržaj i strategiju mjera, te indikativni budžet koji se finansira u okviru budžeta Tehničke pomoći za Program prekogranične saradnje.

Konkretno mjere informiranja i promocije uglavnom će se fokusirati na:

- Osiguravanje veće raširenost prekograničnog programa (prevedeno na lokalni jezik) među interesnim grupama i potencijalnim korisnicima
- Osiguranje promotivnih materijala, organiziranje seminara i konferencija, medijskih saopštenja, i vođenje web stranice programa u cilju podizanja svijesti, interesa i podsticanja sudjelovanja;
- Osiguravanje najbolje moguće promocije za pozive za dostavljanje prijedloga
- Objavljivanje liste krajnjih korisnika.

¹⁸ Sl. gl. L 8, od 12.01.2001. str. 1

DODACI

DODATAK 1

Članovi Zajedničkog programskog odbora (ZPO)

1. **Davor Čilić**, zamjenik državnog sekretara, Centralna državna služba za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (CDSRSK), Republika Hrvatska (zamjenica: Iva Frkić, CDSRSK)
2. **Franka Vojnović**, načelnica odjeljenja, Ministarstvo pomorstva, turizma, saobraćaja i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska (zamjenik: Darko Stilinović, MPTSR)
3. **Tatjana Puškarić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Marija Ljubešić)
4. **Marija Fićurin**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Eva Maria Sobotnik-Pavan),
5. **Dražen Peranić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Andrija Brkljačić),
6. **Marijan Štefanac**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Lidija Vukojević),
7. **Nevenka Marinović**, Zadarska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Davor Lonić)
8. **Željko Šimunac**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Drago Matić)
9. **Petar Kulić**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Zoran Vidović)
10. **Božo Sinčić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Mladen Perišić)
11. **Mira Buconić**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Ivo Karamatić)
12. **Srdan Ljubojević**, pomoćnik direktora, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
13. **Nada Bojanić**, Stručni savjetnik, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Zada Muminović**, načelnica, Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
15. **Azra Alkalaj**, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
16. **Aida Bogdan**, Vlada Republike Srpske
17. **Jugoslav Jovičić**, direktor, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
18. **Ivan Jurilj**, direktor REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
19. **Enes Drljević**, direktor, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
20. **Milenko Zečević**, savjetnik gradonačelnika, Brčko Distrikt, Bosna i Hercegovina

Članovi tima za izradu nacerta (TIN)

1. *Darko Stilinović, šef hrvatskog TIN, Ministarstvo pomorstva, turizma, saobraćaja i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska*
2. *Marija Rajaković, Ministarstvo pomorstva, turizma, saobraćaja i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska*
3. *Mirjana Samardžić, TP za MPTSR, CARDS 2004 "Jačanje institucija i izgradnja kapaciteta za prekograničnu saradnju"*
4. *Marija Ljubešić, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska*
5. *Marijana Tomičić, Karlovačka županija, Republika Hrvatska*
6. *Andrija Brkljačić, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska*
7. *Mirela Brechelmacher, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska*
8. *Lovro Jurišić, Zadarska županija, Republika Hrvatska*
9. *Drago Matić, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska*
10. *Gabrijela Žalac, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska*
11. *Mladen Perišić, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska*
12. *Ida Gamulin, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska*
13. *Nada Bojanić, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina*
14. *Gordana Pantić, Direkcija za evropske integracije, Bosna i Hercegovina*
15. *Vanda Medić, Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina*
16. *Maida Hasanbegović, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine,*
17. *Goran Grbešić, REDAH Mostar, Bosna i Hercegovina*
18. *Azra Jusufbegović, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina*
19. *Vesna Marinković, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina*
20. *Ljubica Milanović, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina*
21. *Vlado Pijunović, TP PGII Projekat*

ZPO koordinator

Ines Franov Beoković, Ministarstvo pomorstva, turizma, saobraćaja i razvoja, Republika Hrvatska

DODATAK 2

Tabela 1. Promjena između popisa

Država	PROMJENA IZMEĐU POPISA 2001/1991	POPIS 2001	GUSTINA STANOVN. 2001
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	90,3	204.768	83,4
<u>Brodsko-posavska</u>	102,6	176.765	87,1
<u>Sisačko-moslavačka</u>	74,8	185.387	41,5
<u>Karlovačka</u>	79,1	141.787	39,1
<u>Ličko-senjska</u>	65,1	53.677	10,0
<u>Zadarska</u>	76,8	162.045	44,7
<u>Šibensko-kninska</u>	76,8	112.891	37,9
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	98,5	463.676	102,1
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	98,6	122.870	68,8
UKUPNO ZA			
PRIHVATLJIVO PODRUČJE	87,1	1.623.866	
UKUPNO HRVATSKA	93,9	4.437.460	78,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 1991, 2001.

Tabela 2. Starosna struktura

	Dob 0-14	Dob 15-64	Dob 65 i više	Prosječna dob	Starosni index
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	39.359	134.860	29.576	37,8	76,5
<u>Brodsko-posavska</u>	34.728	114.294	26.751	37,8	77,5
<u>Sisačko-moslavačka</u>	29.948	121.393	33.585	40,7	109,8
<u>Karlovačka</u>	20.521	92.081	28.268	41,9	128,8
<u>Ličko-senjska</u>	8.200	33.035	12.176	43	145,7
<u>Zadarska</u>	29.496	10.6144	25.430	38,9	86
<u>Šibensko-kninska</u>	18.953	71.466	21.972	41,1	113,1
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	85.585	309.666	66.251	38,1	77,8
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	22.467	80.283	19.564	39	86,3
UKUPNO	289.257	1.063.222	26.3573	41	86
PRIHVATLJIVO PODRUČJE					
UKUPNO HRVATSKA	754.634	2.676.275	693.540	39,3	90,7

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

Tabela 3. Broj stanovnika s odgovarajućim nivoom obrazovanja

	Bez škole	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola	Fakultet	Magistratura	Doktorat
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	8782	43516	68380	4506	6242	160	37
<u>Brodsko-posavska</u>	6052	36163	61203	3819	5735	199	53
<u>Sisačko-moslavačka</u>	7759	35875	67550	4699	6821	198	65
<u>Karlovačka</u>	4859	24951	53039	4345	5825	216	54
<u>Ličko-senjska</u>	2118	9015	18387	1513	1648	40	13
<u>Zadarska</u>	6787	26108	63494	5281	8464	265	111
<u>Šibensko-kninska</u>	7414	16874	44470	3604	5119	113	41
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	13302	67137	196955	18992	30242	1147	639
<u>Dubrovačko-</u>							

neretvanska	1996	19081	51337	5813	7812	249	134
UKUPNO	59069	278720	624815	52572	77908	2587	1147
PRIHVATLJIVO							
PODRUČJE							
UKUPNO HRVATSKA	105332	801168	1733198	150167	267885	12539	7443

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

DODATAK 3

Uslovna tabela radnog rasporeda i indikativni okvirni iznosi poziva na dostavljanje projektnih prijedloga u okviru finansiranja za 2007-2013

Uslovna tabela radnog rasporeda i indikativni iznos poziva za podnošenje prijedloga projekata za Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog privrednog prostora i Prioritet 2: Pобоljšanje kvaliteta života i socijalna kohezija.

Jedinstveni zajednički Poziv za podnošenje projektnih prijedloga za budžet 2007-2008 je pokrenut 17. jula 2009. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 su uključene u prvi poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednosti od 50.000 EUR - 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti 20.000 EUR-50.000 EUR).

Tabela 1. 1. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2007-2008)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj provodjenja projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 1: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50.000-300.000 EUR i malih grantova 20.000-50.000 EUR)	Juli 2009.	Juni/Juli 2010.	Avgust 2012.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
UKUPNO					3.600.000	635.294,08	4.325.294,08

Jedinstveni Poziv za podnošenje projektnih prijedloga za budžet 2009-2010-2011 je pokrenut 05. septembra 2011. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 su uključene u drugi poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednosti 50.000 EUR – 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti od 20.000 EUR – 50.000 EUR)

Tabela 2. 2. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2009-2010-2011)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj provodjenja projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 2: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50.000-300.000 EUR i malih grantova 20.000-50.000 EUR)	Septembar 2011.	Septembar 2012.	Oktobar /Novembar 2014.	2.700.000	476.470,56	3.176.470,56
Bosna i Hercegovina					2.700.000	476.470,56	3.176.470,56

					5.400.000	952.941,12	6.352.941,12
	UKUPNO						

Prijedlog je da se pokrene jedinstven Poziv za dostavljanje projektnih prijedloga za budžet 2012-2013 u decembru 2012. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 su uključene u treći poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednost od 50.000 EUR – 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti od 20.000 EUR – 50.000 EUR)

Tabela 3. 3. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2012-2013)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj proved. projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državn	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 3: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50.000-300.000 EUR i malih grantova 20.000-50.000 EUR)	Decembar 2012.	Decembar 2013.	Decembar 2015.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
	UKUPNO				3.600.000	635.294,08	4.235.294,08

Uslovna tabela radnog rasporeda i indikativni iznos pomoći u okviru **Prioriteta 3: tehnička pomoć.**

Predviđeno je da će se Prioritet 3 Tehničke pomoći provoditi kroz zasebne ugovore o grantu koje direktno dodjeljuju Operativne strukture. Isti radni raspored se predviđa za obe države u cilju osiguravanja kompatibilnih savjeta koji se pružaju i stabilne koordinacije vis-à-vis provođenja projekta.

Tabela 4. Provođenje TP (Prioritet 3)

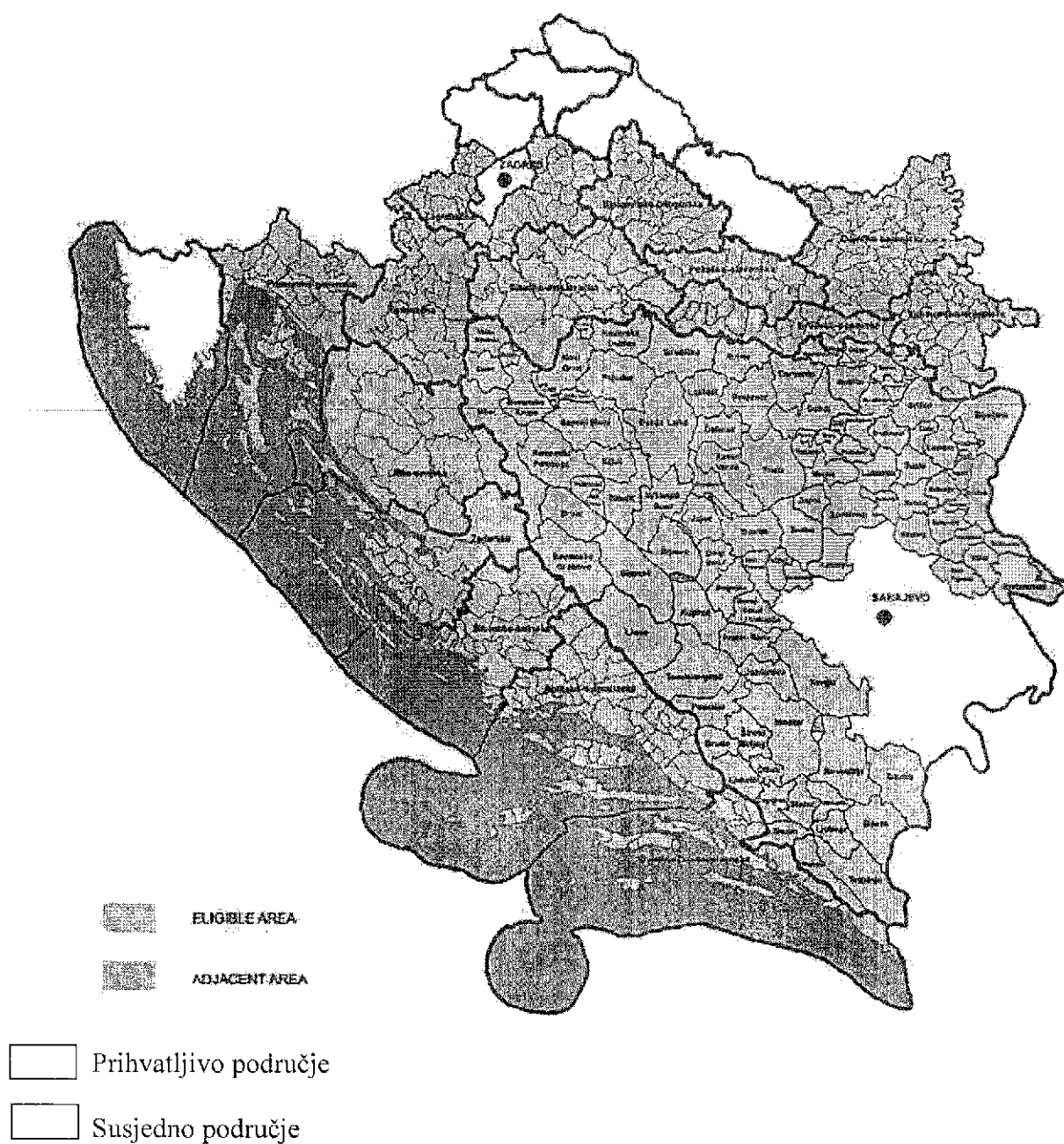
Država	Zahtjev za dodjelu granta	Potpisivanje ugovora	Podgovaranje	Završetak projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državn	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska IPA TP 2007	Januar 2009	Juni 2009	Juni 2009	Januar 2010	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2008	Novembar 2009	Juni 2010	Juni 2010	Juli 2011	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2009	Novembar 2010	Juli 2011	Juli 2011	Mart 2012	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2010	Novembar 2011	Mart 2012	Mart 2012	Januar 2013	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2011	Septembar 2012	Januar 2013	Januar 2013	Novembar 2013	100.000	17.647,06	117.647,06

IPA TP 2012	Juli 2013	Novembar 2013	Novembar 2013	Septembar 2014	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2013	Maj 2014	Septembar 2014	Septembar 2014	Juli 2015	100.000	17.647,06	117.647,06
Bosna i Hercegovina IPA TP 2007*	Maj 2010	Oktobar 2010	Oktobar 2010	Mart 2012	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2008 & 2009	Mart 2011	April 2011	April 2011	Decembar 2012	200.000	35.294,12	235.294,12
IPA TP 2010 & 2011	Decembar 2012	Januar 2013	Januar 2013	Juni 2014	200.000	35.294,12	235.294,12
IPA TP 2012 & 2013	Juni 2014	Juli 2014	Juli 2014	Decembar 2015	200.000	35.294,12	235.294,12
UKUPNO					1.400.000	247.058,84	1.647.058,84

* Regionalni CARDS 2006 je korišten za Tehničku pomoć Programa prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina, TP PGS Bosna i Hercegovina – Crna Gora i TP PGS Srbija-Bosna i Hercegovina od juna 2008. do septembra 2010. godine u iznosu od 400.000 EUR i nije obračunat u ukupnom iznosu za IPA Tehničku pomoć.

DODATAK 4

Slika 1. Mapa prihvatljivog i susjednog područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara originalu koji je sastavljen na engleskom jeziku.

Ovj.br. 29/03/2013-VI

Prijedor, 29. marta 2013.

Aleksandra Majkić

stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane

Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u

Banja Luci; po odluci: 01/2-704-30/02 od: 21. novembar 2002.